

1534.

**5. - 6. LUOKKALAISTEN LIIKUNTAHARRASTUNEISUUS JA
LIIKUNTAMOTIIVIT NELJÄLLÄ SOTKAMON ALA-ASTEELLA**

Heikki Tahkola

Liikuntapedagogiikan

pro gradu -tutkielma

Kevät 1999

Liikuntakasvatuksen laitos

Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Heikki Tahkola. 5. - 6. -luokkalaisten liikuntaharrastuneisuus ja liikuntamotiivit neljällä Sotkamon ala-asteella. Liikuntapedagogiikan pro gradu-työ. Jyväskylän yliopisto. Liikuntatieteellinen tiedekunta. 1999. 90 s.

Jyväskylän yliopisto ja Sotkamon kunta tutkivat ja kehittävät yhteistyössä koulujen liikunnanopetusta. Yhteistyölle on annettu nimeksi Verso-projekti. Tässä kvantitatiivisessa kyselytutkimuksessa projektiin osallistui 14 Kontinjoen, 21 Pohjavaaran, 16 Sapsokosken ja 48 Vuokatin koulun 11 - 12 -vuotiasta oppilasta.

Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia 5. - 6. luokkalaisten liikuntaharrastuneisuutta ja sen taustalla vaikuttavia liikuntamotiiveja. Tutkimusmenetelmänä käytetyn kyselylomakkeen vastaukset ristiintaulukoitiin sukupuolen ja koulun mukaan siten, että Vuokatin koulua verrattiin muihin kouluihin. Yhteisiä nimittäjiä motiivimuuttujille muodostettaessa käytettiin faktorianalyysiiä. Tyttöjen ja poikien sekä luokkatyyppien välisiä eroja liikuntamotiiveissa tutkittiin varianssianalyysillä ja t-testillä.

Poikien harrastustiheys oli selvästi suurempi kuin tyttöillä, sillä 57 % pojista ja 28 % tytöistä harrasti liikuntaa vähintään neljä kertaa viikossa. Suosituimmat lajit olivat pojilla joko pallopelejä tai talvilajeja kuten jääpelit, laskettelu ja pesäpallo tyttöjen suosissa tasaisesti kaikkia lajeja kuten laskettelu, lentopalloa, luistelua, uintia, telinevoimistelua ja jalkapalloa. Vuokatin koulun oppilaat harrastivat liikuntaa pääasiassa (58 %) joko urheiluseurassa tai sekä urheiluseurassa että vapaalla kun muiden koulujen oppilaat harrastivat sitä pääasiassa (85 %) urheiluseurojen ulkopuolella. Vuokatin koulun oppilaat suosivat pallopelejä (63 %) muiden koulujen suosissa tasaisemmin eri lajeja, esim. pallopelit 37 %.

Pojat ja Vuokatin koulun oppilaat sekä liikunta- tai versoluokalle yläasteella haluavat oppilaat korostivat liikunnasta saatuja toimintakokemuksia liikuntamotiiveina. Vuokatin koulun oppilaat korostivat myös hyötynäkökohtia, sekä pojat ja liikuntaluokalle haluavat oppilaat virkistäytymistä liikuntamotiivina. Koulujen välillä virkistäytymismotiivi ei ollut kovin selvästi jäsentynyt. Osalle Kontinjoen, Pohjavaaran ja Sapsokosken oppilaista virkistäytyminen oli tärkeä liikuntamotiivi ja osalle oppilaista se ei ollut sitä. Lisäksi pojat ja Kontinjoen, Pohjavaaran ja Sapsokosken koulun oppilaat sekä versoluokalle haluavat tytöt korostivat toiminnan laatua liikuntamotiivina.

Avainsanat: liikuntaharrastuneisuus, liikuntamotiivit, liikuntalajit

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 LIIKUNNANOPETUS PERUSKOULUN ALA-ASTEELLA	2
2.1 Liikunta	2
2.2 Liikunta oppiaineena	2
2.3 Liikunnanopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	3
3 LIIKUNTAHARRASTUNEISUUS	6
3. 1 Liikuntaharrastus ja liikuntaharrastuneisuus	6
3. 2 Liikuntaharrastuksen yleisyys ja luonne	8
3. 2. 1 Yksittäisten lajien suosio tytöillä ja pojilla	9
3. 2. 2 Sukupuolten välisestä asenne- ja motivaatioeroista	10
3. 2. 3 Urheiluseura-aktiivisuus	10
3. 2. 4 Liikuntaharrastuksen iän mukainen kehitys	11
4 LIIKUNTAMOTIVAATIO	14
4. 1 Motiivit ja liikuntaharrastukset	14
4. 2 Sisäiset motiivit	16
4. 3 Ulkoiset motiivit	16
4. 4 Liikuntamotiivien mittaamisesta	17
4. 5 Liikuntamotiivien luokituksia	18
4. 6 Nuorten liikuntaharrastusten motiivit	20
5 TUTKIMUSONGELMAT	22
6 TUTKIMUSMENETELMÄT	23
6. 1 Tutkittu joukko	23
6. 2 Kyselylomake ja sen laatiminen	23
6. 3 Analyysit ja menetelmät	24
6. 4 Tutkimuksen luotettavuus	25

7 TULOKSET	27
7. 1 Vapaa-ajan liikuntaharrastuneisuus	27
7. 2 Oppilaiden oma arvio fyysisestä kunnostaan	29
7. 3 Suosituin luokkatyyppi yläasteelle siirryttäessä	30
7. 4 Suosituimmat liikuntalajit	33
7. 5 Uusiin liikuntalajeihin tutustuminen	35
7. 6 Liikuntamotiivien lähteet	37
7. 6. 1 Liikuntamotiivina toimintakokemusten korostaminen	37
7. 6. 2 Liikuntamotiivina virkistäytyminen	40
7. 6. 3 Liikuntamotiivina toiminnan laadun korostaminen	43
7. 6. 4 Liikuntamotiivina hyötynäkökohdat	45
7. 6. 5 Liikuntamotiivina kasvatuksellisuus	46
7. 7 Liikunnan harrastamista kuvaavien motiivien faktorirakenne	47
7. 8 Luokkatyyppin ja sukupuolen yhteys liikuntamotiiveihin	50
7. 8. 1 Luokkatyyppin ja sukupuolen yhteys toimintakokemuksiin	50
7. 8. 2 Luokkatyyppin ja sukupuolen yhteys virkistäytymiseen	52
7. 8. 3 Luokkatyyppin ja sukupuolen yhteys sosiaalisuuteen	55
7. 8. 4 Luokkatyyppin ja sukupuolen yhteys toiminnan laatuun	55
7. 8. 5 Luokkatyyppin ja sukupuolen yhteys hyötynäkökohtiin	57
7. 8. 6 Luokkatyyppin ja sukupuolen yhteys kasvatuksellisuuteen	58
8 POHDINTA	59
LÄHTEET	61
LIITTEET	66

1 JOHDANTO

Koululiikunnan erääksi keskeiseksi tavoitteeksi on asetettu liikuntatottumusten herättäminen ja jatkuva liikunnan harrastaminen (Liikuntakomitean mietintö 1990, 258). Peruskoulun ala-asteen liikunnan opiskelun keskeisiä tavoitteita ovat oppilaan itsetunnon ja minäkuvan sekä motoristen perustaitojen kehittyminen (Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet 1994, 111 - 112). Liikunnalla on todettu olevan erityistä merkitystä myös oppilaan koulunkäyntiedellytyksiä ja oppimismahdollisuuksia uusintavana tekijänä (Liikuntakomitean mietintö 1990, 259). Peruskoululain mukaan tavoitteeksi on asetettu oppilaiden kehittyminen tasapainoisiksi, hyväkuntoisiksi ja yhteistyökykyisiksi yhteiskunnan jäseniksi (Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet, 2 §).

Kouluilla on kuitenkin ollut aiempaa vähemmän resursseja toteuttaa tavoitteitaan. Liikuntatunteja on peruskoulun ala-asteella 12 vähimmäisviikkotuntia ja peruskoulun yläasteella 6 vähimmäisviikkotuntia (Opetussuunnitelman perusteet 1994). "Suomessa on tällä hetkellä vähemmän liikuntatunteja kuin missään muussa EU-maassa" (PK KSML 27.11.1996). Tämä koululiikuntaa koskeva tavoitteiden ja toteutumisedellytysten (mm. tuntimäärät, liikuntatilat) välinen ristiriita on kirjattu keskeisimmäksi ongelma-alueeksi jo v. 1990 Liikuntakomitean Liikuntapolitiikan linjoja 1990-luvulla käsittelevässä mietinnössä. Varalan urheiluopiston ja Paavo Nurmi -keskuksen tekemien tutkimusten mukaan 12-vuotiaiden suomalaisten lasten kunto on yllättävän huono, mutta kuuteen Euroopan maahan verrattuna kuitenkin hyvää keskitasoa (Telama ym. KSML 11.12.1996).

Koululiikuntaa voidaan kehittää monella tavalla. Eräs tapa kehittää sitä on pyrkiä selvittämään niitä motiiveja jotka ohjaavat lasten liikuntakäyttämistä. Tämä tutkimus on osa Jyväskylän yliopiston ja Sotkamon kunnan välistä Verso-projektia. Tutkimus pyrki omalta osaltaan kartoittamaan lasten liikuntaharrastuneisuutta ja liikuntamotiiveja. Tarkoituksena oli myös verrata lähtökohdiltaan hieman erilaisten koulujen oppilaiden liikuntakäyttämistä.

2 LIIKUNNANOPETUS PERUSKOULUN ALA-ASTEELLA

2.1 Liikunta

Liikunnalla tarkoitetaan omalla lihastyöllä aikaansaatua tarkoituksellista fyysistä aktiivisuutta. Näin ymmärrettynä se on tärkeä osa lähes kaikkia elämäntoimintoja, kuten työtä, liikennettä ja vapaa-aikaa. (Telama & Laakso 1983, 49.)

Telama, Vuolle ja Laakso (1986, 17 - 18) ovat tarkastelleet liikuntakäsitettä kolmella tasolla. Tarkasteltaessa liikuntaa biologis-fysiologisena ilmiönä kiinnitetään huomiota näkyviin liikkeisiin ja niiden mekaniikkaan. Jos lisäksi kiinnitetään huomiota liikkeiden yhteydessä tapahtuviin elintoimintojen muutoksiin on näkökulma luonnontieteellinen. Kun liikuntaa tarkastellaan psykologisella tai yksilöllisen tietoisuuden tasolla on oleellista erityisesti se, mikä merkitys liikunnalla on yksilön tietoisuudessa, hänen toiminnoissaan, tavoitteissaan ja siinä, miten hän liikunnan kokee. Tällöin liikunta käsitetään yksilön ilmiönä.

2.2 Liikunta oppiaineena

Koululla on tärkeä rooli yksilön fyysiseen virkistäytymiseen valmistavassa prosessissa. Koulussa esitellään urheilun perustekniikat ja perustaidot, jotka ovat hyödyllisiä koko elämän ajan. Lisäksi kouluilla on johdonmukainen ohjelma, koulutettu henkilökunta ja tekniset välineet opetusta ja kasvatusta varten. (Piotrowska 1990, 488 - 489.) Koululiikunta tavoittaa käytännöllisesti katsoen kaikki suomalaiset jossakin elämän vaiheessa (Telama 1993, 25). Lisäksi enemmistö kouluikäisistä kulkee koulumatkansa liikunnallisesti aktiivisella tavalla, kävellen tai pyöräillen (Telama, Silvennoinen & Vuolle 1986, 56).

Vuoden 1994 opetussuunnitelmassa on liikunnalle varattu 12 vähimmäisviikkotuntia (Peruskoulun opetussuunnitelma 1994). Tuntimäärä on pienin EU-maissa (Telama, Vihko, Ruoppila, Takala & Rintala 1996, 2). Shephardin (1989) mukaan koulutuntien ajan jakaminen uudestaan siten, että lukuaineista siirretään aikaa liikuntaan ei huononna lukuaineiden saavutuksia. Tärkeimpänä tuloksena Shephard pitää kuitenkin sitä, että:

“Ala-asteen koululainen voi käyttää huomattavan osan opetussuunnitelman edellyttämästä ajasta liikuntaan ilman, että siitä on haittaa oppimisprosessille. Lisätyllä liikunnalla ei ole myöskään mitään haitallisia terveysvaikutuksia, vaan se edistää sekä fysiologista että psyykkistä kehitystä. Se seikka, että lukuaineissa on niin paljon asiaa opetettavana, ei enää näytä pätevältä perustelulta olla käyttämättä riittävän suurta osaa koulupäivästä liikuntaohjelmaan.” (Shephard 1989, 122.)

2.3 Liikunnanopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Koululiikunnan tavoitteena on kasvattaa lapsia ja nuoria liikkumaan ja liikunnan avulla (Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet 1994, 107; Nupponen 1981, 3). Liikunta tulee nähdä laaja-alaisesti siten, että siihen kuuluu perinteisten liikuntalajien harrastamisen lisäksi aktiivinen liikkuminen eri elämäntoiminnoissa, kuten vapaa-ajan askareissa, luonnossa ja liikenteessä (Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet 1994, 107).

Peruskoulun ala-asteen opiskelun tavoitteena on, että oppilas kokee liikunnan iloa, oppii harrastamaan liikuntaa säännöllisesti ja omaksuu myönteisen asenteen liikuntaan. Oppilas kykenee tarkkailemaan, kehittämään ja ylläpitämään omaa fyysistä ja psyykkistä toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Tavoitteena on myös, että oppilas edistyy yhteistyötaidoissa, sääntöjen noudattamisessa sekä itsensä tuntemisessa ja ilmaisutaidossa. Oppilaan tulisi tutustua kansalliseen liikuntakulttuuriin, esimerkiksi perinteisiin liikuntaleikkeihin, kansantansseihin ja liikkumiseen luonnossa. Hänen pitäisi tuntea terveyteen vaikuttavat tekijät, omaksua opiskeluvireyttä ja terveyttä edistäviä arkikäytäntöjä ja elämäntapoja, oppia turvalliset liikuntatavat ja uimataito, osata toimia hengenpelastus ja ensiaputilanteissa sekä liikkua turvallisesti maaliikenteessä ja vesillä. (Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet 1994, 107 - 108.)

Koululiikunnan tavoitteita asetettaessa on otettava huomioon koululuokan heterogeenisyys. Pyrkimyksenä on huomioida erikseen jokaisen oppilaan yksilölliset edellytykset, muut kiinnostuksen kohteet ja aikaisemmat kokemukset liikunnasta. On hyväksyttävä myös se tosiasia, että kaikista ei tule innokkaita liikkujia. Liikunnan opetuksen on kuitenkin pyrittävä saavuttamaan muutamat oppilaan kannalta tärkeät yleistavoitteet. Grupe (1978) on päätenyt kolmeen tällaiseen painotusalueeseen. Ensiksikin lapset ja nuoret tarvitsevat liikuntaa terveyden ja kunnon ylläpitämiseksi ja sairauksien

ennaltaehkäisemiseksi. Vaikka koulu ei yksin pystyisikään turvaamaan tarpeellista liikuntamäärää, sen suunnitelmallisuus ja säännöllisyys on tärkeää liikunnan vaikutuksen kannalta. Toiseksi nuoret tarvitsevat peruselämyksiä kuten omasta aktiivisuudesta lähtevä ponnistelu ja väsyminen. Kolmanneksi lapset ja nuoret tarvitsevat tietoja liikunnasta voidakseen kriittisesti arvioida liikuntakulttuurin eri muotoja ja vaihtoehtoja. Varsinaisen teorian tiedon esittäminen ei kuitenkaan ole tavoitteena. Koululiikunnan ensisijaisena tehtävänä on liikunnan harjoitus ja oppiminen. Nopea motorisen oppimisen kehittymisen ikäkausi n. 11 - 12 -vuotiaana saa lapset kokeilemaan erilaisia uusia mahdollisuuksia mikä saattaa osaksi selittää lasten voimakasta mieltymystä liikuntaan. Jatkuvan harrastuksen tavoitteita ei pidä tulkita siten, että jokainen ihminen on saatava harrastamaan liikuntaa, vaan että jokaiselle on annettava siihen mahdollisuus. (Saarinen 1984, 47 - 49, 63.)

Ala-asteen opiskelussa on keskeistä oppilaan itsetunnon ja positiivisen fyysisen minäkuvan rakentaminen myönteisten liikuntakokemusten avulla. Lasta tulisi ohjata yhteistyökykyisyyteen ja positiiviseen liikunta- ja terveyskäyttäytymiseen. Opiskelussa keskeistä on myös liikehallintatekijöiden ja motoristen perustaitojen kehittyminen sekä lajitaitojen perusteiden oppiminen. (Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet 1994, 108 - 109.)

Linnakylän (1993) mukaan suomalaiset nuoret eivät viihdy kouluissa erityisen hyvin. Esimerkiksi opettajien kannustaminen ja mielipiteiden ilmaisemiseen rohkaiseminen koettiin Suomessa vähäiseksi. (Kannas, Välimaa, Liinamo & Tynjälä 1995, 132-136, 144.) Antamalla oppilaille mahdollisuus aktiivisesti osallistua tavoitteiden asetteluun on mahdollista lisätä heidän sitoutumistaan tehtävään ts. lisätä heidän motivoituneisuuttaan. Lisääntyneestä motivoituneisuuden asteesta on seurauksena se, että oppilaat viihtyvät paremmin kouluissa.

Tärkeä osa nykypäivää ja tulevaisuuden koululiikuntaa ovat erilaiset oppituntien ulkopuoliset liikuntatuokiot ja -tapahtumat sekä yhteistyö muiden liikuntatahojen kanssa. Keskeistä oppilaalle on liikuntatarpeen tyydyttäminen, liikunnasta saatu ilo ja muut elämykset, mahdollisuus kehittää itsetuntemusta ja vahvistaa omanarvontuntoa. Tärkeää on myös taito rentoutua ja kyky vähentää ahdistuneisuutta sekä omaksua terveelliset elämäntavat. Liikunta suo mahdollisuudet yhteistoimintaan ja toisten ihmisten huomioon ottamiseen. Liikunta voi olla myös tärkeä koulutyön ja kouluyhteisön kannalta. Se voi lisätä opiskeluvireyttä ja parantaa oppimistuloksia muissa aineissa. Lisäksi aktiivisena ja suosittuna toimintana liikunta eri muodoissaan voi olla kouluyhteisöä integroiva tekijä ja

avainasemassa kehitettäessä koulua ympäristönsä toimintakeskukseksi. (Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet 1994, 107.)

3 LIIKUNTAHARRASTUNEISUUS

3.1 Liikuntaharrastus ja liikuntaharrastuneisuus

Suomalaisen liikuntaharrastustutkimuksen peruskäsitteiksi ovat muodostuneet fyysinen aktiivisuus, liikuntaharrastus ja liikuntaharrastuneisuus (Silvennoinen 1981, 1).

Telama (1972, 3) määrittelee fyysisen aktiivisuuden ihmisen liikunnassa, työssä tms. toiminnassa suorittamaksi lihastyön määräksi. Liikuntaharrastus voidaan Komiteamietinnön (1975, 2) mukaan määritellä vapaa-ajan liikunnaksi tai liikunnallisen vaihtoehdon toistuvaksi tietoiseksi valitsemiseksi, jolloin toiminnalle on ominaista pysyväluonteinen motivaatio itse toimintaa tai sen seuraamuksia kohtaan (ks. myös Silvennoinen 1981, 1).

Telama, Vuolle ja Laakso (1986, 17) määrittelevät liikuntaharrastuksen vapaa-aikana tapahtuvaksi henkilökohtaiseen kiinnostukseen perustuvaksi fyysiseksi aktiivisuudeksi tai aktiivisen liikkumisen vapaaehtoiseksi valitsemiseksi esimerkiksi liikenteessä. Ominaista liikuntaharrastukselle on kiinnostus liikuntaa kohtaan ja aktiivinen osallistuminen toimintaan. Liikuntaharrastuksilla tarkoitetaan varsinaisen koulutyön ulkopuolella tapahtuvaa omakohtaista osallistumista liikuntaan (Telama, Silvennoinen & Vuolle 1986, 53).

Saarinen (1984, 14 - 15) määrittelee liikuntaharrastuksen yläkäsitteeksi, johon kuuluu kolmenlaisia tutkimuskohteita. Ensiksi voidaan tarkastella kiinnostusta liikuntaharrastusta kohtaan, preferenssiä, eli sitä miten mieluista liikunta on verrattuna muihin harrastuksiin. Toiseksi voidaan tutkia minkä verran mielenkiinto kohdistuu melko passiivisluontoisiin harrastuksen muotoihin kuten penkkiurheiluun. Kolmanneksi voidaan tarkastella harrastusten manifestoitumista omakohtaiseksi, aktiiviseksi liikunnanharjoittamiseksi.

Telaman (1972, 4) mukaan liikuntaharrastuneisuus on edellistä laajempi käsite, sillä sen piiriin luetaan sekä ilmiharrastus (manifesti) että harrastuspreferenssit (toiveharrastukset). Liikuntaharrastuneisuus on myös määritelty harrastusliikunnaksi, joka on yleisten ja suhteellisen pysyvien käyttäytymispiirteiden, tavoitteiden, tarpeiden, motiivien ja intressien kokonaisuus (Meteli 1975, 6).

Määritelmien mukaan jäävät liikuntaharrastuneisuuden käsitealueen ulkopuolelle urheilun passiivinen kuluttaminen kuten penkkiurheilu ja urheiluviihde ja fyysiseltä

kannalta passiivinen osallistuminen organisoituun urheiluseura- ja urheilujärjestötoimintaan nimenomaan toimitsija- huoltaja- yms. tehtävissä) (ks. myös Silvennoinen 1981, 2).

Silvennoinen (1981, 3) on todennut liikuntaharrastuneisuuden keskeisiksi käsitteiksi mm. harrastuksen fysiologisen intensiteetin, harrastuksen yhtäjaksoisen keston, harrastuksen yleisen tiheyden, harrastuksen monipuolisuuden ja suuntautuneisuuden, harrastuksen säännöllisyyden ja muut harrastuksen sisäistymistä kuvaavat käsitteet kuten harrastuksen pohdiskelun ja liikuntaan liittyvät suunnitelmat (Silvennoinen 1981, 3).

Ruohotie (1976, 26) pitää harrastuksia opittuina ajankäytön muotoina. Oppimisprosessi etenee hänen mukaansa siten, että havaittuaan tiettyjä virikkeitä ympäristössään ihminen etenee harkinnan ja toimintatavan valinnan kautta kokeiluun, josta saadut kokemukset johtavat joko harrastukseen (positiiviset kokemukset) tai uuden toiminnan valintaan (negatiiviset kokemukset).

Motivaatio voidaan käsittää sisäisten tekijöiden, motiivien, ja tilannetekijöiden välisenä funktiona (Donnelly & Birrell 1979, 3). Laakso (1981, 57 - 58) pitää liikuntaharrastuksia yleismotivaation ja tilannetekijöiden välisenä suhteena. Tilannekohtaisia tekijöitä ovat tietyt yksittäiset olosuhteet esim. huono sää, mielenkiintoinen tv-ohjelma tai tiettynä ajankohtana vallitsevat elinolot. "Jos yleismotivaatio liikuntaan on heikko, voivat suotuisat tilannetekijät motivoida liikunnan harrastukseen. Mikäli yleismotivaatio on voimakas, voidaan harrastuksen uskoa toteutuvan lähes tilannetekijöistä riippumatta. Ellei yleismotivaatiota omaa harrastusta kohtaan ole lainkaan virinnyt, ei edullisillakaan tilannetekijöillä liene vaikutusta." (Laakso 1981, 57.) Laakson (1981, 58) mukaan pysyväisluonteisen harrastusmotivaation syntyminen edellyttää oppimisprosessia, jossa toimintakokemusten kautta muodostuu vähin erin toimintaa ohjaava yleismotivaatio.

Silvennoisen (1981, 60; 1987, 17) mukaan konkreettisimpia joskin lyhytaikaisia tilannetekijöitä ilmiharrastuksen (fyysis-motorisen toiminnallisuuden) kannalta ovat sää- ja keliolosuhteet. Hänen mukaansa myös harrastuskavereilla on merkitystä henkilökohtaisille ratkaisuille. Kavereiden merkitys voi olla tilanteista riippuvaa, mutta myös pysyvämmiin liikunnan yleismotivaatioon liittyvää (esim. yhdessäolon sosiaaliset motiivit).

Elinoloja ja elämäntilanteita, jotka säätelevät harrastuksen konkreettisia edellytyksiä (esim. pienten lasten hoito, sairaus, toiselle paikkakunnalle muutto, liikuntapaikkojen

puute yms.) voidaan kutsua myös harrastusresursseiksi (Meteli 1975, 111). Ne eivät kuitenkaan Silvennoisen (1987, 17) mukaan välttämättä tukahduta liikunnan yleismotivaatiota, halua harrastaa liikuntaa, vaikka saattavat jonkin aikaa ehkäistä tai vähentää ilmiharrastusta.

3. 2 Liikuntaharrastuksen yleisyys ja luonne

Liikunta kuuluu nuorten yleisimpiin ja suosituimpiin vapaa-ajan viettomuotoihin. Tyypillinen oppilas ilmoittaa käyttävänsä yli 80% fyysisestä aktiivisuudestaan liikuntatuntien ulkopuolella. Aktiivisuus on suurinta kesällä, vähenee huomattavasti syksyllä ja talvella saavuttaen keväällä tyypillisemmän tason. Keski-oppilas käyttää vuodessa noin 13 tuntia viikossa urheiluun, peleihin ja harjoitteluun. (Ross & Gilbert 1985, 48 - 49.)

Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimuksen mukaan pojat kuluttavat keskimäärin kaksi kertaa enemmän aikaansa liikuntaan ja ulkoiluun kuin tytöt. Arkisin pojat käyttävät keskimäärin runsaan tunnin ja tytöt puoli tuntia näihin toimintoihin, kun taas viikonloppuna kummaltakin ryhmältä kuluu kyseisiin harrasteisiin aikaa noin kaksi kertaa enemmän. 10 - 12 -vuotiaat käyttävät liikuntaan huomattavasti enemmän aikaa päivittäin kuin varttuneemmat nuoret. Tämän ikäiset viihtyvät harrastuksensa parissa keskimäärin noin 1,5 tuntia, kun taas esimerkiksi 16 - 19 -vuotiaat tytöt käyttävät liikuntaan aikaa vain noin 20 minuuttia. (Telama, Silvennoinen & Vuolle 1986, 56.) Hervan ja Vuolteen (1991, 45) tekemän tutkimuksen mukaan 10 - 14 -vuotiaat pojat käyttivät liikuntaan aikaa päivittäin noin 1,2 tuntia ja tytöt noin 0,4 tuntia.

Telaman ja Laakson (1983) mukaan yli kolme-neljäsosaa nuorista sanoo harrastavansa liikuntaa vähintään kerran viikossa ja täysin passiivisten määrä jää alle 10%. Samansuuntaisia tuloksia ovat saaneet myös Holopainen (1990, 44) ja Silvennoinen (1987, 126). Vain pari prosenttia kouluikäisistä lapsista on ilmoittanut, että ei harrasta liikuntaa lainkaan (Telama, Silvennoinen, Laakso & Kannas 1989, 33; vrt. Nupponen 1981, 79). Pojista vajaa puolet ja tytöistä noin kolmannes on erittäin aktiivisia liikkujia eli harrastaa liikuntaa vähintään neljä kertaa viikossa. Pohjoismaisen nuorison liikuntatutkimuksen (Stensaasen 1980) mukaan suomalaiset nuoret osallistuivat liikuntaan yleisemmin kuin

ruotsalaiset ja norjalaiset nuoret. Sitä vastoin kilpailutoimintaan osallistuminen oli Suomessa vähäisempää. (Telama, Silvennoinen & Vuolle 1986, 59.)

3. 2. 1 Yksittäisten lajien suosio tytöillä ja pojilla

Silvennoisen (1981, 35 - 39) tutkimuksen mukaan yli 10-vuotiaiden yleisemmin harrastamia liikuntalajeja ovat kesäaikana pyöräily, uinti, kävely, juoksu, voimistelu ja pojilla jalkapallo. Talvella harrastetaan eniten kävelyä, hiihtoa, juoksua, kotivoimistelua, uintia ja voimistelua sekä poikien keskuudessa jääkiekkoa. Lisäksi ovat luistelu ja ratsastus tyttöjen joukossa sekä painonnosto ja lentopalloilu poikien joukossa melko suosittuja. Pojat osallistuvat liikuntaan yleensä suuremmalla fyysisellä teholla, käyttävät liikuntaan enemmän aikaa ja osallistuvat tyttöjä aktiivisemmin urheiluun ja kilpailulliseen toimintaan. Määrällisesti liikuntaharrastus muuttuu siten, että kun urheilullinen ja liikunnallinen aktiivisuus on suurimmillaan ennen murrosikää, vähenee sekä harrastajien määrä, että liikuntaan käytetty aika murrosiässä ja sen jälkeen. Myös liikuntaharrastuksen luonne muuttuu siten, että kiinnostus sosiaalista ryhmätoimintaa ja kilpailuja kohtaan heikkenee ja liikunta vaihtuu yksilöllisemmäksi omakohtaista virkistystä ja rentoutumista ja muita yksilöllisiä tarpeita vastaavaksi. Liikunta muuttuu myös leikinomaisesta, impulsiivisesta, spontaanista toiminnasta yhä enemmän tietoiseksi ja tavoitteiseksi harrastukseksi. (Telama, Silvennoinen & Vuolle 1986, 62 - 63.)

Silvennoisen (1981, 35) tekemän tutkimuksen mukaan sukupuolityyppisissä eroissa poikien kiinnostukset kohdistuvat palloilulajeihin niin vapaa-ajalla kuin koululiikunnassakin. Tytöt taas ovat kiinnostuneempia yksilöllistä harrastamista kuvastavista, ei-palloilutyypisistä ja vähemmän voimaa ja henkilökohtaista taitoa vaativista liikuntamuodoista.

Vuonna 1994 tehdyn liikuntagallupin mukaan suosituimmat liikuntamuodot alle 19-vuotiailla lapsilla ja nuorilla olivat jalkapallo, hiihto, jääkiekko ja uinti. Edellä mainittuja lajeja harrastetaan hyvin runsaasti myös seuratoiminnan ulkopuolella. Hiihdon osuus on lisääntymässä erityisesti omatoimisesti harrastettuna liikuntamuotona. Suurin muutos harrastajamäärissä, verrattuna vuoden 1991 tutkimustuloksia vuoteen 1994, on tapahtunut salibandyssä/sählyssä. Sen harrastajamäärä on nelinkertaistunut kyseisenä ajanjaksona. Myös aerobicin, hiihdon, jääkiekon luistelun, sulkapallon ja kaukalopallon

harrastajamäärät ovat kasvussa. Vastaavasti juoksulenkkeilyssä on todettu harrastajamäärän selvästi laskeneen. (Ranto & Pehkonen 1995, 8 - 9.)

3. 2. 2 Sukupuolten välisistä asenne- ja motivaatioeroista

Erot motiivihierarkiassa eivät ole suuret. Kuitenkin tytöt korostavat enemmän liikunnan emotionaalis-affektiivisia puolia (virkistysmotiivit) ja pojat liikunnanharrastuksen motorisia seikkoja (motorinen osaaminen). Molemmilla sukupuolilla ovat terveydelliset motiivit likipitään yhtä merkittäviä. Niinikään selvästi kilpailulliset suorituskorosteiset motiivit saivat kummallakin sukupuolella vähiten merkitystä. Tytöt ovat antaneet poikia enemmän "ei osaa sanoa" vastauksia motoriseen alueeseen liittyneisiin motiiveihin. Pojille ovat outoja vastaavasti olleet virkistykseen ja rentoutukseen liittyneet motiivit. Yhteisenä piirteenä tytöillä ja pojilla on Silvennoisen (1981) mukaan ollut se, että sosiaalisuuden ja suorituskorostuneisuuden useat motiivit ovat saaneet suhteellisen paljon neutraaleja "ei osaa sanoa" -vastauksia. (Silvennoinen 1981, 46 - 47.)

3. 2. 3 Urheiluseura-aktiivisuus

Säännölliseen urheiluseuraharjoitteluun osallistuu Silvennoisen (1981, 21) tutkimuksen mukaan 11 - 13 -vuotiaista pojista keskimäärin 45 % ja tytöistä noin 25 %. Liikunnan yleinen harrastustiheys laskee molemmilla sukupuolilla kaikkein nopeimmin 13. ikävuoden jälkeen. Eniten laskee niiden koululaisten määrä, jotka ovat ilmoittaneet harrastavansa liikuntaa päivittäin tai usein (vähintään kaksi kertaa viikossa). (Silvennoinen 1981, 21; ks. myös Nupponen 1981, 78 - 80.)

Vuonna 1987 10 - 14 -vuotiaista lapsista edelleen 45 % osallistui ohjattuun liikuntaan kuten esim. urheiluseurojen toimintaan (Herva 1991, 21). Urheiluseurojen osuus lasten ja nuorten liikuntaharrastuksessa on noussut vuodesta 1991 vuoteen 1994 (taulukko 1). Vuonna 1991 liikuntaa harrasti urheiluseurojen puitteissa 43 % alle 15 -vuotiaista lapsista. Vuonna 1994 urheiluseuroissa harrasti liikuntaa 30 000 - 50 000 lasta enemmän kuin vuonna 1991, noin 46 % lasta. (Ranto & Pehkonen 1995, 10.)

Urheiluseurojen lisääntyneen osuuden lisäksi myös omatoiminen liikuntaharrastus on ollut kasvussa vuosina 1991 - 1994. Lasten ja nuorten liikuntaharrastus on koko ajan lisääntymässä sekä organisoidun että organisoimattoman liikunnan puolella. Laskua on ollut havaittavissa vain oppilaitosten kohdalla. (Ranto & Pehkonen 1995, 10.)

TAULUKKO 1. Alle 19 -vuotiaiden liikunnan harrastamisen ympäristö (Ranto & Pehkonen 1995, 10).

Ympäristö/taho	harrastajamäärä	% 1994	% 1991
urheiluseurat	453 000	46	43
omatoimisesti yksin	315 000	32	25
omatoimisesti ryhmässä	272 000	28	27
oppilaitoksen järjestämä	109 000	11	17
muuten	160 600	16	13

Sarakesumma ylittää 100% koska sama henkilö voi harrastaa liikuntaa useamman tahon kanssa.

Nuorten liikuntaharrastus on enimmäkseen fyysisesti melko kevyttä liikuntaa. Noin yksi viidesosa pojista ja vajaa kymmenesosa tytöistä mainitsi harrastavansa liikuntaa erittäin intensiivisesti, ts. runsaasti hengästyen ja hikoillen. Teholiikkuja eli sellaisia, jotka harrastavat liikuntaa vähintään neljä kertaa viikossa ja erittäin intensiivisesti oli pojista noin 15% ja tytöistä vain 5%. (Telama, Silvennoinen & Vuolle 1986, 64.)

Maaseudun haja-asutusalueilla osallistutaan koulun järjestämään vapaaehtoiseen liikuntatoimintaan yhtä yleisti tai jopa yleisemmin kuin isoissa kaupungeissa. Vastaavasti urheiluseuratoimintaan osallistuminen on maaseudun haja-asutusalueilla vähäistä. (Telama, Silvennoinen & Vuolle 1986, 64.)

3. 2. 4 Liikuntaharrastuksen iän mukainen kehitys

Liikuntaharrastusten väheneminen iän mukana on yleismaailmallinen ilmiö ja klassinen tutkimushavainto. Telaman (1972, 18) mielestä mielenkiintoisempaa olisi selvittää iän

vaikutuksia harrastuneisuuden eri dimensioihin tai koettaa osoittaa iän ja sukupuolen yhdysvaikutuksia. Harrastuneisuuden väheneminen iän mukana ilmenee selvimminkin todellisen harrastamisen vähenemisenä, ei niinkään liikuntaa ja urheilua kohtaan osoitetun kiinnostuksen tai penkkiurheilun vähenemisenä (Telaman 1972, 18). Engströmin (1975) mielestä pelkkä liikuntaa kohtaan osoitettu myönteinen ja iän mukana suhteellisen vakaana säilyvä asennoituminen ei kuitenkaan vielä riitä aktiivisen harrastuksen ylläpitämiseen.

Selvimminkin iän mukainen vähentyminen selittyy harrastustiheyden muutoksina. Päivittäin liikuntaan osallistuvien määrä vähenee kaikkein selvimminkin, ja harvemmin osallistuvien osuus vastaavasti nousee. (Silvennoinen 1979, 7 - 8.) Vaikka harrastustiheys heikkenee iän myötä niin liikunnallinen tehokkuus eli rasittavuus voimistuu. Rasittavaksi koetun liikunnan harrastajien määrä kasvaa iän mukana. Pojilla tämä ilmenee selvemmin kuin tytöillä. Silvennoinen (1987, 128 - 129) toteaa, että yhdistämällä liikunnan tiheys ja rasittavuus voidaan havaita, että ala-asteella liikunnan harrastaminen on usein tapahtuvaa kevyttä liikuntaa kun taas yläasteella ja lukiossa liikuntaa harrastetaan harvemmin, mutta se on rasitukseltaan vähintäänkin kohtalaiseksi katsottua liikuntaa. Silvennoisen (1987) tutkimus tuki sitä johtopäätöstä, että liikunnan määrän väheneminen kompensoidaan jossain määrin liikunnan rasittavuutta lisäämällä.

Liikuntaharrastusten väheneminen iän mukana selittyy pitkälle sillä, että kouluikäisten ajasta vievät yhä suuremman osan muut harrastukset ja erilaiset velvoitteet. Voidaankin sanoa, että puberteetti-ikäisen kynnöksellä olevien nuorten koko harrastaminen monipuolistuu ja järjestäytyy uudelleen. Urheilutoimintojen itseisarvoinen merkitys ja statusarvo nuorten keskuudessa vähenee myös selvästi ns. jengi-ikäisen jälkeen. (Silvennoinen 1979, 8.)

Lapsen kasvaessa aikuiseksi hänen biologinen ja psyykinen rakenteensa sekä sosiaaliset suhteensa muuttuvat nopeasti muutamien vuosien aikana. Murrosikäisen ruumiilliset muutokset ajoittuvat tavallisesti ikävuosien 10 -18 vaiheille. (Rimpelä & Rimpelä 1983, 23; ks. myös Österback 1991, 8.) Fyysiset ominaisuudet kehittyvät nopeimmin 11 - 16 -vuoden iässä (Holopainen 1990, 39). Nopean fyysisen kehittymisen jälkeen lapsen motoristen taitojen kehitys ja oppimiskyky hidastuvat, ja lapsi joutuu uudella tavalla orientoitumaan kehon muuttuviin mittasuhteisiin Tässä vaiheessa myös harrastuksia valitaan tietoisemmin sosiaalisen tai henkilökohtaisen merkityksen kannalta. Lapset etsiytyvät sellaisten harrastusten piiriin, joita he pitävät tärkeinä ja joita he jo riittävän hyvin osaavat. (Silvennoinen 1987, 126.)

Tiedusteltaessa harrastusten määrää kyselylomakkein tai haastatteluin kouluikäisten nuorimmilta ikäluokilta on syytä muistaa, että mitä nuoremmista lapsista on kysymys, sitä todennäköisemmin heidän vastauksissaan ilmenee nk. sosiaalinen suotavuus (Silvennoinen 1987, 37). Toisin sanoen lapset kokevat hyväksi sen, että harrastaa liikuntaa usein ja paljon (Aggestedt & Tebelius 1977). "Kouluikäisten nuorimpien ikäluokkien harrastusaktiivisuuteen on suhtauduttava varauksin jo siitäkkin syystä, että osa siitä on monenkirjavaa fyysisesti aktiivia puuhailua, joka ei ole jäsentynyt tietoisien ja tavoitteisen liikunnanharjoittamisen piiriin." (Silvennoinen 1979, 8.)

4 LIIKUNTAMOTIVAATIO

Liikuntamotivaatiota koskeva tutkimus pyrkii vastaamaan kysymykseen, mikä saa ihmiset liikkumaan ja mikä heitä liikunnassa kiinnostaa. Yleensä tutkimus kohdistuu pysyväisluonteisiin motiivitiloihin. (Telama 1986, 151.) Motivaatio on yksilön psyykinen tila, joka määrää millä vireydellä ja mihin suuntautuneena hän tiettyssä tilanteessa toimii (Donnelly 1979, 4).

Tärkeä ulottuvuus liikuntamotivaatiossa on tietoisuuden aste. Ihmiset eivät aina tiedosta kaikkia motiivejaan. Eri toimintamahdollisuuksien arviointi ei aina ole selvästi tietoista toimintaa. Yleensä liikuntavalistus pyrkii vaikuttamaan juuri tietoiseen motivaatioon. Toiminnan päämäärien tiedostaminen ja tietoinen tavoitteenasettelu lisää toiminnan todennäköisyyttä ja pysyvyyttä. (Telama 1986, 152.) Liikuntamotivaatio saattaa myös syntyä ja kehittyä kognitiivisena prosessina siten, että henkilö tietoisesti pohdiskelee liikunnan merkitystä itselleen ja asettaa itselleen tietoisia tavoitteita. Tällaista pohdiskelua voi liittyä esimerkiksi motiiveihin, jotka edustavat liikunnan hyödyllisiä vaikutuksia henkilölle kuten motiiveihin, jotka liittyvät liikunnan terveydellisiin vaikutuksiin. (Telama 1986, 153.)

4.1 Motiivit ja liikuntaharrastukset

Oleellista liikuntamotivaation ymmärtämisen kannalta on tarpeiden ja motiivien suhde toimintoihin ja toimintaan. Kun tarve käsitteenä viittaa yleisempään tavoitteeseen, tarkoitetaan motiivilla tavallisesti yksityiskohtaisempaa kiinnostusta tiettyyn kohteeseen tai toimintaan. Kun esimerkiksi lenkkeilijältä kysytään miksi hän harrastaa liikuntaa, saadaan vastaukseksi motiivi, joka voi olla esimerkiksi fyysisen kunnon parantaminen. Motiivia on kuitenkin edeltänyt tarve fyysisen kunnon parantamiseen. Tarpeesta tulee motiivi silloin kun se saa lenkkeilijän liikkeelle. Motiivilla tarkoitetaan siis tiettyyn kohteeseen suuntautunutta tarvetta. (Telama 1986, 152.) Motiivit ohjaavat yksilön toimintoja kohti tiettyjä päämääriä ja sitovat tietyn osan ihmisen energiasta niiden saavuttamiseksi (Donnelly 1979, 2). Kaikella tekemisellä on motiivinsa, tarkoituksensa, selityksensä, syynsä miksi jotakin tehdään.

Murrosiän kynnyksellä eli noin 11 - 12 ikävuoden vaiheessa suoriutumismotivaatio ja siihen liittyen halu kilpailla ja myös sosiaalinen motivaatio ovat vahvimmillaan, minkä jälkeen näiden motiivien merkitys alkaa vähentyä (Telama 1986, 172). Tietoisuus oman osaamisen kehittymisestä ilmenee 11 - 12 -vuotiailla pyrkimyksenä löytää itselle sopiva liikuntalaji (Silvennoinen 1981, 57). Tämän ikäisten lasten kiinnostukset vaihtelevat nopeasti ja usein he siirtyvätkin nopeasti liikuntalajista toiseen. Tähän heille on mahdollisuuksien mukaan annettava tilaisuus, jotta he löytäisivät liikuntalajin, jonka parissa he parhaiten viihtyvät. Liikuntakasvattajan on tärkeää muistaa, että lapsille on varsinkin tässä kokeiluvaiheessa annettava positiivista palautetta vähäisestäkin osaamisesta ja edistymisestä uudessa liikuntalajissa.

Harter (1981) on korostanut toistuvien negatiivisten kokemusten vaikuttavan oman pätevyyden kokemiseen paitsi fyysis-motorisessa myös sosiaalisessa mielessä. Vain myönteisessä ilmapiirissä voidaan saavuttaa toivottuja tuloksia eli harrastuksen jatkumista, ja saada ryhmälle hyvä ryhmähenki. Ohjaajien ja vanhempien antamalla palautteella on tärkeä merkitys siihen motivaatioilmastoon, jossa lapset ja nuoret kulloinkin työskentelevät. Palaute voi olla luonteeltaan joko kilpailullisuuteen tai parhaansa yrittämiseen kannustavaa. (Roberts 1992, 19.) Monet motivaatiota tarkastelevat tutkimukset ovat olleet lyhytkestoisia ja keskittyneet yksittäisiin oppilaisiin. Koululiikuntaa tulisi tarkastella kokonaisvaltaisemmin kiinnittämällä entistä enemmän huomiota osallistumisen asteeseen - siihen motivaatioilmastoon, joka on luotu. (Ames 1992, 175.)

Tieteellisessä tarkastelussa motiivit jaetaan yleensä sisäisiin ja ulkoisiin motiiveihin. Sisäiset motiivit ovat yksilön itsensä tuottamia. Niiden etuna on se, että ne ovat suhteellisen kestäviä. Sisäiset motiivit ovat myös usein varsin vähän riippuvia ympäristöstä. Ympäristön tuottamia motivaatiotekijöitä kutsutaan ulkoisiksi motiiveiksi. Tällaisia ovat esimerkiksi oppilaan saamat rangaistukset ja palkkiot. (Juvonen 1978, 85 - 86.) Sisäiset ja ulkoiset motiivit eivät ole toisistaan riippumattomia, vaan esiintyvät yhtäaikaaisesti, joskin toiset motiivit ovat hallitsevampia kuin toiset (Ruohotie 1982, 11).

4. 2 Sisäiset motiivit

Leikki on tyyppiesimerkki sisäisestä motivaatiosta, koska siitä puuttuu selkeä tavoitteisuus ja tuloksellisuus. Lasten leikkimistä katsellessa saattaa aluksi olla vaikeata löytää siitä mitään varsinaista motiivivia, mutta leikkijöillä on toimintaansa motiivit. Leikkiprosessi sinänsä kiinnostaa ja kiehtoo. (Hakkarainen 1990, 52.) Hakkarainen (1990, 52 - 53) on selittänyt lasten leikkimisen motiiveja sillä, että lapsi purkaa leikkimällä ylimääräistä energiaa ja sillä, että lapsella ei ole fyysisiä edellytyksiä muuhun kuin leikkimiseen. Lapsen leikki on myös esiharjoittelua myöhemmälle toiminnalle aikuisena ja erityisesti vaistopohjaisille taidoille. Leikin avulla lapsen on mahdollista päästä harjoittelemaan ja hallitsemaan erilaisia taitoja. Leikki kehittää ja vahvistaa lapsen kykyjä. Se ilmentää yksilön persoonallisuuden dynamiikkaa ja täydentää lapsen minän kehitystä. Leikissä lapsi pystyy hallitsemaan muutoin ylivoimaisia tilanteita.

Virkistymistä, rentoutumista, hauskuuden kokemista ja osallistumista harjoitteluun sen itsensä vuoksi pidetään tyyppillisinä urheilemisen ja liikunnan harrastamisen sisäisinä motiiveina (Watson, Blanksby & Bloomfield 1984; ks. myös Silvennoinen 1987, 19). On myös esitetty, että vain sisäisesti motivoitunut liikunnanharrastus on varsinaista harrastamista (Meteli 1975, 111). Knubb-Mannisen (1989, 136) mukaan sisäinen motivointi merkitsee sitä, että kilpailun ja suoritusten tilalle nostetaan keskeiseksi asiaksi oppilaiden kehittyminen ja kehittäminen. Sisäinen motivaatio lähtee oppilaan omista tarpeista ja tavoitteista. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden uskoa itseensä ja omiin kehitysmahdollisuuksiinsa. Kun oppilas on kehitykseen suuntautunut, voi uusi tieto ja uudet selviytymiskeinot eri tilanteissa olla jo sinällään palkitsevia. Corbin (1987, 311) toteaaakin, että liikuntaohjelmat voivat olla lapsille tehokkaita vain, jos lapsille syntyy sisäinen motivaatio toimia. Jatkuva pakottaminen toimintaan voi hänen mielestään edistää väliaikaisia kuntosuorituksia, mutta se ei edistä elinikäisen harrastuksen syntymistä.

4. 3 Ulkoiset motiivit

Ulkoiselle motivaatiolle on ominaista, että se on riippuvainen ympäristöstä (Ruohotie 1982, 11). Liikuntaharrastuksen tai minkä tahansa tavoitteellisen toiminnan viriäminen ja jatkuminen ulkoisten motiivien avulla tarkoittaa sitä, että toiminnalle on tärkeämpää

lopputulos tai palkkio kuin itse toiminta (Watson ym. 1984; ks. myös Silvennoinen 1987, 18). Urheiluharrastuksissa tällaisia tavoiteltavia lopputuloksia voivat olla esimerkiksi hyvä tulos, ennätysten parantaminen, matkustaminen, suorituspisteet tai aikuisten taholta tuleva tunnustus. Silvennoisen, Lintusen, Rahkilan ja Österbackin (1984) mukaan ulkoisten motiivien tärkeys on todettu olevan tyypillistä kilpaurheilua harrastavien lasten ja erityisesti poikien parissa.

Pelkästään ulkoisiin palkkioihin tähtäävällä toiminnalla saattaa olla myös harrastuksen pysyvyyden kannalta haitallisia vaikutuksia. Ulkoiset palkkiot näyttävät pidempään käytettyinä menettävän arvonsa. Samaan vaikutukseen pyrittäessä on myöhemmillä kerroilla annettava aikaisempaa suurempi palkkio. Vaikutusten vahvistamisella ei ole kuitenkaan onnistuttu luomaan itse toiminnasta houkuttelevampaa. Toisin sanoen palkinnon tuottama mielihyvä ei ole yleistynyt siihen johtaneen toiminnan yhteydessä koetuksi mielihyväksi. Tämän jälkeen itse harrastukseen osallistuminen ei tuota enää riittävää tyydytyksen tunnetta. Ulkoiset palkkiot voivat ennemminkin vähentää itse suorituksen houkuttelevuutta. (Lehtinen 1988, 148.) Erityisesti lapsilla liian varhainen ulkoisten motiivien korostaminen on todettu vaikuttavan haitallisesti identiteetin ja yhteistoimintakykyisyyden kehitykseen (Watson ym. 1984).

4. 4 Liikuntamotiivien mittaamisesta

Liikuntamotiivien mittaamisen keskeisin ongelma on se, että ihmiset eivät tiedosta toimintansa motiiveja sillä tavalla kuin mittaamismenetelmät edellyttäisivät. Liikuntamotiiveja on tutkittu lähinnä kahdella tavalla. Ensimmäinen tapa tutkia on esittää tutkittavalle valmiita vastausvaihtoehtoja, ns. moniväittämiä, joihin vastaajan tulee ottaa kantaa. Toinen tapa on kysyä henkilöltä suoraan, mikä häntä liikunnassa kiinnostaa, jolloin henkilö saa omin sanoin kertoa. Näitä menetelmiä voi luonnollisesti yhdistellä. Valmiiden vaihtoehtojen käyttökelpoisuutta tukee se, että ne auttavat henkilöä muistamaan ja tiedostamaan erilaisia motiivivaihtoehtoja. Niiden huonona puolena on se, että ne voivat houkutella vastaamaan varsinkin nk. sosiaalisesti suotaviin vaihtoehtoihin. Esimerkiksi Silvennoinen (1979) on havainnut, että jo nuoret koululaiset pitävät tärkeänä motiivina liikuntaharrastuksen kannalta terveyden edistämistä, vaikka se ei olekaan yhteydessä heidän aktiiviseen liikuntaharrastukseensa (Telama 1986, 152 - 155).

4.5 Liikuntamotiivien luokituksia

Liikunta- ja urheiluharrastusten motiiveja on analysoitu useilla eri tavoilla. Yksilössä vaikuttavat tekijät ja ympäristön tekijät muodostavat karkean kahtiajaon. Liikuntakäyttäytymiseen on esimerkiksi sovellettu ihmisen käyttäytymisen motiivien ryhmittelyä, jolloin motiivit voidaan jakaa esimerkiksi orgaanisiin-, emotionaalisiin-, sosiaalisiin-, kognitiivisiin- ja toimintamotiiveihin. Orgaanisia motiiveja ovat esimerkiksi nälkä ja jano, emotionaalisia esimerkiksi pelko ja aggressio, sosiaalisia esimerkiksi kontakti- ja suoriutumismotiivi kognitiivisia esimerkiksi uteliaisuus ja toimintamotiiveja esimerkiksi liikunnan, kokemusten ja jännityksen tarve. (Saarinen 1984, 22 - 23; Madsen 1983, 162 - 163, 232, 244.)

Liikuntamotiivien luokitteluja on tehty myös nimenomaan liikuntaa ajatellen. Luokituksia on tehty joko teoreettisesti tai empiiristen havaintojen perusteella. Esimerkiksi Hennigin motiivien luokittelu perustuu teoreettiseen malliin. Hän jakaa motiivit kolmeen osaan kutsuen niitä vitaalisiksi, persoonallisiksi ja yhteiskunnallisiksi tarpeiksi. Vastaavasti Kenyon luokittelee motiivit empiirisesti kerätyn aineiston perusteella. Hän jakaa fyysisen aktiivisuuden eri motiiviluokkiin. Näiden yleismotiivien perusteella liikunta voi kiinnostaa ihmistä sosiaalisena kokemuksena, terveyttä ja kuntoa edistävänä toimintana, jännitystä tarjoavana kokemuksena, esteettisenä elämyksenä, aggression ja jännityksen laukaisijana tai askeettisena kokemuksena. Liikuntaryhmien painotukset voivat olla eri ryhmiä kohtaan hyvinkin erilaiset. Ryhmittely tarjoaa kuitenkin yleisselvityksen siitä, miksi ihmiset harrastavat juuri tiettyjä lajeja. (Telama 1986, 154; Saarinen 1984, 23.) Telama ja Kostainen (1975) ovat käyttäneet Kenyonin kehittämää liikuntamotiivien mallia tutkiessaan suomalaisten koululaisten liikuntaharrastusmotivaatiota. Vastaavasti Heinilä (1989) on käyttänyt Kenyonin mallia lähtökohtanaan tutkiessaan Jyväskyläläisten nuorten liikuntamotiiveja.

Diligenskin (Silvennoinen 1987, 13) esittämä liikuntatarpeiden kategoriointi perustuu tarvehierarkiaan. Hänen mukaansa yleisimmällä tasolla (ks. kategoria A) urheilu- ja liikuntaharrastukset ovat vain yksi tarkoituksenmukainen keino yleisempien tarpeiden tyydyttämiseksi. On myös olemassa tarpeita (ks. kategoria B), joiden tyydyttämiseen urheilu- ja liikunta ovat nykyään tarkoituksenmukaisempia keinoja moniin muihin toimintoihin verrattuna. Kaikkein eriytyneimpiä ovat ne tarpeet (ks. kategoria C), jotka voidaan tyydyttää vain urheilun ja liikunnan kautta.

Oheiseen Diligenskin luokitteluun on sijoitettu myös muiden tutkijoiden esittämiä urheilu- ja liikuntaharrastusten motiiveja. Tällä on haluttu ilmentää käytettyjen motiivi-ilmausten monitahoisuutta.

Liikuntatarpeiden kategoriointi Diligenskin mukaan. (Silvennoinen 1987, 14 -15):

KATEGORIA A:

1. Sosiaalisten yhteyksien tarve

- sosiaalisuus, seurallisuus

2. Minäkäsityksen vahvistaminen

- arvostuksen saaminen, itsetunnon kohottaminen

Rohrberg (1978) on pitänyt tätä tarvealuetta tärkeänä juuri urheilussa.

3. Tietämisen tarve

- esikuvat, suoritusten hallinta (tekniikka), terveydentila

Tarvealue on erityisen tärkeä koululaisilla ja voi johtaa urheiluharrastuksiin (Rohrberg 1978).

4. Luonnon kokemisen tarve

Tulee tärkeäksi aikuisilla, mutta näyttää vaikuttavan myös nuorempien liikuntaharrastuksiin (Rohrberg 1978).

KATEGORIA B:

5. Terveyden säilyttäminen

- elimistön suorituskyky, terveys, voimakkuus

Rohrberg (1978) katsoo, että nuorilla terveystiivit eivät ole vielä kovin hyvin sisäistyneitä, vaikka ovat useimmiten mainittuja. Kyse on pikemminkin terveyden normatiivisesta arvostuksesta.

6. Fyysisen suorituskyvyn ylläpitäminen

- tai sen kohottaminen liittyy osittain terveystiivaatioon.

7. Kehon kauneuden tarve

- solakka ja kaunis vartalo

8. Virkistykseen ja vaihtelun tarve

- elämyksellisyys, liikunnan ilo, emotionaalisuus

KATEGORIA C:

9. Urheilullisen toiminnan tarve

- urheilu toimii motiivina sinänsä, tai voidaan kokea myös lajispesifisti, liikunnan tarve, tyydytys ruumiillisen rasituksen kautta

10. Urheilullisen suoriutumisen tarve

- ilmenee erityisesti kilpailumotivaationa

Telaman, Laakson ja Vuolteen (1985) mukaan motiivit voidaan jakaa myös tunnevaltaisiin ja rationaalisiin. Tunnevaltaisissa motiiveissa, jotka yleensä ovat tärkeydessä etusijalla, korostuvat virkistyminen, rentoutuminen, jännityksen ja luonnon kokemisen tarve sekä elämykset yleensä. Rationaaliset motiivit taas painottavat kunnan merkitystä, painon säätelyä, ajan säästämistä, terveyttä, harrastuksen suunnitelmallisuutta ja harrastuksen kautta saatavaa hyötyä. (ks. myös Silvennoinen 1987, 15.)

4. 6 Nuorten liikuntaharrastusten motiivit

Nuorten harrastusmotiivit ovat pääsääntöisesti jäsentymättömiä. Johdonmukaisinta motiivikäyttäytyminen on suorituskorosteisuutta ja kilpailullisuutta kuvaavien motiivien kohdalla. 11- vuotiaat ovat sisäistäneet erityisen hyvin tarpeen harjoittaa liikuntaa oman kilpailumenestyksensä vuoksi. Motiivin merkitys vähenee kuitenkin pian iän kasvaessa. Kilpailumotiivien lisäksi nuoret tiedostavat melko hyvin liikunnan sosiaalisen merkityksen. Harrastusmotiivina ulkoilu ja luonnossa liikkuminen on nuorilla kohtalaisen hyvin jäsentynyt liittyen sellaisiin lajeihin kuin hiihtoon, kävelyyn ja lenkkeilyyn, sekä retkeilyyn ja suunnistukseen. Epävakaisinta motiivien sisäistäminen on alueilla, joilla kuvataan liikunnan merkitystä ilon ja mielihyvän sekä virkistyksen ja rentoutuksen tuottajana tai vastapainona koulutyölle. Nuorten tietoisuus edellä mainittuja motiiveja kohtaan kasvaa koko ajan ja ne kohoavat myöhemmin aikuisiässä hallitseviksi vaikuttimiksi. Liikunnan terveydellistä merkitystä kuvaavat motiivit ovat nuorilla normatiivisia. Ne tiedostetaan kysyttäessä sellaisina kuin ne on terveystietoisuuden kautta opittu. (Telama, Silvennoinen & Vuolle 1986, 64 - 65.) Silvennoisen mukaan (1981) 11 - 19 -vuotiaiden tyttöjen ja poikien liikuntamotiiveissa on jonkin verran eroja. Poikien

mielestä motoriset taidot ovat tärkeämpiä kuin tyttöjen mielestä. Tyttöillä korostuivat virkistysnäkökohdat (Saarinen 1984, 63 - 64.) Holopaisen (1986, 88 - 90) mukaan lapset pitävät jostakin lajista sen toiminnan perusteella (30 %) tai siksi että se on kivaa (17 %). Kilpailemisen, jännityksen, vauhdin, nopeuden mainitsi perusteluiksi 4 % ja kilpailemisen vastakohtan kuten esim. omatoimisuuden 2 %. Terveys - ja virkistysmotiivit saivat 5 % maininnoista. Alemmuuden tunne oli yleisin syy (45 %) miksi lajista ei pidetty. Alemmuuden tunne on yhteydessä pelkoon saada huonoja tuloksia ja pelkoon että ei osaa (Holopainen 1986, 88 - 90.)

5 TUTKIMUSONGELMAT

Tutkimuksen pääongelmana oli tutkia ala-asteella opiskelevien oppilaiden liikuntaharrastuneisuutta sekä liikuntaharrastuneisuuteen tai -harrastamattomuuteen vaikuttavia tekijöitä kuten motiiveja sukupuolittain ja kouluittain. Toisena ongelmana osittain ensimmäiseen liittyen oli pyrkiä selvittämään miten eri luokkatyyppin valitsevat oppilaat eroavat liikuntamotiiveiltaan. Liikuntaharrastuneisuutta tai -harrastamattomuutta kartoitettiin seuraavilla ongelmanasetteluilla:

1. Kuinka usein ja millaisessa ympäristössä oppilaat harrastavat liikuntaa vapaa-ajalla?
2. Millainen on oppilaiden oma arvio fyysisestä kunnostaan?
3. Minkä luokkatyyppin oppilaat mieluummin valitsisivat yläasteelle siirryttäessä:
 - a) normaaliluokan
 - b) versoluokan vai
 - c) liikuntaluokan?
4. Mikä on suosituin kouluaine?
5. Osallistutaanko liikuntatunneille mielellään?
6. Mitkä ovat suosituimpia liikuntalajeja?
7. Ovatko oppilaat tutustuneet uusiin lajeihin liikuntatunnilla?
8. Mihin liikuntalajeihin oppilaat haluaisivat tutustua?
9. Mitkä ovat liikuntaharrastuneisuuden taustalla vaikuttavat motiivitekijät?
10. Miten eri luokkatyypeille haluavien oppilaiden liikuntamotiivit eroavat toisistaan?

6 TUTKIMUSMENETELMÄT

6.1 Tutkittu joukko

Tutkimukseen osallistui neljä Sotkamolaista ala-astetta: Kontinjoen, Pohjavaaran, Sapsokosken ja Vuokatin koulun 5. ja 6. luokkalaiset. Luokat olivat Vuokattia lukuun ottamatta yhdysluokkia. Kontinjoen koulun 14 oppilaasta kahdeksan oli tyttöjä ja kuusi poikia. Pohjavaaran koululla oli 21 oppilasta, joista seitsemän oli tyttöjä ja 14 poikia. Sapsokosken koululla oli sekä tyttöjä että poikia kahdeksan eli yhteensä 16 oppilasta. Vuokatin viidennellä luokalla 26 oppilaasta 14 oli tyttöjä ja 12 poikia. Vuokatin kuudennella luokalla 22 oppilaasta oli tyttöjä kymmenen ja poikia 12. Yhteensä oppilaita oli 99.

Koulujen uudelleen luokittelun jälkeen Kontinjoen, Pohjavaaran ja Sapsokosken oppilaat muodostivat oman ryhmänsä ja Vuokatin koulun oppilaat oman ryhmänsä (taulukko 2).

TAULUKKO 2. Tyttöjen ja poikien jakaantuminen kouluille uuden luokituksen mukaan.

	Tytöt	Pojat	Yhteensä
Muut koulut (Kontinjoki, Sapsokoski, Pohjavaara)	23	28	51
Vuokatin koulu (5. ja 6. lk)	24	24	48
Yhteensä	47	52	99

6.2 Kyselylomake ja sen laatiminen

Perusajatuksena kyselylomakkeen laatimisessa oli tehdä siitä mahdollisimman selkeä ja helposti vastattava. Lomakkeen kysymykset oli laadittu lyhyiksi ja ytimekkäiksi. Suurimpaan osaan kysymyksistä pystyi vastaamaan merkitsemällä rastin tai numeron annetulle viivalle, vain muutaman kysymyksen kohdalla tarvittiin lyhyt muutaman sanan mittainen kirjoitettu vastaus. Lomakkeen loppuun sijoitettiin koko sivun mittainen

täydennystehtävä ja samalla pääongelma, jolla kartoitettiin liikuntaharrastuneisuuden taustalla vaikuttavia motiiveja. Liikuntamotiiveja tutkittiin kysymyksellä: “Mitä liikunta sinulle merkitsee. Rastita se vaihtoehto, joka yleensä pitää paikkansa sinun kohdallasi?” Kysymyksen jälkeen annettiin 18 väittämää, joihin oli neljä vastausvaihtoehtoa: en osaa sanoa, ei pidä paikkaansa, pitää jossain määrin paikkaansa ja pitää suuressa määrin paikkaansa. Kun vastaukset oli kerätty pois lisättiin muuttujien eteen kirjainsymbolit helpottamaan vastausten käsittelyä, esim. muuttujaksi A tuli väittämä “Se tuottaa iloa ja koen virkistävänä”, (ks. liite 1).

Liikuntaharrastuneisuutta vapaa-ajalla tutkittiin kahdella kysymyksellä. Ensimmäisen kysymyksen “Kuinka usein tavallisesti harrastat liikuntaa niin, että hengästyit ja sinulle tulee hiki” vastausvaihtoehdoiksi annettiin: päivittäin, 4 - 6 kertaa viikossa, 2 - 3 kertaa viikossa, kerran viikossa, kerran kuukaudessa, harvemmin kuin kerran kuukaudessa ja en koskaan. Toiseen kysymyksen “Harrastatko liikuntaa koulun ulkopuolella” vastausvaihtoehdot olivat: kyllä urheiluseurassa, kyllä vapaa-ajalla, kyllä sekä urheiluseurassa että vapaa-ajalla, en harrasta.

Mieluisinta luokkatyyppiä yläasteelle siirryttäessä tiedusteltiin kysymyksellä “Aiotko yläasteelle siirryttäessä valita jonkin seuraavista vaihtoehdoista”. Vaihtoehdoiksi annettiin liikuntaluokka, versoluokka ja normaaliluokka.

6.3 Analyysit ja menetelmät

Koulut luokiteltiin uudelleen ristiintaulukointia varten. Kontinjoen, Pohjavaaran ja Sapsokosken koulut, (kouluista käytetään jatkossa kuten esim. kuvioissa myös lyhennettä KPS-koulut) muodostivat tämän jälkeen oman ryhmänsä ja Vuokatin koulu yksin oman ryhmänsä. Tämän jälkeen tehtiin ristiintaulukointi sukupuolen ja koulun mukaan siten, että kouluja ristiintaulukoitaessa käytettiin uutta luokitusta. Luokkatyyppin ja sukupuolen yhteyttä liikuntamotiiveihin tutkittiin varianssianalyysillä ja t-testillä. Tätä varten liikuntamotiiveja mittaavista muuttujista muodostettiin faktorianalyysillä kuusi faktoria. Luokkatyyppin ja sukupuolen oma- ja yhdysvaikutuksia muodostettuihin faktoreihin vertaamalla saatiin selville onko sukupuolella tai luokkatypillä yhteyttä liikuntamotiiveihin.

6.4 Tutkimuksen luotettavuus

Sisäisellä luotettavuudella tarkoitetaan sitä kuinka luotettavasti voidaan saada tietoa tutkittavista ilmiöistä, jotka sisältyvät otokseen. Tutkimuksessa käytettyjen mittareiden antamien ja muuttujien todellisten arvojen erot voidaan luokitella seuraavasti: Satunnaisvirheet (reliabiliteettia alentavat virheet), validiteettia alentavat virheet, muuttujan keskiarvoon vaikuttavat virheet ja luokituksen karkeudesta johtuvat virheet. (Valkonen 1981, 53, 77.)

Reliabiliteetilla tarkoitetaan mittauksen kykyä antaa tuloksia, jotka ovat satunnaisvaihtelusta riippumattomia. Vaihtelua tuloksiin aiheuttavat mm. erilaiset henkilökohtaiset seikat, kuten esim. vireystilan vaihtelu, muistivirheet, mittausvälineeseen ja mittaustilanteeseen liittyvät seikat sekä aineiston käsittelyssä tehdyt virheet. (Eskola 1981, 75 - 77.) Reliabiliteetin lisäämiseksi tutkimuksen kysymykset on laadittu konkreettisiksi ja lähellä lapsen omaa kokemusmaailmaa oleviksi sekä toisensa poissulkeviksi. Tällä on pyritty siihen, että vastaajat ymmärtävät kysymykset tutkijan tarkoittamalla tavalla ja voivat erottaa selkeästi eri vaihtoehdot toisistaan.

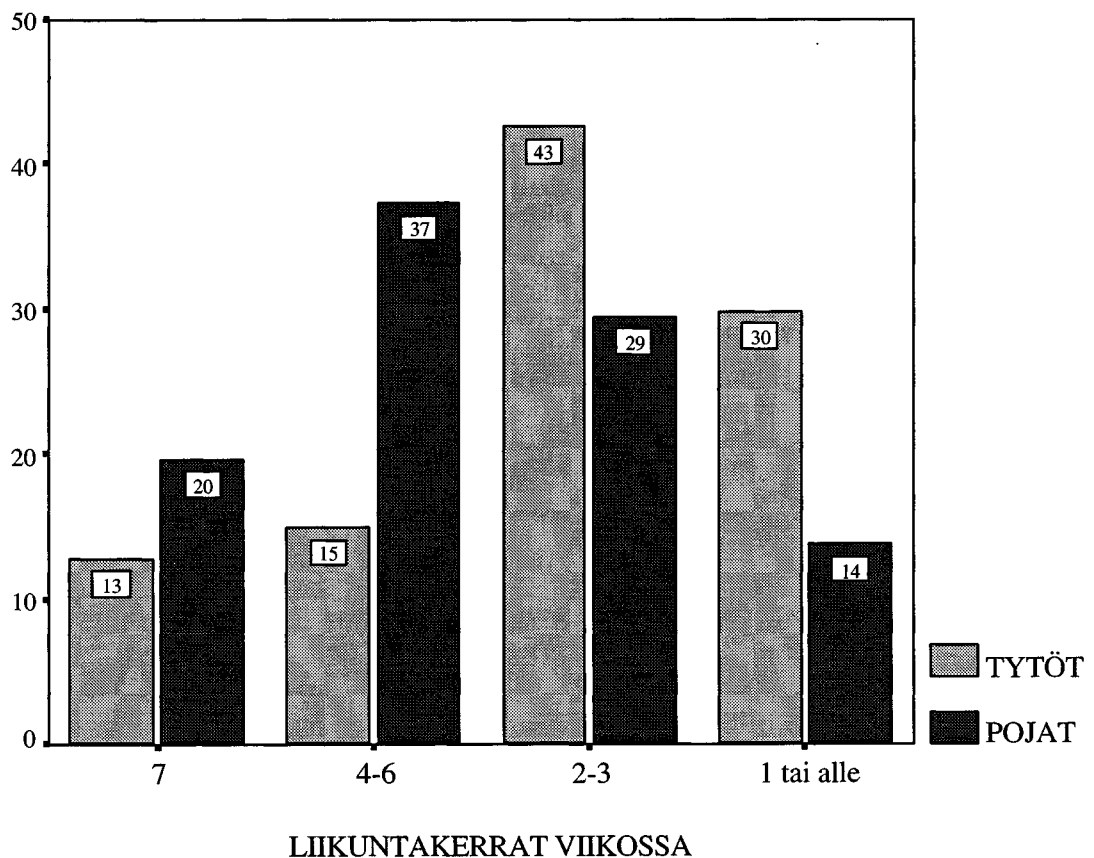
Validiteetilla tarkoitetaan mittausmenetelmän kykyä mitata sitä, mitä oli tarkoituskin mitata. Havaittu arvo on todellisen arvon, systemaattisen virheen ja satunnaisvirheen summa. Validiteetti voidaan tällöin määritellä todellisen arvon ja havaitun arvon väliseksi korrelaatioksi. (Valkonen 1981, 67 - 68.) Tässä tutkimuksessa kommunaliteetit vaihtelivat välillä .28 - .71. Faktoreita muodostettaessa tilastollisesti merkitsevän kommunaliteetin raja-arvoksi asetettiin $h^2 > .40$, (ks. taulukko 4 s. 52). Reliabiliteetin puute alentaa aina myös validiteettia, vaikka systemaattista virhettä ei lainkaan esiintyisi (Valkonen 1981, 69). Kyselylomaketutkimuksissa eräs keskeinen kysymys liittyy siihen, missä määrin saadut vastaukset vastaavat todellisuutta. Tässä tutkimuksessa mitattujen muuttujien luotettavuutta voidaan arvioida lähinnä epäsuorasti vertaamalla saatuja tuloksia muihin vastaavanikäisille tehtyihin tutkimuksiin. Tämän tutkimuksen tulokset ovat varsin yhdenmukaisia verrattuna muihin vastaaviin lapsitutkimuksiin. Lasten vastauksissa on otettava huomioon, että niissä ilmenee sosiaalista suotavuutta nimenomaan kysely- ja haastattelututkimuksissa (ks. Jyrinki 1976, 129 - 130). Lapset kokevat hyväksi sen, että harrastaa paljon ja usein. Telaman ja Laakson (1983) mukaan on lisäksi muistettava, että lapset eivät koe ja havainnoi toimintojaan samalla tavalla kuin aikuiset arvioidessaan oman liikuntaharrastuksensa tiheyttä, tehokkuutta tms.

Ulkoisen luotettavuus liittyy otantaan ja kuvaa sitä, kuinka hyvin aineistosta saatavat tulokset ovat yleistettävissä suurempaan perusjoukkoon (Valkonen 1981, 77 - 78). Tutkimuksen otanta suoritettiin valitsemalla neljä Sotkamon kunnan alueella olevaa alastetta. Vastausprosentiksi saatiin 100 johtuen siitä, että tutkija itse oli paikalla keräämässä vastauksia ja valvomassa yhdessä luokan opettajan kanssa vastaustilannetta. Validiteettia paransi myös se, että oppilaat saivat samanlaiset vastausohjeet kullakin koululla. Kokonaan hylättyjä lomakkeita ei ollut yhtään. Myös aineiston koko (n=99) oli riittävä, joten siitä voidaan tehdä ko ikäluokkia koskevia yleistyksiä maaseutukouluilla. Lisäksi tutkimuksen tilastollinen tarkastelu on suoritettu huolellisesti reliabiliteettinäkökohdat huomioiden ja näin tutkimusta ja sen tuloksia voidaan pitää ulkoisesti suhteellisen luotettavina.

7 TULOKSET

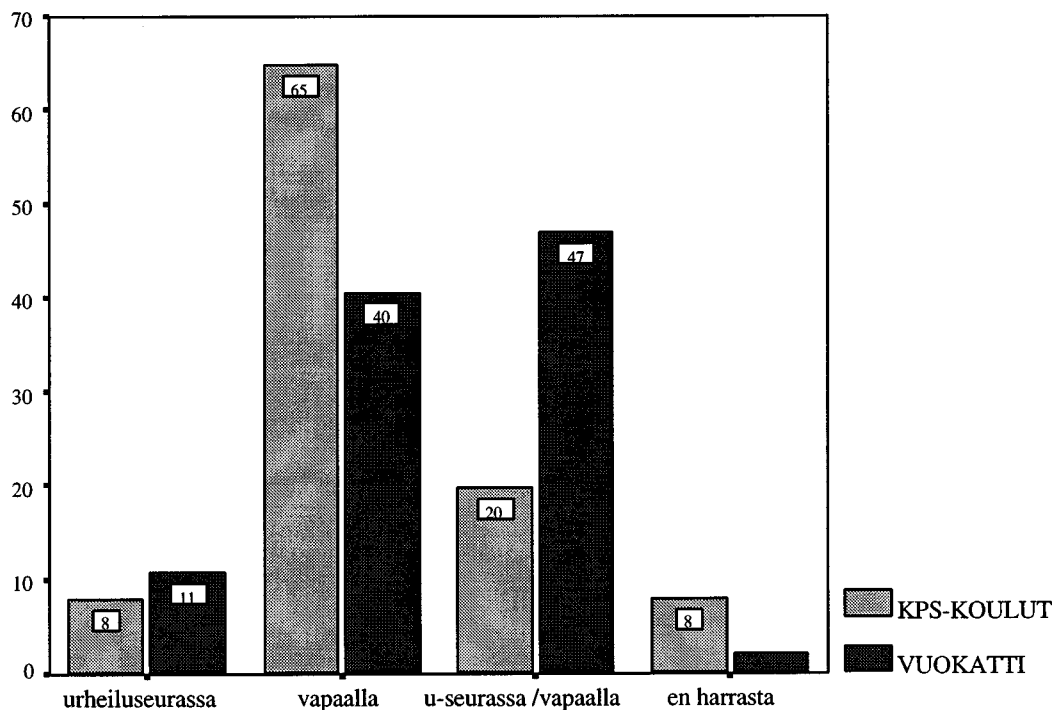
7.1 Vapaa-ajan liikuntaharrastuneisuus

Sekä tytöt että pojat harrastivat liikuntaa kiitettävän usein. Poikien harrastustiheys oli kuitenkin tyttöjä suurempi, sillä yli puolet pojista (57%) harrasti liikuntaa vähintään neljä kertaa viikossa kun tytöistä noin joka kolmas (28%) harrasti liikuntaa yhtä usein (kuvio 1). Vuokatin koulun oppilaat harrastivat liikuntaa jonkin verran useammin kuin KPS-koulujen oppilaat, mutta ero ei ollut tilastollisessa mielessä merkitsevä (liite 8).

KUVIO 1. Vapaa-ajan liikunnan harrastamisen tiheys (%) sukupuolen mukaan ($p = .024$).

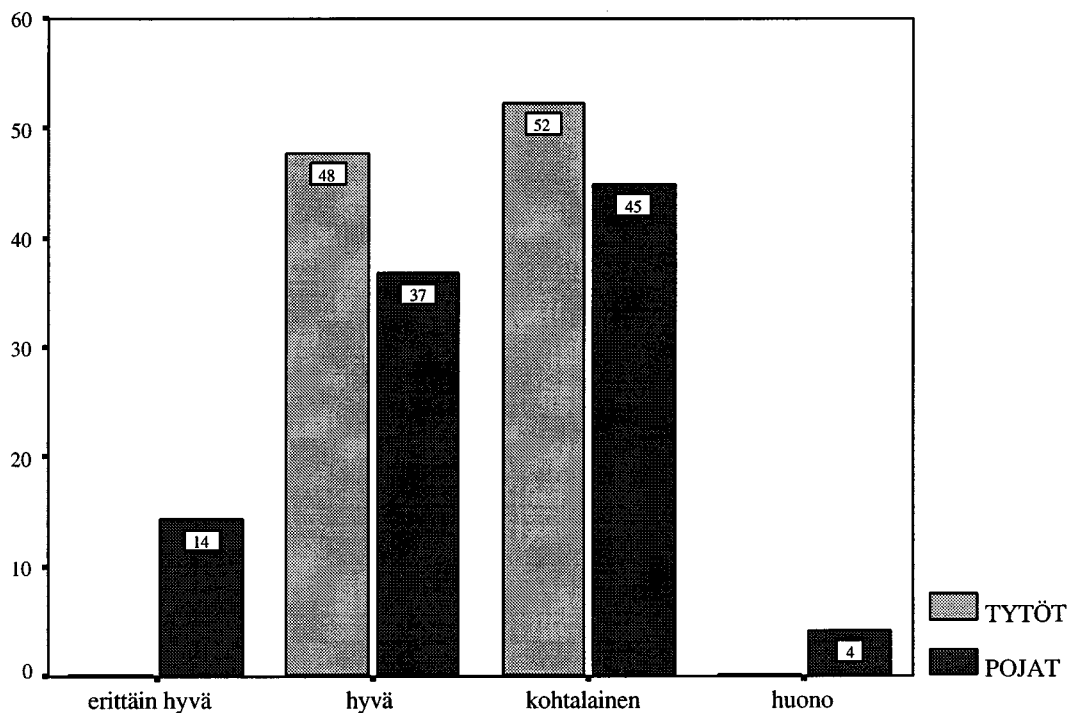
Koulujen väliset erot vapaa-ajan liikunnan harrastamisessa ilmenivät siten, että Kontinjoen, Pohjavaaran ja Sapsokosken (KPS-koulut) koulujen oppilaat harrastivat liikuntaa odotettua enemmän vapaa-ajalla kun Vuokatin koulun oppilaat harrastivat sitä odotettua enemmän sekä urheiluseurassa että vapaa-ajalla (kuvio 2). 65% KPS-koulujen ja 40% Vuokatin koulun oppilaista harrasti liikuntaa pääsääntöisesti vapaa-ajalla. Sekä urheiluseurassa että vapaa-ajalla liikuntaa harrasti 20% KPS-koulujen ja 47% Vuokatin koulun oppilaista. 8% KPS-koulujen ja 11% Vuokatin koulun oppilaista harrasti liikuntaa pääsääntöisesti urheiluseurassa. 8% KPS-koulujen ja 2% Vuokatin koulun oppilaista ei harrastanut liikuntaa lainkaan vapaa-ajallaan. Pojat harrastivat liikuntaa useammin urheiluseurassa tai sekä urheiluseurassa että vapaalla kuin tytöt, mutta ero ei ollut tilastollisessa mielessä merkitsevä (liite 8).

KUVIO 2. Liikunnan harrastamisen ympäristö (%) koulun mukaan ($p = .018$).

7.2 Oppilaiden oma arvio fyysisestä kunnostaan

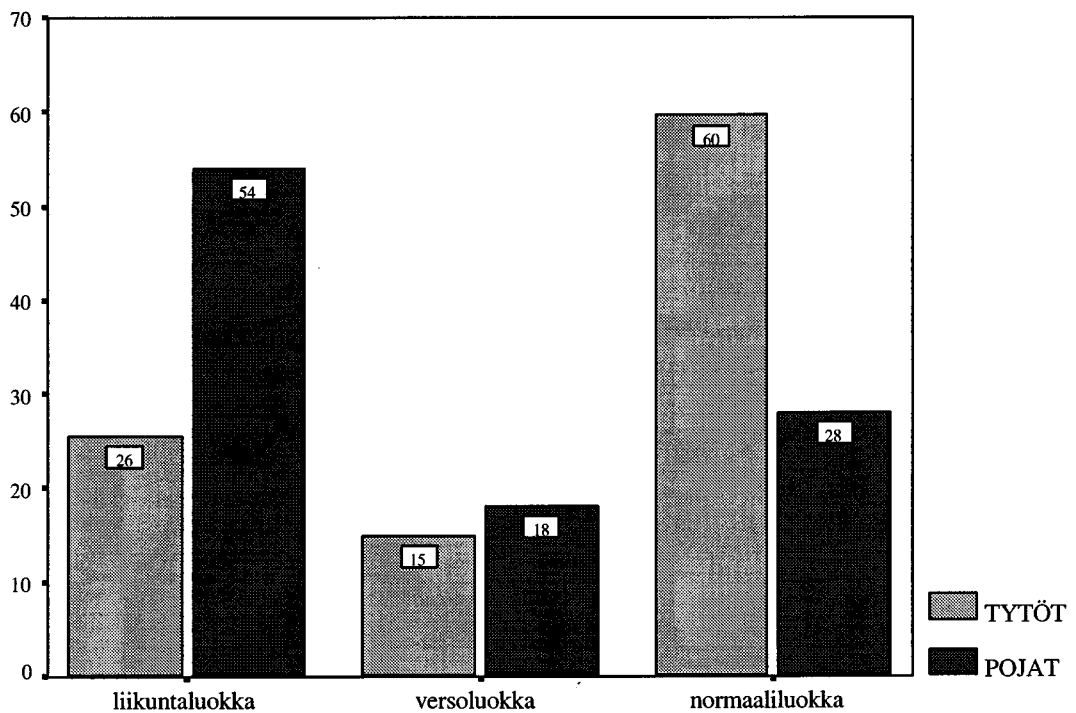
Vaikka useampi kuin joka toinen poika ilmoitti harrastavansa liikuntaa vähintään neljä kertaa viikossa, kuntosaa erinomaiseksi arvioi vain seitsemän poikaa. Tytöistä kukaan ei pitänyt kuntoaan erinomaisena. Erittäin hyväksi kuntosaa arvioi 14% pojista. Kuntosaa hyväksi arvioi 37% pojista ja noin puolet (48%) tytöistä. Kohtalaiseksi kuntosaa arvioi noin puolet (52%) tytöistä ja pojista (45%). 4% pojista piti kuntoaan huonona kun tytöistä taas tätä mieltä ei ollut kukaan (kuvio 3). Maininnat jakaantuivat tytöillä siis melkein tasan hyvän ja kohtalaisen välille kun pojilta mainintoja saivat myös vastausvaihtoehtojen ääripäät. Vuokatin koulun oppilailla oli jonkin verran parempi kunto kuin KPS-koulujen oppilailla, mutta ero ei ollut tilastollisessa mielessä merkitsevä (liite 8).

KUVIO 3. Oppilaiden oma arvio fyysisestä kunnostaan (%) sukupuolen mukaan ($p = .029$)

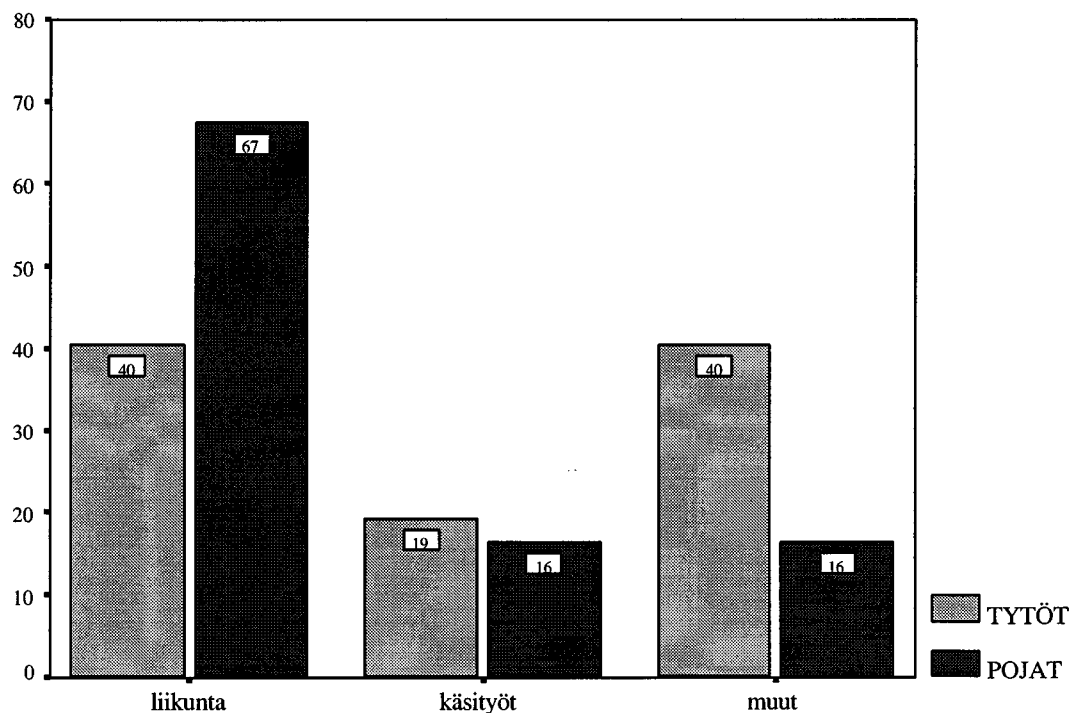
7.3 Suosituin luokkatyyppi yläasteelle siirryttäessä

Pojat olivat tyttöjä halukkaampia valitsemaan liikuntaluokan yläasteelle siirryttäessä. Tytöt taas valitsisivat mieluummin normaaliluokan yläasteelle mentäessä (kuvio 4). Yli puolet (54%) pojista ja 26% tytöistä valitsisi liikuntaluokan yläasteen luokkatyyppikseen. 18% pojista ja 15% tytöistä valitsisi mieluummin versoluokan. 60% tytöistä ja 28% pojista opiskelisi yläasteella mieluummin normaaliluokalla. Vuokatin koulun oppilaat halusivat KPS-koulun oppilaita useammin liikuntaluokalle, mutta ero ei ollut tilastollisessa mielessä merkitsevä (liite 8).

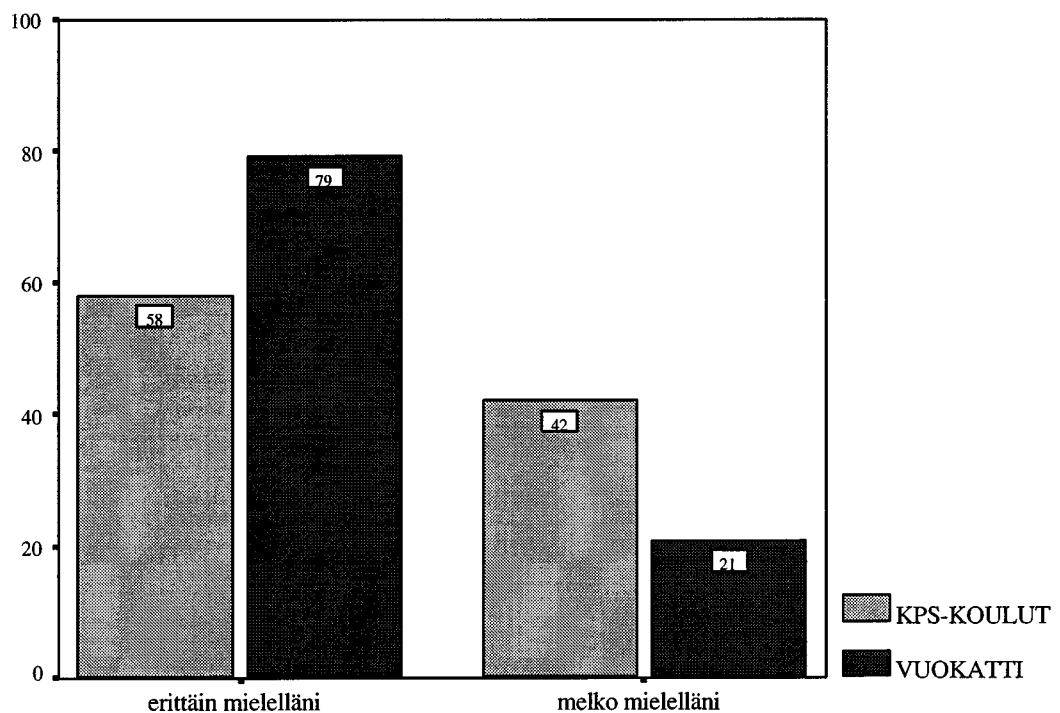
KUVIO 4. Suosituin luokkatyyppi yläasteelle siirryttäessä (%) sukupuolen mukaan ($p = .005$).

Liikunta osoittautui suosituimmaksi kouluaineeksi sekä tytöillä että pojilla, (kuvio 5). Pojilla liikunnan suosio oli kuitenkin huomattavasti tyttöjä selvempi, sillä 67% pojista piti liikuntaa mieluisimpana aineena kun tytöistä 40% oli tätä mieltä. Myös toiseksi suosituin aine, käsityöt oli molemmilla sukupuolilla sama. 16% pojista ja 19% tytöistä piti käsitöitä toiseksi mieluisimpana aineena. Biologia ja maantieto jäi tytöillä tosin vain niukasti kolmanneksi suosituimmaksi aineeksi. Muiden aineiden osuus oli tytöillä yhteensä yhtä suuri kuin liikunnalla. Pojilla muiden aineiden osuus taas oli yhteensä yhtä suuri kuin käsitöillä. Tytöillä maininnat jakaantuivat siis tasaisemmin eri aineiden kesken kahdeksan aineen yhdestätoista saadessa mainintoja. Liikunnan, käsitöiden sekä biologian ja maantiedon lisäksi mainintoja tytöiltä saivat kuvaamataito 3, matematiikka 3, musiikki 3 ja A-kieli 2 mainintaa, sekä B-kieli yhden maininnan. Pojilta mainintoja saivat liikunnan ja käsitöiden lisäksi: matematiikka 4, kuvaamataito 3 sekä biologia ja maantieto yhden maininnan. Vuokatin koulun oppilaat suosivat liikuntaa kouluaineena KPS-koulujen oppilaisiin verrattuna, mutta ero ei ollut tilastollisessa mielessä merkitsevää (liite 8).

KUVIO 5. Suosituin kouluaine (%) sukupuolen mukaan ($p = .016$).

Liikuntatunneille osallistuttiin mielellään sekä Vuokatin koulussa että KPS-kouluilla, sillä mainintoja saivat ainoastaan vaihtoehdot “erittäin mielelläni” ja “melko mielelläni” (kuvio 6). Liikuntatunneille osallistuttiin kuitenkin Vuokatin koululla mieluummin kuin KPS-kouluilla, sillä 79% Vuokatin koulun ja 58% KPS-koulujen oppilaista osallistui liikuntatunneille erittäin mielellään. 42% KPS-koulujen ja 21% Vuokatin koulun oppilaista osallistui liikuntatunneille melko mielellään. Pojat osallistuivat tyttöjä mieluummin liikuntatunnille, mutta ero ei ollut tilastollisesti merkittävä (liite 8).

KUVIO 6. Liikuntatunneille osallistuminen (%) koulun mukaan ($p = .024$).

7. 4 Suosituimmat liikuntalajit

Molemmilla sukupuolilla ja kouluryhmillä suosituin laji oli laskettelu. Pojilla jääpelit olivat tosin suunnilleen yhtä suosittu kuin laskettelukin. Kokonaisvaltaisemman kuvan saamiseksi lajit luokiteltiin uudelleen kolmeen luokkaan (taulukko 3). Uusiksi luokiksi valittiin pallopelit, talviurheilu ja muut lajit.

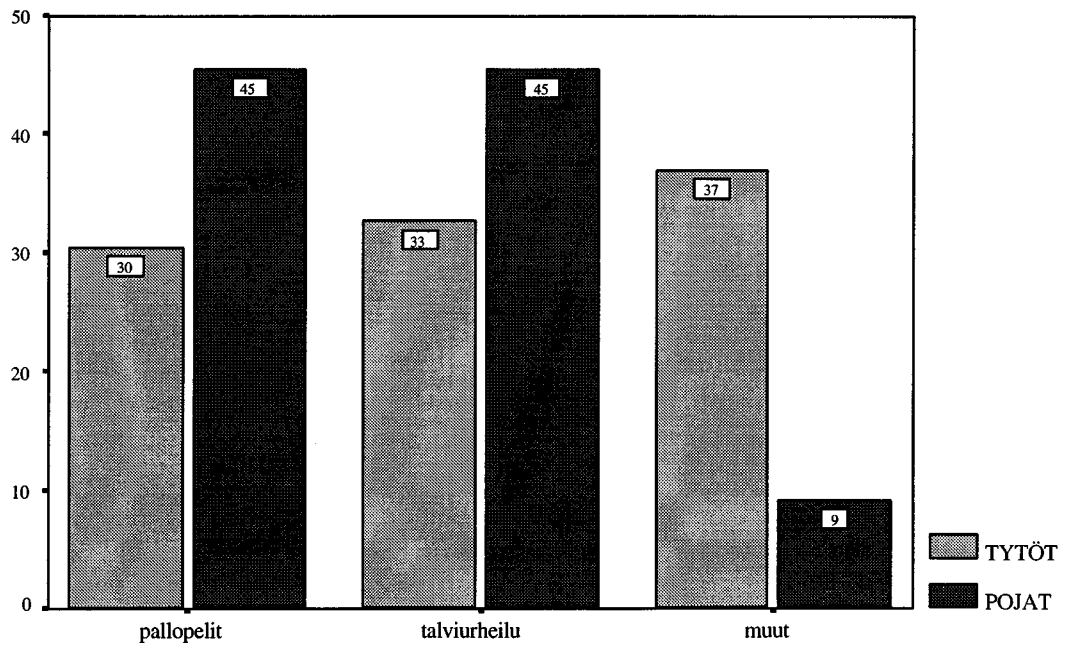
TAULUKKO 3. Liikuntalajien jaottelu uuden luokituksen mukaisesti.

1) pallopelit:	jääpelit *, pesäpallo, lentopallo, koripallo, jalkapallo, sulkapallo ja tennis
2) talviurheilu:	laskettelu, luistelu, hiihto
3) muut lajit:	uinti, ratsastus, yleisurheilu ja agility

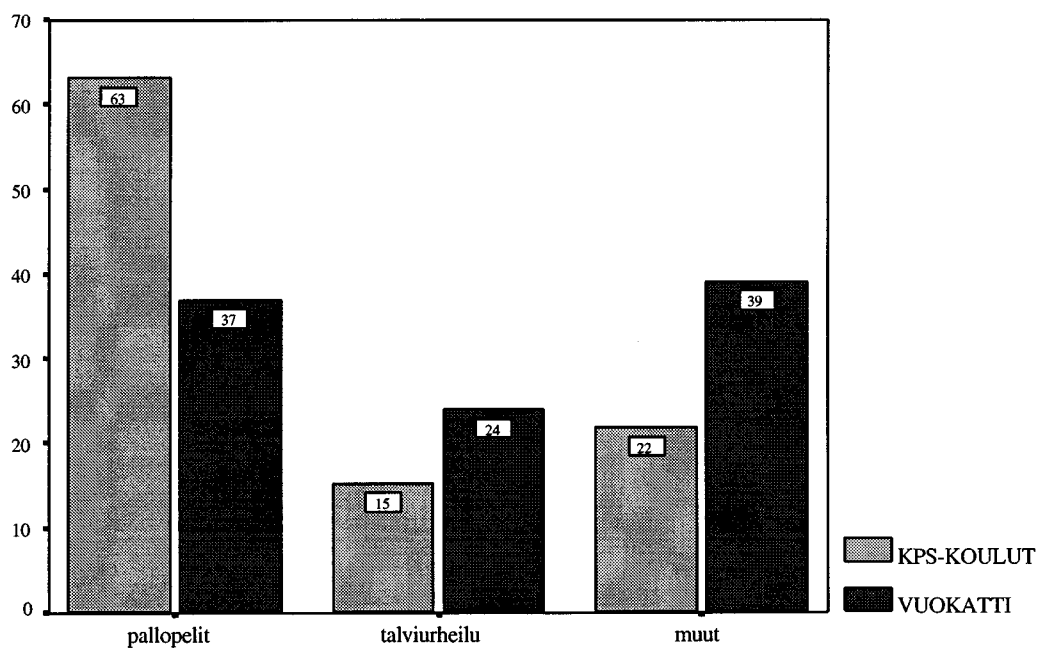
* (Jääpelit olisi voitu luokitella myös talviurheilulajeihin)

Tilastollisesti merkitsevä ero sukupuolten välillä todettiin vain suosituimman lajin kohdalla. Toiseksi tai kolmanneksi suosituimmaksi mainittujen lajien välillä ei ollut tilastollisesti merkitseviä eroja (liite 8). Pojat ilmoittivat pallopelit tai talviurheilun suosituimmaksi lajiryhmäkseen (kuvio 7). 45% pojista piti pallopelejä mieluisimpana lajiryhmänä. Yhtä moni poika piti mieluisimpana lajiryhmänä talviurheilulajeja. Vain 9% pojista suosi muita lajeja kuin pallopelejä tai talviurheilua. Suosituimpia lajeja pojilla olivat jääpelit, laskettelu, pesäpallo, luistelu, uinti ja lentopallo. Jääpelit ja pesäpallo olivat pojilla suositumpia lajeja kuin tytöillä. Tytöillä lajien suosio jakaantui poikia tasaisemmin. 37% tytöistä piti muita kuin pallopelejä tai talviurheilulajeja mieluisimpana lajeina. Talviurheilulajit ilmoitti mieluisimmaksi lajiryhmäksi 33% ja pallopelit 30% tytöistä. Tytöillä suosituimpia lajeja olivat laskettelu, lentopallo, luistelu, uinti, telinevoimistelu ja jalkapallo. Telinevoimistelu ja lentopallo sekä hieman yllättäen myös jalkapallo olivat tytöillä poikia suositumpia lajeja. Tarkempi yksittäisten lajien suosio eri sukupuolilla on esitetty taulukoissa 16 ja 17 (ks. liite 2).

KPS-kouluilla suosituimpia liikuntalajeja olivat pallopelit. Vuokatin koululla lajien suosio jakaantui tasaisemmin eri lajiryhmien kesken, pallopelien ja muiden kuin talvilajien ollessa lähes yhtä suosittuja (kuvio 8). 63% KPS-koulujen ja 37% Vuokatin koulun oppilaista piti mieluisimpina liikuntalajeina pallopelejä. 22% KPS-koulujen ja 39% Vuokatin koulun oppilasta piti mieluisimpina liikuntalajeina muita lajeja. 24% Vuokatin

KUVIO 7. Suosituimmat liikuntalajit (%) sukupuolen mukaan ($p = .008$).

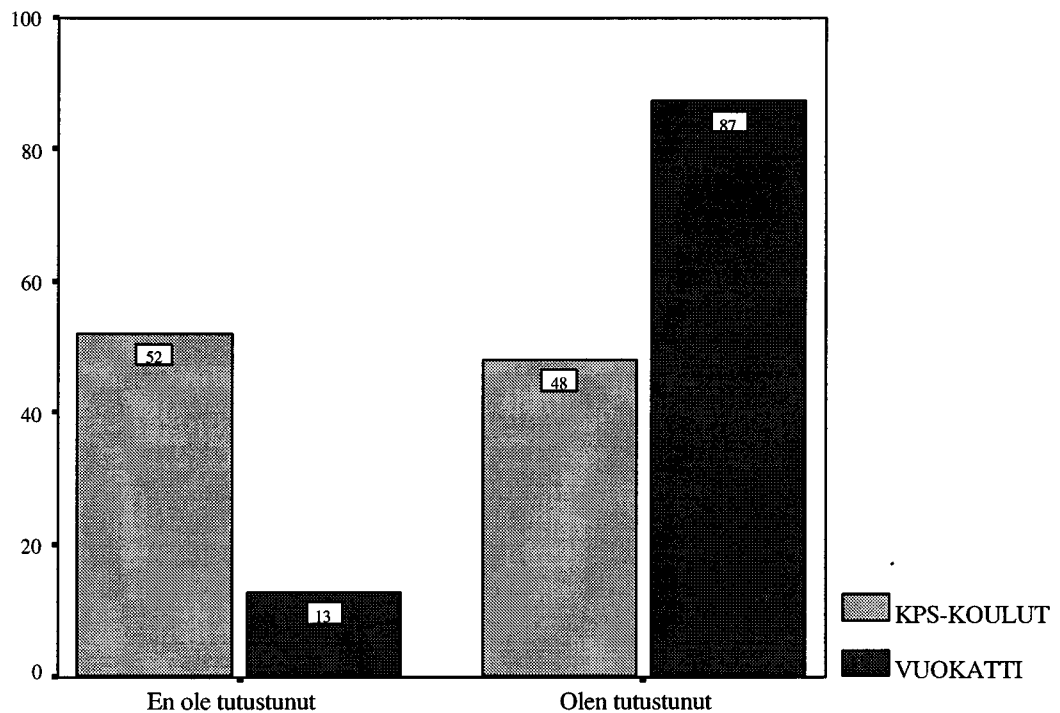

KUVIO 8. Suosituimmat liikuntalajit (%) koulun mukaan ($p = .043$).

koulun ja 15% KPS-koulujen oppilaista piti mieluisimpina lajeina talviurheilulajeja. Yksittäisten lajien suosio eri kouluilla on esitetty taulukoissa 18 ja 19 (ks. liite 3).

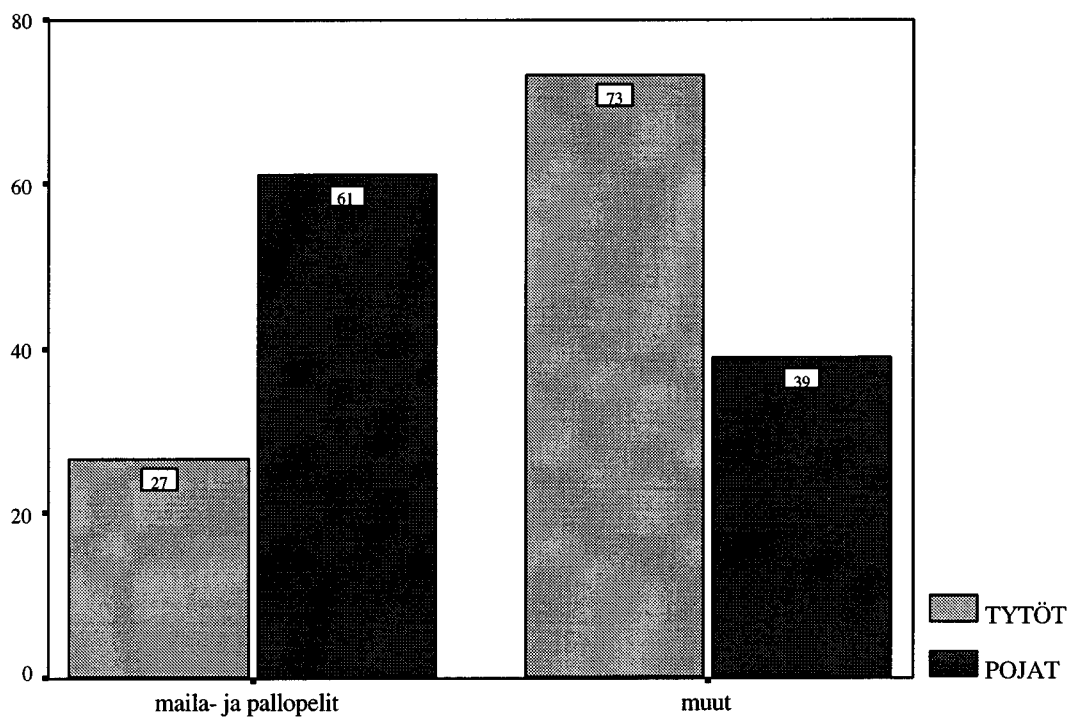
7.5 Uusiin liikuntalajeihin tutustuminen

Uusiin liikuntalajeihin oli tutustuttu Vuokatin koululla huomattavasti useammin kuin KPS-kouluilla (kuvio 9). 87% Vuokatin ja 48% KPS-koulujen oppilaista oli tutustunut uusiin lajeihin liikuntatunneilla. 13% Vuokatin ja 52% KPS-koulujen oppilaista ei ollut tutustunut uusiin lajeihin liikuntatunneilla. Sukupuolten välillä ei todettu tilastollisesti merkitsevää eroa liikuntalajeihin tutustumisen määrässä (liite 8).

KUVIO 9. Uusiin liikuntalajeihin tutustuminen (%) KPS-kouluilla ja Vuokatin koululla (p = .000).

Pojat halusivat tutustua maila- ja pallopeleihin kun tytöt olivat kiinnostuneita muista lajeista (kuvio 10). 61% pojista halusi tutustua maila- ja pallopeleihin ja 39% muihin lajeihin. Tytöistä vain 27% halusi tutustua maila- ja pallopeleihin mutta 73% muihin lajeihin. Kiinnostus yksittäisiin lajeihin sukupuolen mukaan on esitetty taulukoissa 20 ja 21 (ks. liite 4). Koulujen välillä ei todettu tilastollisesti merkitsevää eroa halussa tutustua liikuntalajeihin (liite 8).

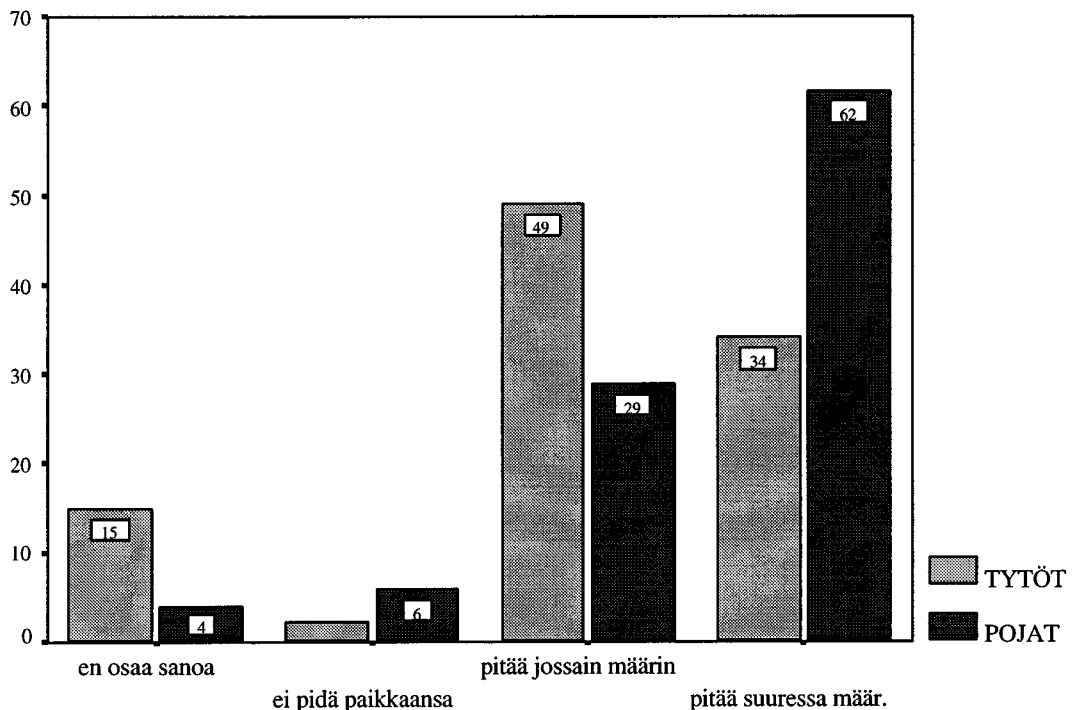

KUVIO 10. Halu tutustua uusiin liikuntalajeihin (%) sukupuolen mukaan ($p = .048$).

7. 6 Liikuntamotiivien lähteet

7. 6. 1 Liikuntamotiivina toimintakokemusten korostaminen

Pojat pitävät tyttöjä suuremmissa määrin liikuntaa vauhdikkaana ja jännittävänä (kuvio 11). 62% pojista ja 34% tytöistä oli sitä mieltä, että väite pitää suuressa määrin paikkaansa. 49% tytöistä ja 29% pojista oli sitä mieltä, että väite pitää jossain määrin paikkaansa.

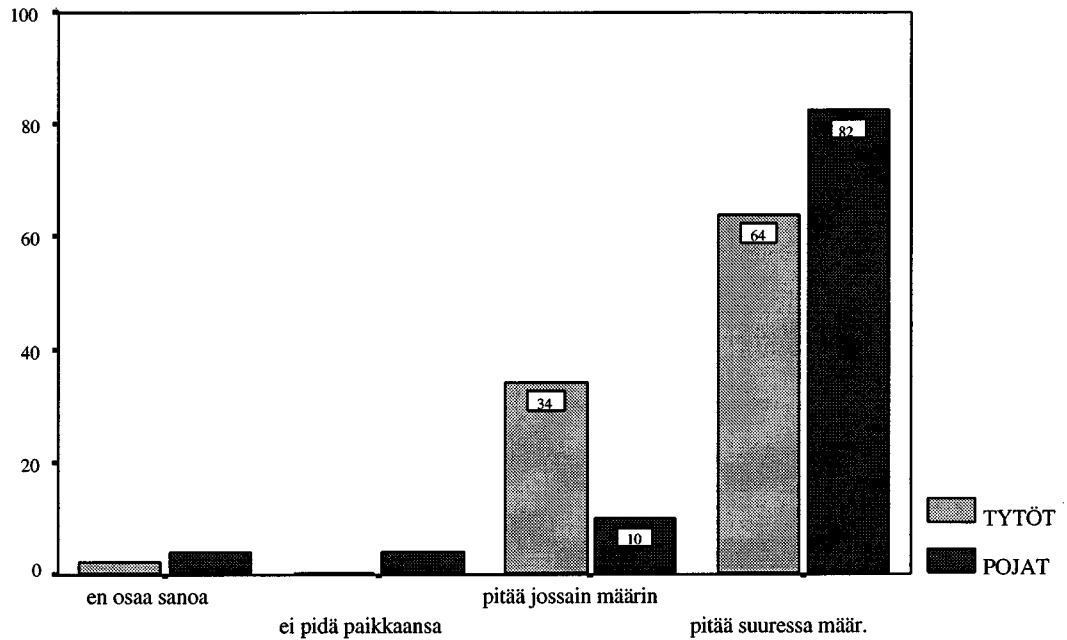

KUVIO 11. Liikunta on vauhdikasta ja jännittävää (%) sukupuolen mukaan ($p = .014$).

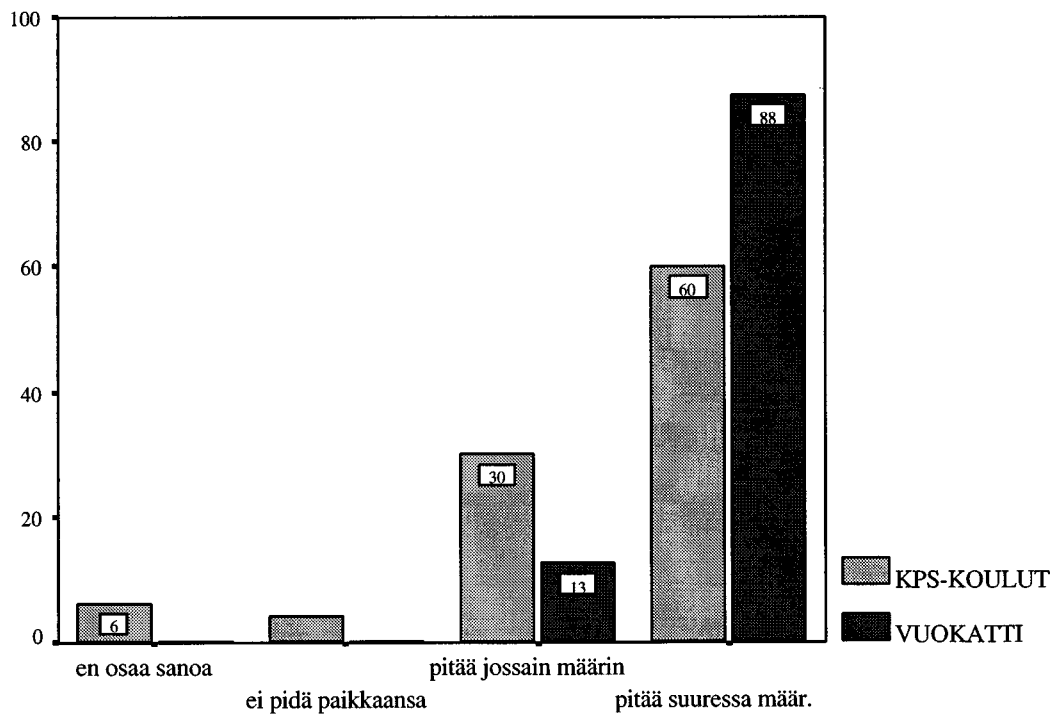
Sekä tytöt että pojat harrastivat liikuntaa hyvin suuressa määrin sen vuoksi että se on kivaa (kuvio 12). 82% pojista ja 64% tytöistä oli sitä mieltä että väite pitää suuressa määrin paikkaansa. 34% tytöistä ja 10% pojista oli sitä mieltä että väite pitää jossain määrin paikkaansa.

Liikunta koettiin kivaksi kouluaineeksi Vuokatin kouluilla suuremmissa määrin kuin KPS-kouluilla (kuvio 13). Vuokatin koulun oppilaista 88% oli sitä mieltä, että väite "Liikunta on kivaa" pitää suuressa määrin paikkansa. Loputkin olivat sitä mieltä, että väite pitää jossain määrin paikkaansa. KPS-kouluilla liikunta koettiin myös kivaksi, mutta ei niin selvästi kuin Vuokatin koululla. 60% KPS-koulujen oppilaista oli sitä mieltä, että

väite pitää suuressa määrin paikkaansa. 30% KPS-koulujen oppilaista oli sitä mieltä, että väite pitää jossain määrin paikkaansa.

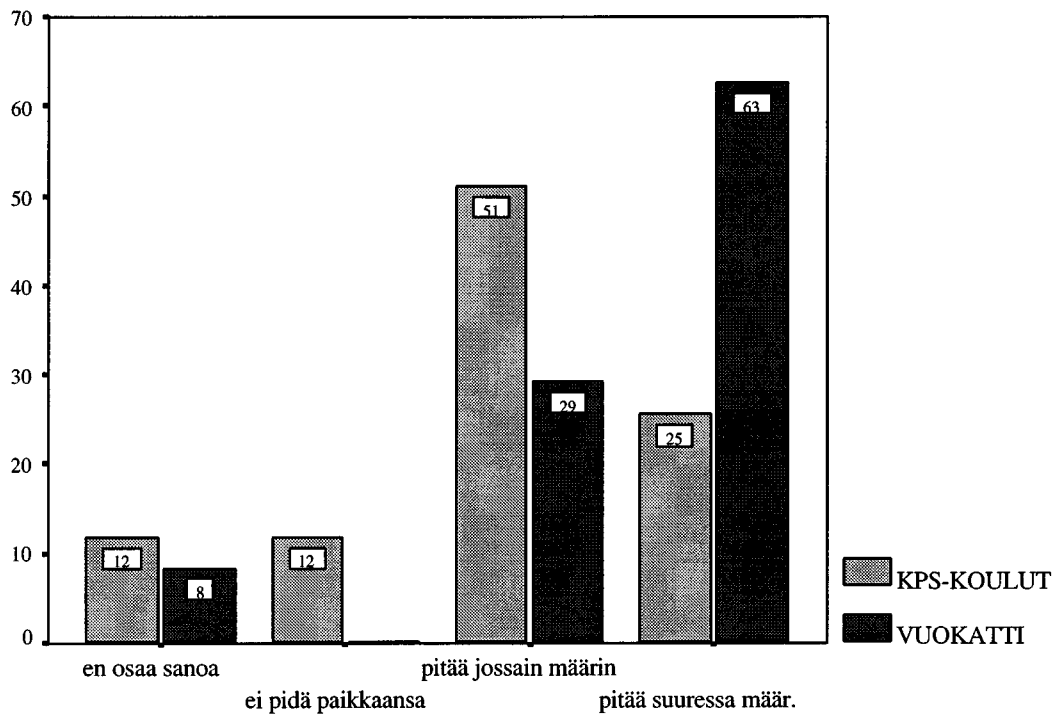

KUVIO 12. Liikunta on kivaa (%) sukupuolen mukaan ($p = .019$).

KUVIO 13. Liikunta on kivaa (%) koulun mukaan ($p = .013$).

Vuokatin koulun oppilaille liikuntaa tuottaa iloa ja oppilaat kokevat virkistyvänsä suuremmissa määrin kuin KPS-kouluilla (kuvio 14). 63% Vuokatin koulun ja 25% KPS-koulujen oppilaista oli sitä mieltä, että väite pitää suuressa määrin paikkaansa. 51% KPS-koulujen ja 29% Vuokatin koulun oppilaista oli sitä mieltä, että väite pitää jossain määrin paikkaansa.

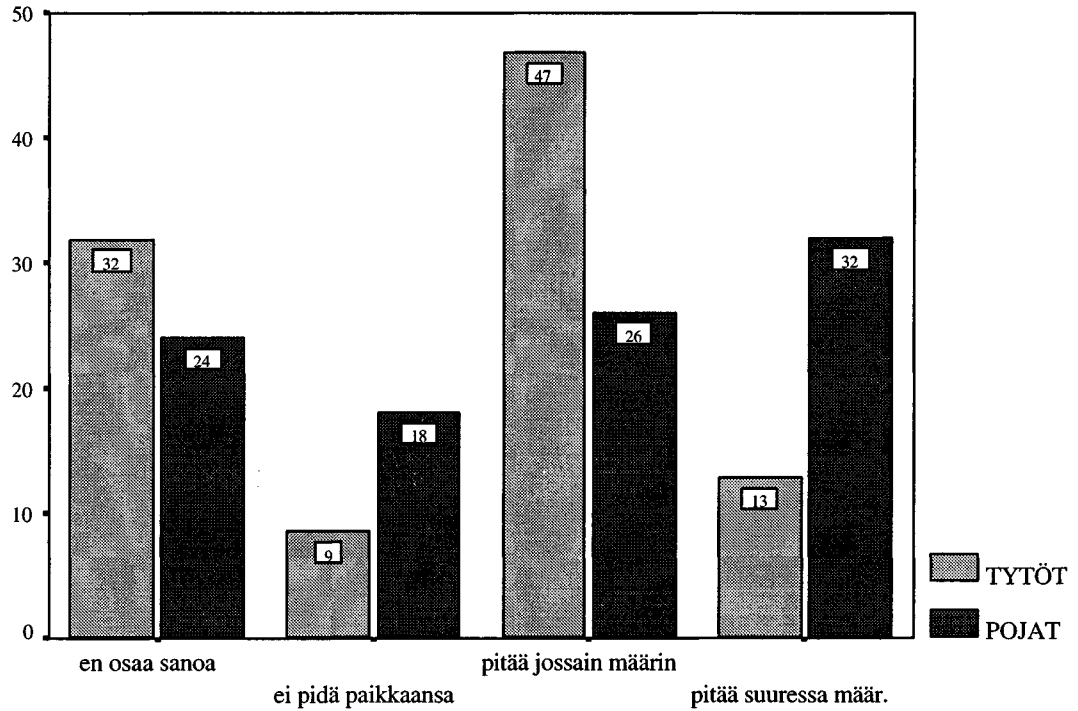

KUVIO 14. Liikunta tuottaa iloa ja virkistystä (%) koulun mukaan ($p = .001$).

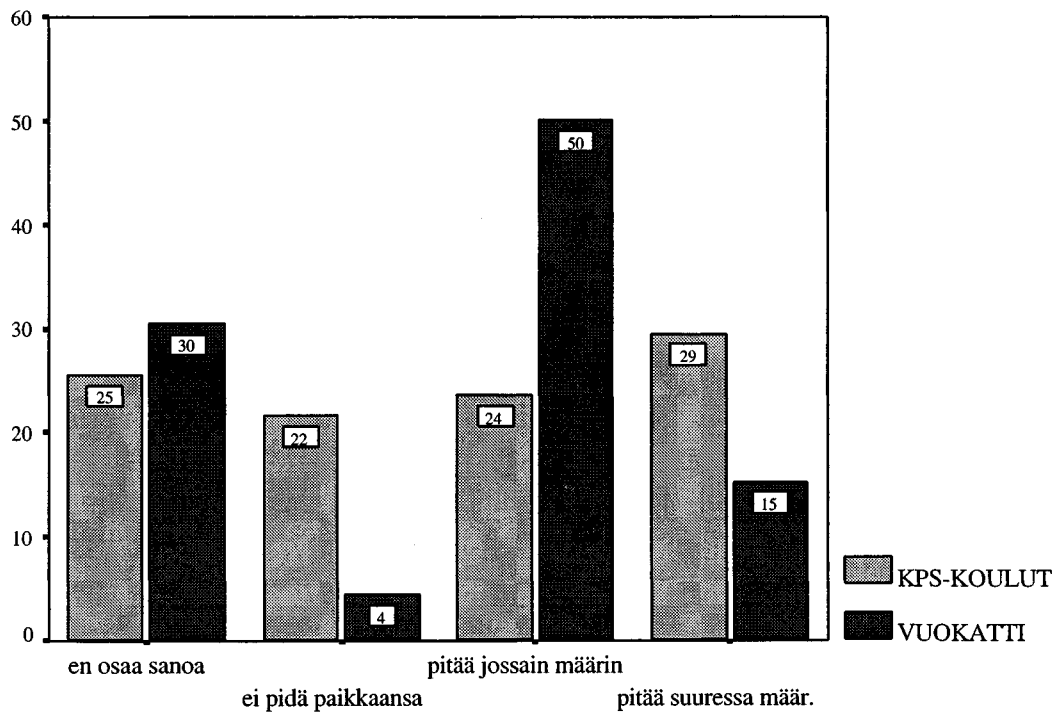
7. 6. 2 Liikuntamotiivina virkistäytyminen

Pojat pitivät virkistäytymistä tärkeämpänä liikuntamotiivina kuin tytöt (kuvio 15). 32% pojista ja 13% tytöistä oli suuressa määrin sitä mieltä, että liikunta on vastapaino koulutyölle. 26% pojista ja 47% tytöistä oli sitä mieltä että väite pitää jossain määrin paikkaansa. 18% pojista ja 9% tytöistä oli sitä mieltä että väite ei pidä paikkaansa. Osalle pojista liikunta näytti merkitsevän vastapainoa koulutyölle kun osalle se ei merkinnyt sitä. Tyttöillä maininnat painottuivat vaihtoehdolle “pitää jossain määrin paikkaansa”. Suuresta “En osaa sanoa” -vastausten määrästä voitiin päätellä, että motiivi ei ollut kovin selvästi jäsentynyt kummallekaan sukupuolelle.

KPS- koulujen oppilailla oli havaittavissa sama ilmiö kuin pojillakin, eli osalle oppilaista virkistäytyminen merkitsi tärkeätä liikuntamotiivia ja osalle ei (kuvio 16). 29% KPS-koulujen ja 15% Vuokatin koulun oppilaista oli sitä mieltä, että väite “Liikunta on vastapaino koulutyölle” pitää suuressa määrin paikkaansa. 24% KPS-koulujen ja puolet (50%) Vuokatin koulun oppilaista oli sitä mieltä, että väite pitää jossain määrin paikkaansa.

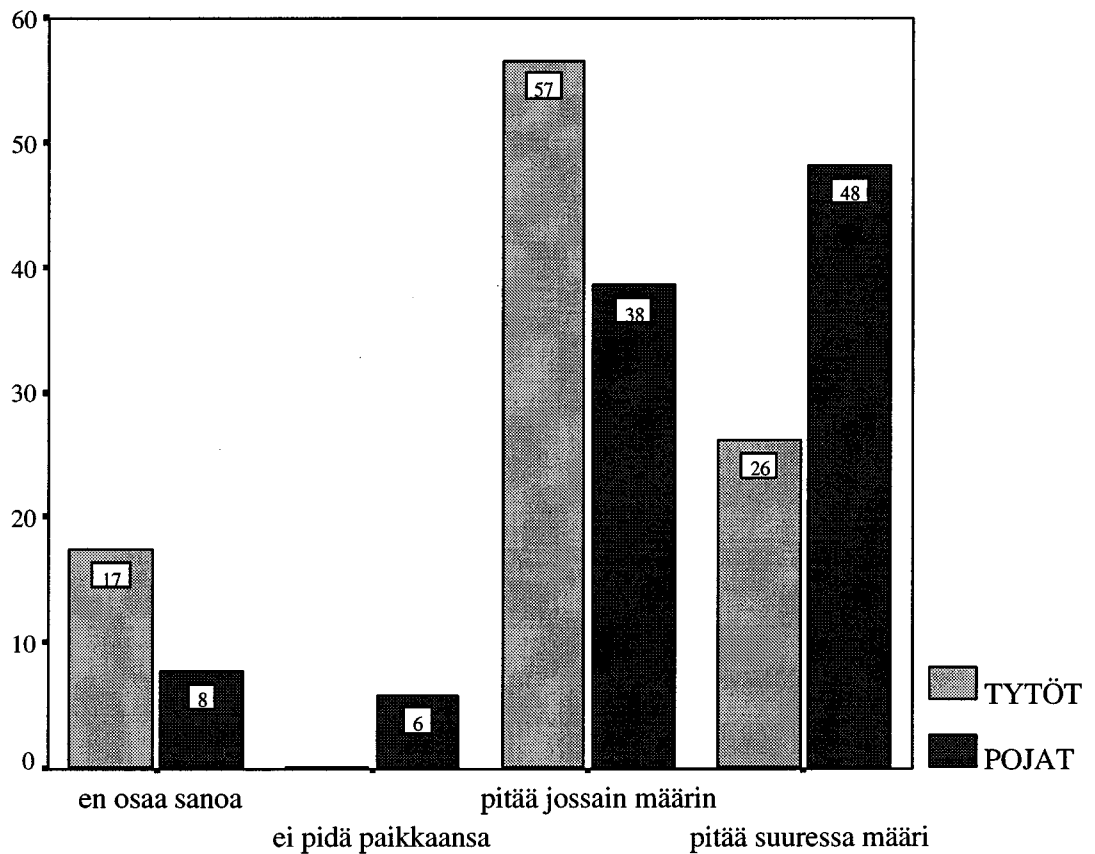

KUVIO 15. Liikunta on vastapaino koulutyölle (%) sukupuolen mukaan ($p = .029$).

KUVIO 16. Liikunta on vastapaino koulutyölle (%) koulun mukaan ($p = .006$).

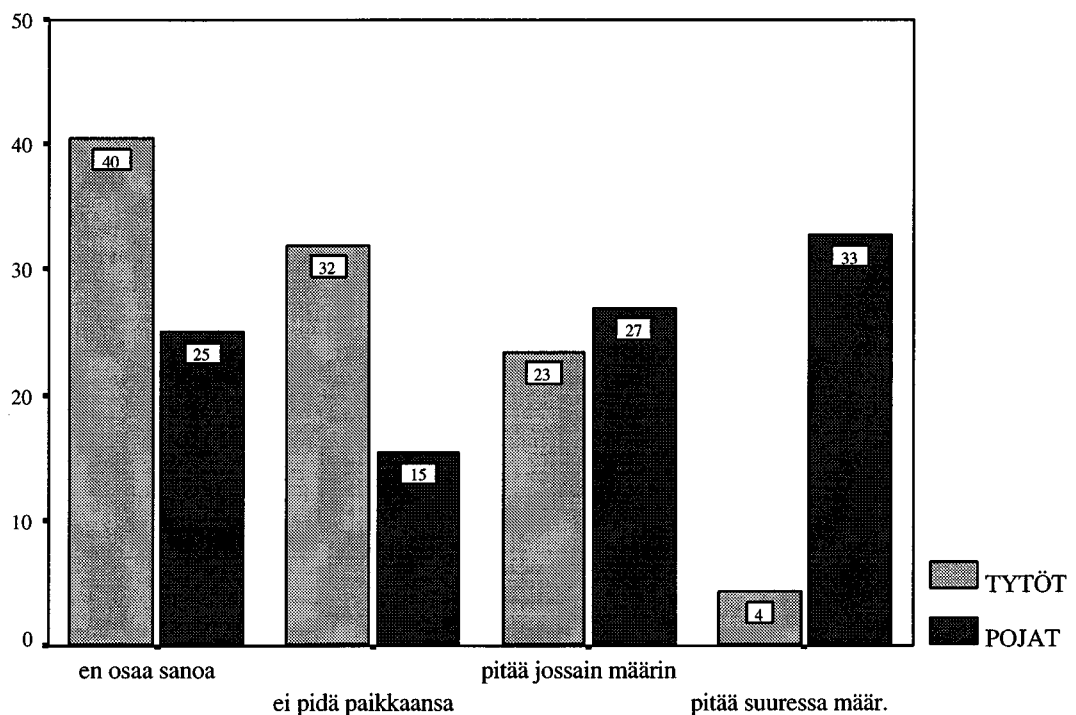
Pojat pitivät tyttöjä suuremmassa määrin tärkeänä voida liikunnan kautta iloita edistymisestään (kuvio 17). 48% pojista ja 26% tytöistä oli sitä mieltä, että väite pitää suuressa määrin paikkaansa. 38% pojista ja 57% tytöistä oli sitä mieltä, että väite pitää jossain määrin paikkaansa.

KUVIO 17. Liikunta antaa mahdollisuuden iloita edistymisestä (%) sukupuolen mukaan ($p = .025$).

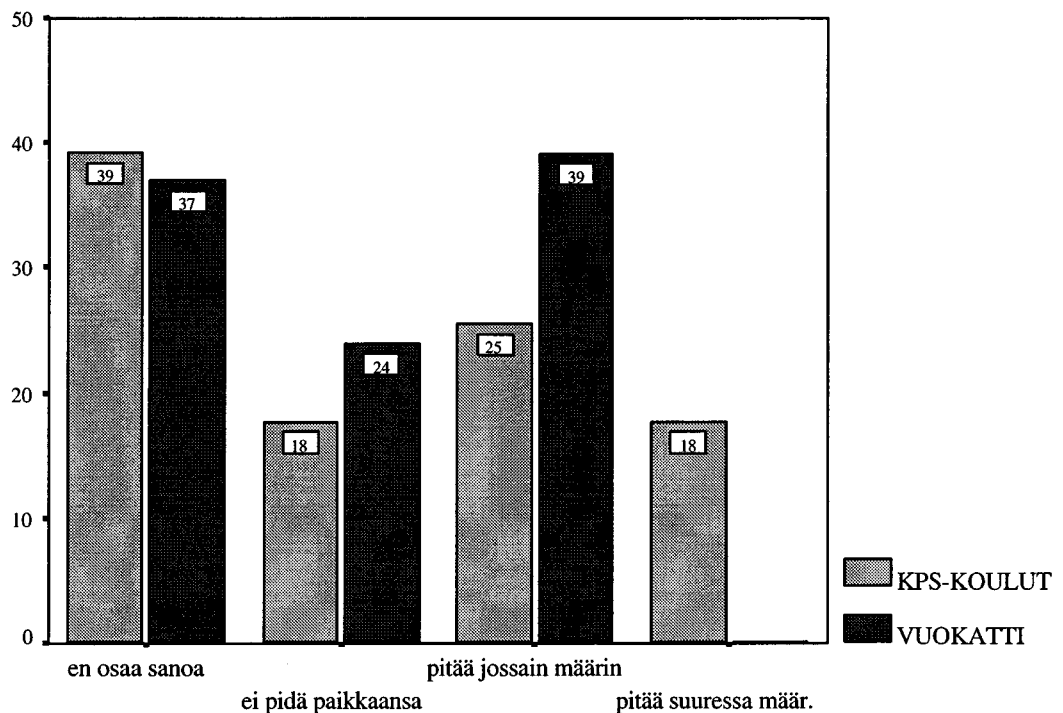
7. 6. 3 Liikuntamotiivina toiminnan laadun korostaminen

Toiminnan laadun korostaminen toimi pojilla ja KPS-koulujen oppilailla tärkeämpänä liikuntamotiivina kuin tytöillä ja Vuokatin koulun oppilailla. Pojat halusivat tyttöjä suuremmassa määrin tulla urheilijoiksi (kuvio 18). Joka kolmas (33%) poika mutta vain 4% tytöistä oli sitä mieltä, että väite "Haluan tulla urheilijaksi" pitää suuressa määrin paikkaansa. 27% pojista ja 23% tytöistä oli sitä mieltä, että väite pitää jossain määrin paikkaansa. 15% pojista ja 32% tytöistä oli sitä mieltä, että väite ei pidä paikkaansa. "En osaa sanoa" sai pojilta 25% ja tytöiltä 40% maininnoista. "En osaa sanoa" -vastausten suuri määrä kertoi motiivin olleen huonosti jäsentyneen varsinkin tytöillä.

KUVIO 18. Halu tulla urheilijaksi (%) sukupuolen mukaan ($p = .002$).

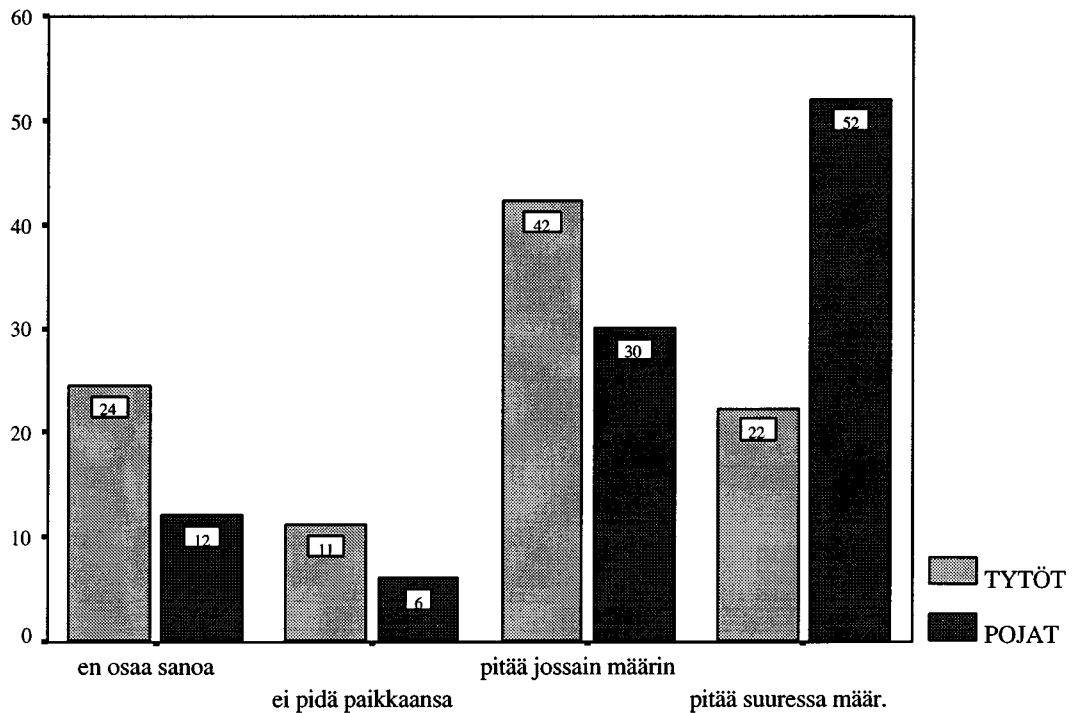
Osalle KPS-koulujen oppilaista toiminnan laadun korostaminen merkitsi tärkeätä liikuntamotiivia kun osalle se ei merkinnyt sitä. Vuokatin koulun oppilaille toiminnan laadun korostaminen merkitsi jossain määrin tärkeätä liikuntamotiivia (kuvio 19). 18% KPS-koulujen oppilaista oli sitä mieltä, että väite “Nautin esteettisestä liikunnasta” pitää suuressa määrin paikkaansa. 25% KPS-koulujen ja 39% Vuokatin koulun oppilaista oli sitä mieltä, että väite pitää’ jossain määrin paikkaansa. 18% KPS-koulujen ja 24% Vuokatin koulun oppilaista oli sitä mieltä, että väite ei pidä paikkaansa. “En osaa sanoa” sai KPS-kouluilta 39% ja Vuokatin koululta 37% maininnoista, joten motiivi oli huonosti jäsentynyt kummallakin kouluryhmällä.

KUVIO 19. Esteettisestä liikunnasta nauttiminen (%) koulun mukaan ($p = .018$).

7. 6. 4 Liikuntamotiivina hyötynäkökohdat

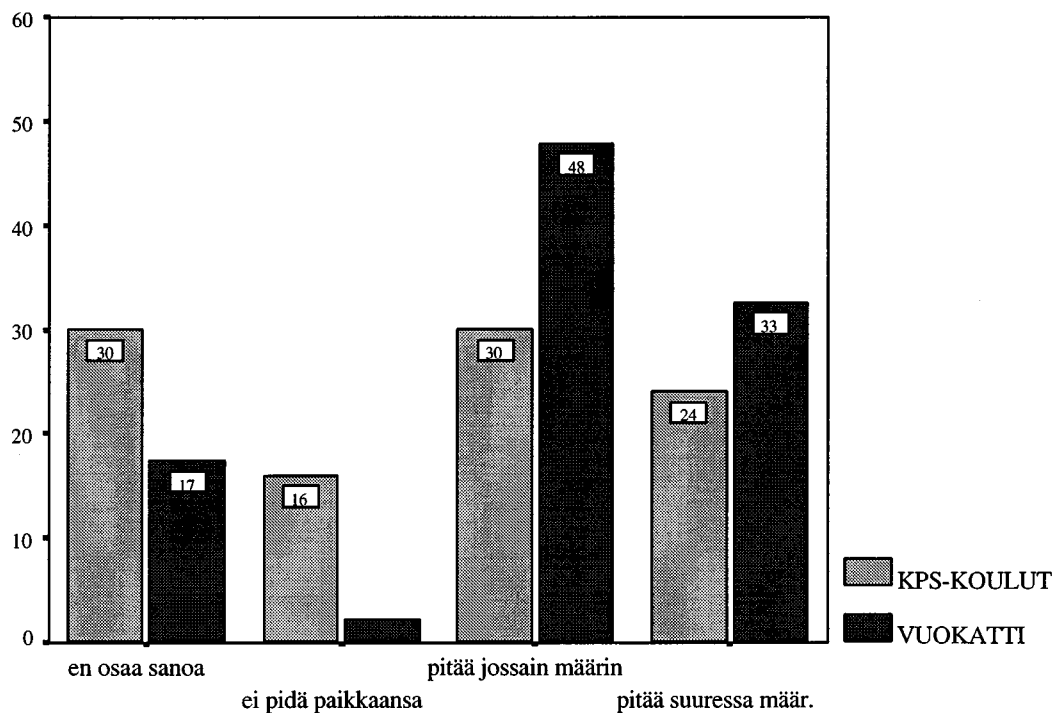
Pojilla hyötynäkökohdat olivat tyttöjä tärkeämpi liikuntamotiivi. Pojille oli tyttöjä suuremmassa määrin tärkeää että he voivat menestyä kilpailuissa (kuvio 20). Yli puolet (52%) pojista ja 22% tytöistä piti suuresta määrin tärkeänä menestyä kilpailuissa. 30% pojista ja 42% tytöistä piti jossain määrin tärkeänä menestyä kilpailuissa. 6% pojista ja 11% tytöistä ei pitänyt tärkeänä menestyä kilpailuissa.

KUVIO 20. Mahdollisuus menestyä kilpailuissa (%) sukupuolen mukaan ($p = .025$).

7. 6. 5 Liikuntamotiivina kasvatuksellisuus

Vuokatin koulun oppilaat korostivat kasvatuksellisia näkökantoja liikuntamotiivina. Toisin sanoen vanhempien innostavalla asenteella lasten liikuntaa kohtaan oli positiivinen yhteys Vuokatin oppilaiden liikuntamotivoituneisuuteen ja sitä kautta myös heidän liikuntaharrastuneisuuteensa (kuvio 21). 33% Vuokatin koulun ja 24% KPS-koulujen oppilaista oli sitä mieltä, että väite ‐Harrastan liikuntaa koska vanhempani innostavat liikkumaan‐ pitää suurella määrin paikkaansa. 48% Vuokatin koulun ja 30% KPS-koulujen oppilaista oli sitä mieltä, että väite pitää jossain määrin paikkaansa. 2% Vuokatin koulun ja 16% KPS-koulujen oppilasta oli sitä mieltä, että väite ei pidä paikkaansa. ‐En osaa sanoa‐ sai Vuokatin koululta 17% ja KPS-kouluilta 30% maininnoista.

KUVIO 21. Vanhempani innostavat liikkumaan (%) koulun mukaan (p = .028).

7. 7 Liikunnan harrastamista kuvaavien motiivien faktorirakenne

Liikunnan harrastamista kuvaavia motiiveja mitattiin kaikkiaan 18 väittämällä. Näin saadut muuttujat sijoitettiin faktorianalyysiin. Ominaisarvojen luettelo ja faktorien plottauskuvio on esitetty liitteessä 6 ja oblimin-rotatoitu matriisi taulukossa 4 (liite 7).

Analyysissä päädyttiin kuuden faktorin ratkaisuun. Tämä ratkaisu selitti näiden muuttujien koko varianssista 46.2 % ja tulkinnassa otettiin huomioon kaikki vähintään .40 suuruisen painokertoimen saaneet muuttujat. Ensimmäisellä faktorilla painottui muuttuja "Liikunta on vauhdikasta ja jännittävää", mikä saattaa olla yhteydessä suosituimmaksi mainitun liikuntalajin eli lasketteluun kanssa. Toinen faktorilla painottunut muuttuja oli "Liikunta on kivaa". Faktori sai nimen Toimintakokemusten korostaminen. Lisäksi "Se tuottaa iloa ja koen virkistävänä" sai korkeimman painokertoimensa (.27) tällä faktorilla. Faktori selitti 24.1 % muuttujien koko varianssista ja 52.2 % yhteisestä selitysosuudesta.

Toinen faktori sai nimen Virkistäytyminen. Siinä painottuivat motiivit "Se on minulle ajankulua" ja "Se on vastapaino koulutyölle". Myös muuttujat "Voin iloita edistymisestääni" ja "Se tarjoaa mahdollisuuden esiintymiseen" painottuivat tällä faktorilla. Faktori selitti muuttujien koko varianssista 6.2 % ja yhteisestä selitysosuudesta 13.4 %.

Kolmannella faktorilla korkean painokertoimen sai muuttuja "Koska kaveritkin harrastavat", joten faktori sai nimen Sosiaalisuus. Faktori selitti muuttujien koko varianssista 4.7 % ja yhteisestä selitysosuudesta 10.2 %.

Neljännellä faktorilla painottui kolme muuttujaa. "Nautin esteettisestä liikunnasta", "Haluan tulla urheilijaksi" sekä "Hyvästä kunnosta ja taidoista on hyötyä myöhemmin". Faktori sai nimen Toiminnan laadun korostaminen. Lisäksi "Voin saada uusia ystäviä" (.37) sekä "Se tarjoaa mahdollisuuden yhdessäoloon tyttöjen ja poikien kanssa" (.28) saivat korkeimmat painokertoimensa tällä faktorilla. Selitysosuus muuttujien koko varianssista oli 4.3 % sekä yhteisestä selityskyvystä 9.3 %.

Viides faktori sai nimen Hyötynäkökohdat, sillä siinä painottuivat käsitykset siitä, että "Hyvästä kunnosta ja taidoista on hyötyä myöhemmin", "Liikunta on terveellistä" sekä siitä, että "Voin kehittyä taitavammaksi, nopeammaksi, voimakkaammaksi, notkeammaksi". Lisäksi "Voin menestyä kilpailuissa" sai korkeimman painokertoimensa (.30) tällä faktorilla. Selitysosuus muuttujien koko varianssista oli 3.7 % sekä yhteisestä selityskyvystä 8.0 %.

Kuudennen faktorin nimeksi annoin Kasvatuksellisuus, jossa on myös pedagogisia vaikutteita. Tulos on sikäli mielenkiintoinen, että lapset itse ovat tätä mieltä, sillä yleensä vanhemmat korostavat liikunnassa juuri kasvatuksellisuuden merkitystä. Faktorin korkeimmat painokertoimet saivat väittämät "Voin opetella uusia taitoja" sekä "Vanhempani innostavat liikkumaan". Faktori selitti muuttujien koko varianssista 3.2 % ja yhteisestä selitysosuudesta 6.9 %.

TAULUKKO 4. Liikunnan harrastamiseen vaikuttavien motiivien faktoriirakenne (Oblimin-ratkaisu)

	1	2	3	4	5	6	h ²
18. Liikunta on vauhdikasta ja jännittävää	83	-02	10	12	-22	-04	71
16. Liikunta on kivaa	57	02	-10	-10	28	01	46
2. Se on minulle ajankulua	-06	65	08	-09	01	02	39
3. Se on vastapaino koulutyölle	11	53	-15	16	-08	-01	39
5. Voin iloita edistymisestääni	07	51	-01	-03	17	-05	37
14. Se tarjoaa mahdollisuuden esiintymiseen	-07	45	19	37	-03	-11	48
4. Koska kaveritkin harrastavat	-02	03	73	-06	-01	08	52
15. Nautin esteettisestä liikunnasta	01	23	-11	50	05	-21	45
17. Haluan tulla urheilijaksi	08	-03	-04	51	-01	14	29
8. Hyvästä kunnosta ja taidoista on hyötyä myöhemmin	-16	-01	-11	44	63	11	61
6. Liikunta on terveellistä	05	05	24	-14	56	-16	47
12. Voin kehittyä taitavammaksi, nopeammaksi, voimakkaammaksi, notkeammaksi	33	21	-07	-04	52	18	64
7. Voin opetella uusia taitoja	16	38	-07	01	06	-54	57
13. Vanhempani innostavat liikkumaan	25	29	14	18	08	47	56
1. Se tuottaa iloa ja koen virkistyväni	27	13	14	11	21	22	35
9. Voin saada uusia ystäviä	20	-17	29	37	22	-20	46
10. Se tarjoaa mahdollisuuden yhdessäoloon tyttöjen ja poikien kanssa	23	08	11	28	00	-19	28
11. Voin menestyä kilpailuissa	22	20	05	03	30	01	31
Ominaisarvo	4.3	1.1	0.8	0.8	0.7	0.6	

7. 8 Luokkatyyppin ja sukupuolen yhteys liikuntamotiiveihin

Faktoreiden edustamien ominaisuuksien eli faktoripistemäärien vertailu eri luokkatyyppien ja sukupuolten kesken tehtiin kaksisuuntaisella varianssianalyysillä kullekin kuudelle faktorille erikseen. Keskiarvojen erojen tilastollista merkitsevyyttä tutkittiin t-testien avulla. Kaksisuuntaisella varianssianalyysillä saatiin selville luokkatyyppien ja sukupuolten omavaikutusten lisäksi myös niiden yhdysvaikutuksen yhteys faktoreiden edustamiin liikuntamotiiveihin. Varianssianalyysi tehtiin kullekin faktorille erikseen.

7. 8. 1 Luokkatyyppin ja sukupuolen yhteys toimintakokemuksiin

Tutkittaessa luokkatyyppin ja sukupuolen yhteyttä toimintakokemusten korostamiseen liikuntamotiivina todettiin, että faktori yhden faktoripistemäärät erosivat luokkatyyppien välillä, sen sijaan sukupuolten välillä ei ollut tilastollisessa mielessä merkitsevää eroa. Myöskään luokkatyyppin ja sukupuolen yhdysvaikutuksella ei ollut yhteyttä faktori yhden faktoripistemääriin (taulukko 5).

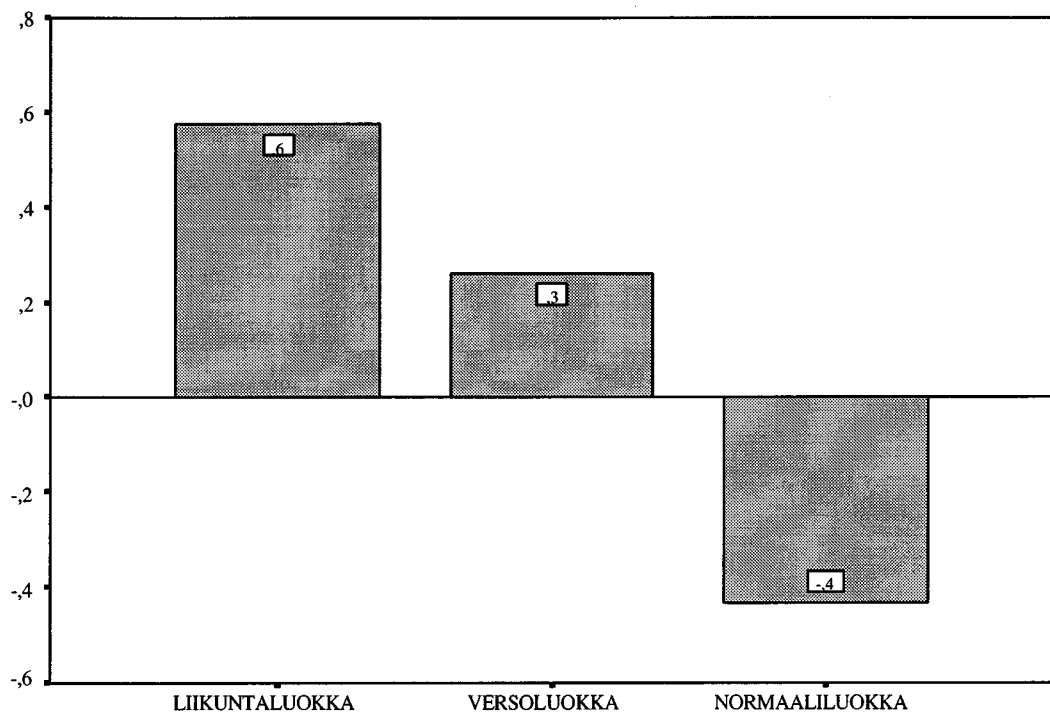
TAULUKKO 5. Luokkatyyppin ja sukupuolen sekä niiden yhdysvaikutuksen yhteys (neliösummat, vapausasteet, keskineliösummat, F-arvot ja tilastolliset merkitsevyydet) toimintakokemusten korostamiseen liikuntamotiivina, (Varianssianalyysi).

VAIHTELUN LÄHDE	SS	DF	MS	F	Sig of F
WITHIN+RESIDUAL	41,04	73	,56		
LUOKKATY	11,45	2	5,72	10,18	,000
SUKUP	1,25	1	1,25	2,22	,141
LUOKKATY BY SUKUP	,29	2	,15	,26	,771
R ²	,326				

Tutkittaessa luokkatyyppin yhteyttä toimintakokemusten korostamiseen liikuntamotiivina (faktori yhden faktoripistemääriin), motiivimittarin keskiarvot olivat LIIKUNTALUOKKA .57, VERSOLUOKKA .26 ja NORMAALILUOKKA -.43 (kuvio 22). Arvot osoittavat, että liikuntaluokalle haluavat oppilaat korostivat muille

luokkatyypeille haluavia oppilaita enemmän liikunnan kautta saatuja toimintakokemuksia liikuntamotiivina.

Keskiarvojen eron tilastollista merkitsevyyttä mitattiin t-testillä ja todettiin, että liikunta- tai normaaliluokalle haluavien oppilaiden keskiarvojen ero oli tilastollisessa mielessä erittäin merkitsevä (taulukko 6). Liikuntaluokalle haluavat oppilaat korostivat normaaliluokalle haluavia oppilaita enemmän liikunnan toiminnallisuutta liikuntamotiivina.

Kuvio 22. Toimintakokemusten korostaminen liikuntamotiivina eri luokkatyypeillä.

TAULUKKO 6. Toimintakokemusten korostuminen liikuntamotiivina (motiivimittarin ka, kh) liikunta- tai normaaliluokalle haluaville oppilaille (t-testi).

	Motiivimittarin		t-testi	Tilastoll. tod.näk.
	N	ka		
LIKUNTALUOKKA	28	,574	,388	
				5,93
NORMAALILUOKKA	40	-,433	,969	p<.001

Verso- tai normaaliluokalle haluavien oppilaiden keskiarvoja mitattiin myös t-testillä ja todettiin, että ero on tilastollisessa mielessä merkitsevä (taulukko 7). Versoluokalle haluavat oppilaat korostivat normaaliluokalle haluavia oppilaita enemmän liikunnan toiminnallisuutta liikuntamotiivina.

TAULUKKO 7. Toimintakokemusten korostuminen liikuntamotiivina (motiivimittarin ka, kh) verso- tai normaaliluokalle haluaville oppilaille (t-testi).

	N	Motiivimittarin		t-testi	Tilastoll. tod.näk.
		ka	kh		
VERSOLUOKKA	11	,260	,529		
				3,13	p<.01
NORMAALILUOKKA	40	-,433	,969		

Vaikka liikunta- tai versoluokalle haluavien oppilaiden faktoripistemäärät eroavatkin melko selvästi toisistaan, ei keskiarvojen välillä aivan todettu tilastollista merkitsevyyttä ($p = .095$).

Oppilailla jotka halusivat liikunta- tai versoluokalle yläasteelle siirtyessään toimi vahvana liikuntamotiivina toimintakokemusten korostaminen. Luokkatyyppin ja toimintakokemusten korostamisen välistä riippuvuutta kuvaavan Eta-kertoimen arvo oli ,571. Eta² oli ,326 (taulukko 5) eli n.33% toimintakokemusten korostumisesta liikuntamotiivina voidaan selittää luokkatyyppin avulla. Voidaanko liikunta- tai versoluokalle haluavien oppilaiden luokkatyyppin valintaa selittää heidän kokemuksillaan liikunnasta. Selitys voisi olla että liikunta- tai versoluokalle haluavat oppilaat pitävät liikuntaa vauhdikkaampana, jännittävämpänä ja kivempänä asiana kuin normaaliluokalle haluavat oppilaat. Myönteinen asennoituminen saattaa johtua siitä, että liikunta- tai versoluokalle haluavilla oppilailla on paremmat liikuntataidot ja siitä, että he ovat suorituskeskeisempiä kuin normaaliluokalle haluavat oppilaat.

7. 8. 2 Luokkatyyppin ja sukupuolen yhteys virkistäytymiseen

Tutkittaessa luokkatyyppin ja sukupuolen yhteyttä virkistäytymiseen liikuntamotiivina todettiin luokkatyyppien välinen faktoripistemäärien ero melkein merkitseväksi (taulukko

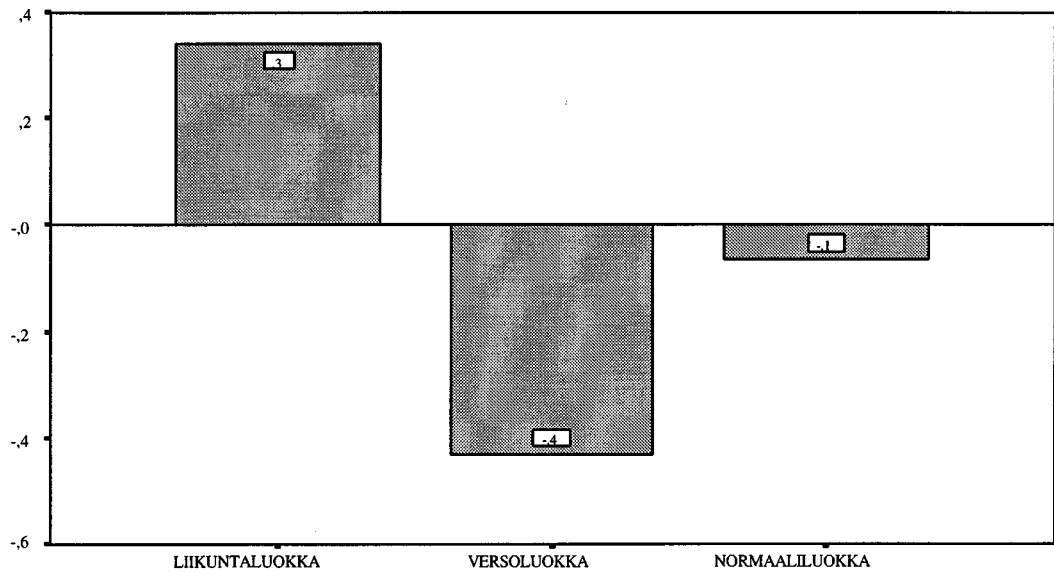
8) eli kolmen ryhmän joukossa saattaa kuitenkin olla kahden ryhmän välillä jossakin tapauksessa merkittävä ero vaikka se ei kokonaisuutena tarkasteltuna tässä aivan tilastollisesti merkitsevä näy. Sukupuolten välillä ei todettu tilastollisesti merkitsevää eroa. Myös tekijöiden yhdysvaikutuksen yhteys faktori kahden faktoripistemääriin ei ollut tilastollisesti merkitsevä.

TAULUKKO 8. Luokkatyyppin ja sukupuolen yhteys (neliösummat, vapausasteet, keskineliösummat, F-arvot ja tilastolliset merkitsevyydet). virkistäytymiseen liikuntamotiivina (Varianssianalyysi).

VAIHTELUN LÄHDE	SS	DF	MS	F	Sig of F
WITHIN+RESIDUAL	50,06	73	,69		
LUOKKATY	3,58	2	1,79	2,61	,080
SUKUP	,18	1	,18	,26	,614
LUOKKATY BY SUKUP	2,15	2	1,08	1,57	,215
R ²	,134				

Tutkittaessa luokkatyyppin yhteyttä virkistäytymiseen liikuntamotiivina (faktori kahden faktoripistemääriin), motiivimittarin keskiarvot olivat LIIKUNTALUOKKA .34, VERSOLUOKKA -.43 ja NORMAALILUOKKA -.07 (kuvio 23). Arvot osoittavat, että liikuntaluokalle haluavat oppilaat korostivat muille luokkatyypeille haluavia enemmän myös virkistäytymistä liikuntamotiivina.

Keskiarvojen eroja tutkittaessa todettiin liikunta- tai normaaliluokalle haluavien oppilaiden välillä tilastollisesti merkitsevä ero suhtautumisessa virkistäytymiseen liikuntamotiivina (taulukko 9). Myös liikunta- tai versoluokalle haluavien oppilaiden välillä todettiin ero suhtautumisessa virkistäytymiseen liikuntamotiivina, mutta se ei ollut tilastollisesti aivan merkitsevä ($p = .56$). Verso- tai normaaliluokalle haluavien oppilaiden keskiarvot eivät eronneet tilastollisessa mielessä toisistaan.

KUVIO 23. Virkistäytyminen liikuntamotiivina eri luokkatyypeillä.

TAULUKKO 9. Virkistäytymisen merkitys liikuntamotiivina (motiivimittarin ka, kh) liikunta- tai normaaliluokalle haluaville oppilaille (t-testi).

	N	Motiivimittarin		t-testi	Tilastoll. tod.näk.
		ka	kh		
LIKUNTALUOKKA	28	,339	,686	2,13	p<.05
NORMAALILUOKKA	40	-,067	,828		

Liikuntaluokalle haluavilla oppilailla toimi vahvana liikuntamotiivina myös virkistäytyminen. Luokkatyyppin ja virkistäytymisen riippuvuutta kuvaavan Eta-kertoimen arvo oli .366. Eta² oli .134 (taulukko 8) eli 13,4 % virkistäytymisestä liikuntamotiivina voidaan selittää luokkatyyppin avulla. Liikuntaluokalle haluaville oppilaille liikunta merkitsee suuremmissa määrin ajankulua ja vastapainoa koulutyölle sekä mahdollisuutta esiintyä ja iloita edistymisestä kuin normaaliluokalle haluaville oppilaille.

7. 8. 3 Luokkatyyppin ja sukupuolen yhteys sosiaalisuuteen

Tutkittaessa luokkatyyppin ja sukupuolen yhteyttä sosiaalisuuteen liikuntamotiivina havaittiin, että oppilaat kokevat luokkatyyppistä tai sukupuolesta riippumatta sosiaalisuuden yhtä tärkeäksi liikuntamotiiviksi (taulukko 10).

TAULUKKO 10. Luokkatyyppin ja sukupuolen yhteys (neliösummat, vapausasteet, keskineliösummat, F-arvot ja tilastolliset merkitsevyydet) sosiaalisuuteen liikuntamotiivina.

VAIHTELUN LÄHDE	SS	DF	MS	F	Sig of F
WITHIN+RESIDUAL	44,49	73	,61		
LUOKKATY	2,84	2	1,42	2,33	,105
SUKUP	,79	1	,79	1,30	,259
LUOKKATY BY SUKUP	1,40	2	,70	1,15	,323
R ²	,082				

7. 8. 4 Luokkatyyppin ja sukupuolen yhteys toiminnan laatuun

Tutkittaessa luokkatyyppin ja sukupuolen yhteyttä toiminnan laadun korostamiseen liikuntamotiivina havaittiin, että luokkatyyppien ja sukupuolten väliset keskiarvojen erot eivät yksistään ole tilastollisesti merkitseviä. Erot keskiarvojen väliltä löytyivät luokkatyyppin ja sukupuolen yhdysvaikutuksen osalta (taulukko 11).

TAULUKKO 11. Luokkatyyppin ja sukupuolen yhteys (neliösummat, vapausasteet, keskineliösummat, F-arvot ja tilastolliset merkitsevyydet) toiminnan laadun korostamiseen liikuntamotiivina.

VAIHTELUN LÄHDE	SS	DF	MS	F	Sig of F
WITHIN+RESIDUAL	43,99	73	,60		
LUOKKATY	,30	2	,15	,25	,780
SUKUP	,32	1	,32	,54	,466
LUOKKATY BY SUKUP	6,55	2	3,27	5,43	,006
R ²	,205				

Tässä tapauksessa luokkatyyppien ja sukupuolten väliset erot eivät yksistään ole tilastollisesti merkitseviä, mutta niiden yhdysvaikutuksessa keskiarvojen väliltä löytyy ero löytyy eli tytöillä luokkien väliset erot tai eroamattomuudet ovat erilaiset kuin poikien erot eri luokkamuotojen välillä. T-testi tehtiin kummallekin sukupuolelle erikseen (taulukot 12 ja 13).

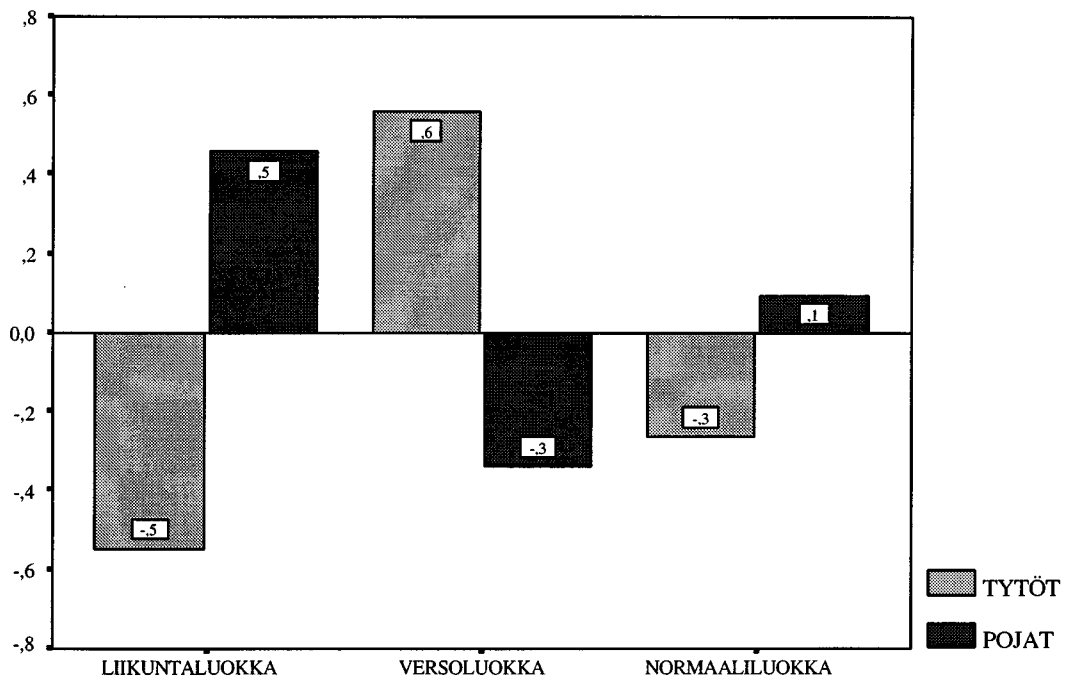
TAULUKKO 12. Toiminnan laadun merkitys liikuntamotiivina (motiivimittarin ka, kh) liikunta- tai versoluokalle haluaville TYTÖILLE (t-testi).

	N	Motiivimittarin		t-testi	Tilastoll. tod.näk.
		ka	kh		
LIIKUNTALUOKKA	9	-,549	,789	-3,00	p<.05
VERSOLUOKKA	7	,559	,648		

TAULUKKO 13. Toiminnan laadun merkitys liikuntamotiivina (motiivimittarin ka, kh) verso- tai normaaliluokalle haluaville TYTÖILLE (t-testi).

	N	Motiivimittarin		t-testi	Tilastoll. tod.näk.
		ka	kh		
VERSOLUOKKA	7	,559	,648	3,00	p< .05
NORMAALILUOKKA	27	,265	,644		

Tytöissä versoluokkaryhmä painottaa faktoria 4, "Toiminnan laadun korostaminen", selvästi voimaakkaammin kuin liikuntaryhmä (kuvio 24). Pojilla vastaavaa eroa ei ole merkitsevänä. Tarkasteltaessa keskiarvoja nähdään, että pojissa ero on päinvastainen, mutta ei siis tilastollisesti merkitsevä, eli eron voidaan sanoa johtuvan sattumasta.

Kuvio 24. Toiminnan laadun korostaminen liikuntamotiivina eri sukupuolilla ja luokkatyypeillä.

Tytöissä versot eroavat normaaliluokista, huomattavaa tosin on versojen vähäinen lukumäärä, joka saattaa heikentää testin luotettavuutta. Joka tapauksessa versoluokalle haluavat painottivat enemmän toiminnan laadun merkitystä liikuntamotiivina. Pojilla toistui sama ilmiö kuin edellisessä testissä. Liikunta- tai normaaliluokalle haluavien keskiarvot eivät eroa toisistaan kummallakaan sukupuolella.

7.8.5 Luokkatyyppin ja sukupuolen yhteys hyötynäkökohtiin

Tutkittaessa luokkatyyppin ja sukupuolen yhteyttä hyötynäkökohtien korostamiseen liikuntamotiivina havaittiin, että keskiarvot eivät eroa riippumatta luokkatyyppistä tai sukupuolesta (taulukko 14).

TAULUKKO 14. Luokkatyyppin ja sukupuolen yhteys (neliösummat, vapausasteet, keskineliösummat, F-arvot ja tilastolliset merkitsevyydet) hyötynäkökohtiin liikuntamotiivina (faktori viiden Varianssianalyysi).

VAIHTELUN LÄHDE	SS	DF	MS	F	Sig of F
WITHIN+RESIDUAL	49,76	73	,68		
LUOKKATY	,57	2	,29	,42	,660
SUKUP	,03	1	,03	,04	,841
LUOKKATY BY SUKUP	1,19	2	,59	,87	,422
R ²	,044				

7. 8. 6 Luokkatyyppin ja sukupuolen yhteys kasvatuksellisuuteen

Luokkatyyppin ja sukupuolen yhteydellä kasvatuksellisuuteen liikuntamotiivina ei ollut tilastollista merkitystä (taulukko 15).

TAULUKKO 15. Luokkatyyppin ja sukupuolen yhteys (neliösummat, vapausasteet, keskineliösummat, F-arvot ja tilastolliset merkitsevyydet) kasvatuksellisuuteen liikuntamotiivina (faktori kuuden Varianssianalyysi).

VAIHTELUN LÄHDE	SS	DF	MS	F	Sig of F
WITHIN+RESIDUAL	44,85	73	,61		
LUOKKATY	,35	2	,17	,28	,754
SUKUP	,74	1	,74	1,21	,275
LUOKKATY BY SUKUP	1,91	2	,95	1,55	,219
R ²	,046				

8 POHDINTA

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää lasten liikuntaharrastuneisuutta, liikuntamotiiveja ja niiden välisiä yhteyksiä neljällä Sotkamon ala-asteella. Tulokset vastasivat liikuntaharrastuneisuuden ja liikuntamotiivien osalta verrattain hyvin aikaisempia tutkimuksia, joten mittausta voidaan tältä osin pitää suhteellisen luotettavana. Toisaalta on huomioitavaa, että liikuntaharrastuskysymykset ovat tyypillisiä arvionvaraisiin tosiasioihin perustuvia kysymyksiä, joiden luotettavuuteen vaikuttavat harrastuksen säännönmukaisuus mittausajankohtana ja koehenkilön muisti. Lisäksi liikuntaharrastuksen normatiivisuus eli sosiaalinen suotavuus saattaa aiheuttaa jonkinasteista yliarviointia.

Liikunnan määrän, yleisen harrastusaktiivisuuden ja harrastettujen lajien suhteen ei ole tapahtunut kovin merkittäviä muutoksia aiempiin 1980-luvulla tehtyihin tutkimuksiin verrattuna. Yksittäisten lajien kohdalla on kuitenkin havaittavissa laskettelun ja erilaisten mailapelien suosion lisääntyminen. Myös liikuntamotiiveista saatu kuva ja siihen yhteydessä olevat tekijät olivat yhtäpitäviä useiden vastaavien tutkimusten kanssa (esim. Silvennoinen 1987). Toimintakokemusten, toiminnan laadun ja virkistäytymisen korostaminen nousivat liikuntamotiiveja parhaiten selittäväksi tekijäksi. Varsinkin pojilla nämä tekijät selittivät parhaiten liikuntamotiiveja. Kouluopetuksessa tämä tulisi huomioida siten, että pojille tarjottavan liikunnan tulee sisältää paljon tekoja ja vähän puhetta. Toisin sanoen tekemistä on oltava niin paljon, ettei kukaan ennätä pitkästyä saman toistamiseen tai opettajan liian pitkiin puheisiin. Tällöin myös virkistäytymismotiivi tulee tyydytetyksi.

Liikuntapalvelujen lisääntyvä kaupallistuminen on nykyään helposti havaittavissa. Se näkyy mm. siinä, että seuratoiminnan suhteellinen osuus liikunnan järjestäjänä on kasvanut vuosina 1991 - 1994 ja oppilaitosten osuus vastaavasti pienentynyt samana ajanjaksona. Seurauksena tästä on se, että aktiivisten liikunnan harrastajien hakeutuessa seuroihin jäävät ne oppilaat, jotka eivät ole vielä löytäneet itselleen sopivaa liikuntamuotoa, kokonaan vähäisten koululiikuntatuntien varaan. Halusta harrastaa liikuntaa kertoo myös se, että myös omatoiminen liikunnan harrastaminen on kasvussa. Kaikki eivät kuitenkaan ole aina niin omatoimisia, eikä kaikista ole tarkoitustakaan tehdä himourheilijoita, vaan tavoitteena on löytää kullekin oppilaalle häntä kiinnostava ja hänelle mieluinen liikuntamuoto. Valikoima on nykyään melkoinen ja se kasvaa joka vuosi.

Lasten voimakas mieltymys liikuntaan 11 - 12 -vuoden iässä selittyy pitkälti sillä, että he ovat innokkaita kokeilemaan kaikkea uutta. Innokkuus johtuu osaksi siitä, että ikäkausi antaa siihen hyvät mahdollisuudet, koska motorinen kehittyminen on tuolloin kiivaimmillaan. Uusien liikemallien oppiminen antaa lapsille oppimisen ja onnistumisen elämyksiä. Funktionaalista mielihyvää korostavat liikuntamotiivit saivat oppilailta tässäkin tutkimuksessa varsin paljon mainintoja.

Lasten ja nuorten liikuntakasvatuksessa on lähdettävä liikkeelle lasten ja nuorten näkökulmasta. On muistettava, että koulu tai urheiluseura on lapsia ja nuoria varten eikä päinvastoin. Liikunnan tulisi tarjota miellyttäviä kokemuksia, toisin sanoen elämyksiä. Myönteisten kokemusten kautta lasten mielenkiinto liikuntaa kohtaan saadaan säilymään. Tekeminen ei saisi koskaan muuttua niin totiseksi, että siitä häviää leikinomaisuus, koska silloin on vaarana motivaation jyrkkä aleneminen. Varsinkin nuorten liikuntaharrastuneisuudessa on havaittavissa selvää hiipumista ennen 20-ikävuotta. Olisi mielenkiintoista tutkia onko koulutettujen ja kouluttamattomien ohjaajien välillä eroja esimerkiksi siinä, miten he toteuttavat liikuntatuokioita tai ovatko heidän tavoitteensa erilaisia. Tämän tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että vanhempien innostavalla asenteella on positiivinen vaikutus lasten liikuntaharrastuneisuuteen. Tutkimus antaa tukea ajatukselle, että uusien ja vanhojen lajien mukanaan tuomat toimintakokemukset innostavat lapsia ja nuoria liikkumaan. Liikkumisen lapset kuvailevat yksinkertaisesti kivaksi ja virkistäväksi - se saa lapset liikkumaan.

LÄHTEET

- Aggested, B. & Tebelius, U. 1977. Barns upplevelser av idrott. Göteborg: Göteborg Studies in Educational Sciences 23.
- Ames, C. 1992. Achievement goals, motivational climate, and motivational processes. Teoksessa G. C. Roberts (toim.) Motivation in sport and exercise. Champaign, Ill.: Human Kinetics, 161 - 176.
- Corbin, C. B. 1987. Youth, fitness, exercise and health: There is much to be done. Research Quarterly for Exercise and Sport 58 (4), 308 - 314.
- Donnelly, P. & Birrell, S. 1979. Motivation and sport involvement: The needs for stimulation and achievement. The Canadian Association for the Health, Physical Education and Recreation. Ottawa: CAHPER Sociology of Sport Monograph Series.
- Engström, L.-M. 1975. Ungdomars fysiska aktivitet och utveckling, III. En uppföljning av flickor och pojkar från 15 till 20 års ålder. Stockholm: Rapport från pedagogiska institutionen, 114. Lärarhögskolan i Stockholm.
- Eskola, A. 1981. Sosiologian tutkimusmenetelmät 1. 4. painos. Porvoo: WSOY.
- Hakkarainen, P. 1990. Motivaatio, leikki ja toiminnan kohteellisuus. Helsinki: Orienta-Konsultit.
- Harter, S. 1981. The development of competence motivation in the mastery of cognitive and physical skills: Is there a place for joy? Teoksessa G. C. Roberts & D. M. Landers (toim.) Psychology of motor behavior and sport. Champaign Ill. Human Kinetics, 3 - 29.
- Heinilä, L. 1989. Attitudes towards sport and physical activity among boys and girls in Finnish urban secondary schools. Teoksessa M. Raivio (toim.) Proceedings of the Jyväskylä Congress on Movement and Sport in Women's Life, August 17. - 21. 1987, vol 2. Jyväskylä: Reports of Physical Culture and Health 67, 63 - 78.
- Herva, H. & Vuolle P. 1991. Liikunta suomalaisten ajankäytössä: Tilastollinen vertailu 10 - 64 vuotiaiden liikuntaharrastuneisuudesta vuosina 1979 ja 1987. Jyväskylä: Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 79.
- Holopainen, S. 1986. 7 - 9 -vuotiaiden liikuntakykyisyyden kehittyminen ja yhteydet yksilö- ja kouluympäristötekijöihin. 2. korjattu painos. Jyväskylä: Liikunnan ja

- kansanterveyden edistämissätiön tutkimuslaitos. Liikunnan ja kansanterveyden edistämissätiön julkaisuja 40.
- Holopainen, S. 1990. Koululaisten liikuntataidot. Motorisen taitavuuden kehittyminen kehon rakenteen, kehitysiän ja liikuntaharrastusten selittämänä ja taitavuuden pedagoginen merkitys. Jyväskylän yliopisto. *Studies in Sport, Physical Education and Health* 26.
- Juvonen, A. 1978. Koulun liikuntakasvatus. Porvoo: WSOY.
- Jyrinki, E. 1976. Kysely ja haastattelu tutkimuksessa. 2., uudistettu painos. Helsinki: Gaudeamus.
- Kannas, L., Välimaa, R., Liinamo, A. & Tynjälä, J. 1995. Oppilaiden kokemuksia kouluviihtyvyydestä ja kuormittuneisuudesta sekä koulukiusaamisesta Euroopassa ja Kanadassa. Teoksessa L. Kannas (toim.) Koululaisten kokema terveys, hyvinvointi ja kouluviihtyvyys: WHO - koululaistutkimus. Helsinki: Opetushallitus, 131 - 149.
- Knubb-Manninen, G. 1989. Miten edistää oppimista? Teoksessa E. Korpinen, E. Tiihonen & P. Tuomi (toim.) Koulu elämän paikkana: Haasteita ja virikkeitä ala-asteen opetukseen. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen julkaisusarja B. Teoriaa ja käytäntöä 34, 131 - 138.
- Komiteamietintö 1975:83. Liikuntatieteellisen tutkimuksen kehittäminen vuosina 1975 - 1979. Helsinki.
- Laakso, L. 1981. Lapsuuden ja nuoruuden kasvuympäristö aikuisiän liikuntaharrastusten selittäjänä: retrospektiivinen tutkimus. Jyväskylän yliopisto. *Studies in Sport, Physical Education and Health* 14.
- Lehtinen, E. 1988. Motivaation harjaannuttamisohjelmat koulun kehittämisessä. Teoksessa H. K. Lyytinen (toim.) Itseuudistuvaan kouluun. Jyväskylän yliopisto Kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen julkaisusarja B. Teoriaa ja käytäntöä 19, 145 - 169.
- Madsen, K. B. 1983. Yleinen psykologia. Espoo: Weilin&Göös.
- Meteli. 1975. Kolmen metallitehtaan henkilöstöjen liikuntakäyttäytyminen. Jyväskylä: Liikunnan ja kansanterveyden edistämissätiö. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 11.
- Nupponen, H. 1981. Koululaisten fyysis-motorinen kunto. Jyväskylä: Liikunnan ja kansanterveyden edistämissätiö. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 30.

- Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet 1994. Helsinki; Opetushallitus.
- Piotrowska, H. 1990. The role of the school in preparation to sport skills in life-time sports. Teoksessa R. Telama, L. Laakso, M. Pieron, I. Ruoppila & V. Vihko (toim.) Physical education and life-long physical activity: the proceedings of the Jyväskylä Sport Congress: Movement and Sport - a Challenge for Life-long Learning: AIESEP World Convention, June 17 - 22, 1989, Jyväskylä, Finland, 488 - 494.
- Ranto, E. & Pehkonen, J. 1995. Liikuntagallup 1994. Osa 1: Liikunnan harrastaminen. Helsinki: Suomen Liikunta ja Urheilu.
- Rimpelä, A. & Rimpelä, M. 1983. Biologinen kasvu ja kypsyminen. Teoksessa Nuorten terveystavat Suomessa: nuorten terveystapatutkimus 1977-79. Helsinki: Lääkintöhallituksen julkaisuja 4, 23 - 40.
- Roberts, G. C. 1992. Motivation in sport and exercise: Conceptual constraints and convergence. Teoksessa G. C. Roberts (toim.) Motivation in sport and exercise. Champaign, Illinois: Human kinetics, 3 - 30.
- Rohrberg, K. 1978. Die Entwicklung Sportbezogener Normen, Verhaltensweisen und Motive bei Schülern der 6. bis 10. Klasse. Theorie und Praxis der Körperkultur 27 (8), 631 - 636.
- Ross, J. G. & Gilbert, G. G. 1985. A summary of findings from national children and youth fitness study. Journal of Physical Education, Recreation and Dance 56 (1), 45 - 50.
- Ruohotie, P. 1976. Taideharrastukset ja taidesenteet eräiden ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden keskuudessa. Tampere: Tampereen yliopiston kasvatustieteen laitos. Julkaisusarja A: Tutkimusraportti 10.
- Ruohotie, P. 1982. Aikuisen opiskelumotivaatio. Tampereen yliopisto. Hämeenlinnan opettajankoulutuslaitoksen julkaisu 6.
- Saarinen, P. 1984. Liikunnastako pysyvä harrastus?: Seuruutietoa toiselta neljännelle ikävuosikymmenelle. Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia 27.
- Shephard, R. J. 1989. Lisätyn koululiikunnan vaikutus psykomotoriseen kehitykseen ja koulumenestykseen. Teoksessa T. Pyykkönen, R. Telama & J. Juppi (toim.) Liikkuvat lapset: lapset liikunnan harrastajina ja urheilijoina. Suom. R. Telama. Liikuntatieteellisen seuran julkaisu n:o 114. Helsinki: Valtion painatuskeskus, 119 - 122.

- Silvennoinen, M. 1979. 11 - 19 -vuotiaiden koululaisten liikuntamotiivien rakenne ja kehitys sekä yhteydet harrastuskäyttämiseen. Jyväskylän yliopisto. Liikuntapedagogiikan lisensiaattityö.
- Silvennoinen, M. 1981. 11 - 19 -vuotiaiden koululaisten liikuntaharrastukset, liikuntamotiivit ja näitä selittävät tekijät. Jyväskylä: Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiön tutkimuslaitos. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 31.
- Silvennoinen, M. 1987. Koululainen liikunnan harrastajana: Liikuntaharrastusten ja liikuntamotiivien sekä näiden yhteyksien muuttuminen iän mukana peruskoululaisilla ja lukiolaisilla. Jyväskylän yliopisto. Studies in Sport, Physical Education and Health 22.
- Silvennoinen, M., Lintunen, T., Rahkila, P. & Österback, L. 1984. Lapsiurheilututkimukseen osallistuvien lasten vanhempien taustatiedot ja lasten omat suoriutumisodotukset. Liikunta ja tiede 21 (5), 204 - 213.
- Telama, R. 1972. Oppikoululaisten fyysinen aktiivisuus ja liikuntaharrastukset 4: selittävä osa ja yhteenveto. Jyväskylän yliopisto: Kasvatustieteiden tutkimuslaitos 142.
- Telama, R. 1986. Mikä liikunnassa kiinnostaa - Liikuntamotivaatio. Teoksessa P. Vuolle, R. Telama & L. Laakso (toim.) Näin suomalaiset liikkuvat. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 50. Helsinki: Valtion painatuskeskus, 149 - 175.
- Telama, R. 1993. Koululiikunta ja yhteiskunta. Koulusta nuorelle liikuntamallit. Liikunta ja tiede 4, 24 - 25.
- Telama, R. & Kostiainen, U. 1975. Koululaisten liikuntaharrastusmotivaatio. Stadion 12 (1), 4 - 9.
- Telama, R. & Laakso, L. 1983. Liikuntaharrastus. Nuorten terveystavat Suomessa. Nuorten terveystapatutkimus 1977 - 1979. Helsinki: Lääkintöhallituksen julkaisusarja. Sarja tutkimukset 4, 49 - 69.
- Telama, R., Laakso, L. & Vuolle, P. 1985. Mitä liikuntaharrastus antaa ihmiselle. Liikunta ja tiede 22 (6), 264 - 270.
- Telama, R., Silvennoinen, M. & Vuolle, P. 1986. Kouluikäisten liikuntakäyttämisen. Teoksessa P. Vuolle, R. Telama & L. Laakso (toim.) Näin suomalaiset liikkuvat. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 50. Helsinki: Valtion painatuskeskus, 51 - 66.
- Telama, R., Silvennoinen, M., Laakso, L. & Kannas, L. 1989. Kouluikäisten lasten liikuntaharrastus. Teoksessa T. Pyykkönen, R. Telama & J. Juppi (toim.) Liikkuvat

- lapset: lapset liikunnan harrastajina ja urheilijoina. Liikuntatieteellisen seuran julkaisu n:o 114. Helsinki: Valtion painatuskeskus, 33 - 40.
- Telama, R., Vihko, V., Ruoppila, I., Takala, T. & Rintala, P. 1996. 12-vuotiaiden kunto hyvää keskitasoa. *Keskisuomalainen* 11.12.1996, 2.
- Telama, R., Vuolle, L. & Laakso, L. 1986. Liikunta yksilön elämässä ja yhteiskunnassa. Teoksessa P. Vuolle, R. Telama & L. Laakso (toim.) Näin suomalaiset liikkuvat. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 50. Helsinki: Valtion painatuskeskus, 15 - 26.
- Valkonen, T. 1981. Haastattelu- ja kyselyaineiston analyysi sosiaalitutkimuksessa. 7. painos. Helsinki:Gaudeamus.
- Watson, G. G., Blanksby, B. A. & Bloomfield, J. 1984. Reward systems in children's sport: Perceptions and evaluations of elite junior swimmers. *Journal of Human Movements Studies*, 10, 123 - 156.
- Österback, L. 1991. Urheilevien lasten kasvu ja kehitys murrosiässä. Viiden vuoden seurantatutkimus murrosikäisten urheilijoiden antropometriasta ja fyysisestä kehityksestä. Kuopion yliopisto. Lääketiede. Alkuperäistutkimukset 4.

LIITTEET

LIITE 1: Tutkimuksessa käytetty kyselylomake.

HEI!

Tämä lomake kuuluu Sotkamon kunnassa toteutettavaan VERSO-projektiin. Lomakkeessa kysytään koululiikuntaan ja liikuntaharrastuksiin liittyviä asioita.

Kaikki lomakkeen tiedot käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti.

Kysymyksiin vastaaminen tapahtuu valitsemalla valmiiksi annettujen vastausvaihtoehtojen joukosta se, joka parhaiten vastaa sinun mielipidettäsi. Joihinkin kysymyksiin vastataan kirjoittamalla vastaus sitä varten varatulle riville. Kysymyksiin ei ole oikeita tai vääriä vastauksia.

Jos sinulla on jotakin kysyttävää lomakkeen täytön aikana, voit nostaa kätesi ja esittää kysymyksesi tilaisuuden valvojalle.

Kiitokset yhteistyöstä

Lauri Laakso
apulaisprofessori
Jyväskylän yliopisto
Liikuntakasvatuksen laitos

Juha Ahtiainen
luokanopettaja,
Verso-projektin koordinoija
Sotkamo, puh.6874456

Heikki Tahkola
liik.yo

(jatkuu)

(jatkuu)

1. Sukupuoli () Tyttö () Poika?
2. Onko liikuntatunteja koulussa mielestäsi?
 - () Liian vähän
 - () Sopivasti
 - () Liian paljon
3. Oletko tutustunut uusiin lajeihin liikuntatunneilla?
 - () En ole tutustunut
 - () Olen tutustunut, mihin

4. Mihin lajeihin haluaisit tutustua?
 1. _____
 2. _____
 3. _____
5. Oletko oppinut uusia asioita liikuntatunneilla? (Esimerkiksi uusia pelejä, sääntöjä, hyppyjä, heittoja jne.)
 - () Olen oppinut paljon uusia asioita
 - () Olen oppinut jonkin verran uusia asioita
 - () En ole oppinut uusia asioita
6. Mitkä ovat mielestäsi kolme mieluisinta liikuntalajia?
1=mieluisin, 2=toiseksi mieluisin, 3=kolmanneksi mieluisin

__ Hiihto	__ Jalkapallo	__ Yleisurheilu
__ Luistelu	__ Uinti	__ Telinevoimistelu
__ Laskettelu	__ Pesäpallo	__ Muu voimistelu
__ Koripallo	__ Sulkapallo	__ Tanhut ja tanssit
__ Jääpelit	__ Lentopallo	__ Suunnistus ja retkeily
__ Tennis	__ Joku muu, mikä _____	
7. Osallistutko liikuntatunneille mielelläsi?
 - () Osallistun erittäin mielelläni
 - () Osallistun melko mielelläni
 - () En osallistu mielelläni
8. Aiotko yläasteelle siirryttäessä valita jonkin seuraavista vaihtoehdoista ?
 - () Liikuntaluokka
 - () Versoluokka
 - () Normaali luokka

(jatkuu)

9. Merkitse kolme mieluisinta kouluainetta.

1=mieluisin, 2=toiseksi mieluisin, 3=kolmanneksi mieluisin

__ äidinkieli

__ ala-asteelta alkava kieli (A-kieli)

__ vapaaehtoinen kieli

__ matematiikka

__ biologia, maantieto, ympäristöoppi ja kansalaistaito

__ uskonto ja elämäkatsomustieto

__ historia

__ musiikki

__ kuvaamataito

__ käsityö

__ liikunta

10. Harrastatko liikuntaa koulun ulkopuolella ?

() Kyllä, urheiluseurassa

() Kyllä, vapaa-ajalla

() Kyllä, sekä urheiluseurassa että muuten vapaa-ajalla

() En harrasta

11. Kuinka usein tavallisesti harrastat liikuntaa vapaa-aikanasi niin että hengästyit ja sinulle tulee hiki?

() päivittäin

() 4-6 kertaa viikossa

() 2-3 kertaa viikossa

() kerran viikossa

() kerran kuukaudessa

() harvemmin kuin kerran kuukaudessa

() en koskaan

(jatkuu)

12. Mitä liikunta merkitsee sinulle. Rastita se vaihtoehto, joka yleensä pitää paikkansa sinun kohdallasi.

	en osaa sanoa	ei pidä paikkaansa	pitää jossain määrin paikkaansa	pitää suuressa määrin paikkaansa
(A) Se tuottaa iloa ja koen virkistyväni	()	()	()	()
(B) Se on minulle ajankulua	()	()	()	()
(C) Se on vastapaino koulutyölle	()	()	()	()
(D) Koska kaveritkin harrastavat	()	()	()	()
(E) Voin iloita edistymisestääni	()	()	()	()
(F) Liikunta on terveellistä	()	()	()	()
(G) Voin opetella uusia taitoja	()	()	()	()
(H) Hyvästä kunnosta ja taidoista on hyötyä myöhemmin	()	()	()	()
(I) Voin saada uusia ystäviä	()	()	()	()
(J) Se tarjoaa mahdollisuuden yhdessäoloon tyttöjen ja poikien kanssa	()	()	()	()
(K) Voin menestyä kilpailuissa	()	()	()	()
(L) Voin kehittyä taitavammaksi, nopeammaksi, voimakkaammaksi, notkeammaksi	()	()	()	()
(M) Vanhempani innostavat liikkumaan	()	()	()	()
(N) Se tarjoaa mahdollisuuden esiintymiseen	()	()	()	()
(O) Nautin esteettisestä (kauniista) liikunnasta	()	()	()	()
(P) Liikunta on kivaa	()	()	()	()
(Q) Haluan tulla urheilijaksi	()	()	()	()
(R) Liikunta on vauhdikasta ja jännittävää	()	()	()	()

13. Mitä mieltä olet fyysisestä kunnostasi? Se on

- () Erittäin hyvä
- () Hyvä
- () Kohtalainen
- () Huono

LIITE 2: Suosituimmat liikuntalajit tytöillä ja pojilla.**TAULUKKO 16. TYTTÖJEN** kymmenen suosituinta liikuntalajia, (1 = mieluisimmaksi mainittu, 2 = toiseksi mieluisimmaksi mainittu, 3 = kolmanneksi mieluisimmaksi mainittu).

	1	2	3	Yhteensä
laskettelu	7	8	3	18
lentopallo	7	6	1	14
luistelu	4	4	5	13
uinti	5	4	3	12
telinevoimistelu	-	2	9	11
jalkapallo	2	6	3	11
koripallo	2	-	6	8
yleisurheilu	3	1	4	8
pesäpallo	1	5	2	8
hiihto	4	2	1	7
ratsastus	5	2	-	7
muut	7	7	10	24
	47	47	47	141

TAULUKKO 17. POIKIEN kymmenen suosituinta liikuntalajia, (1 = mieluisimmaksi mainittu,

2 = toiseksi mieluisimmaksi mainittu, 3 = kolmanneksi mieluisimmaksi mainittu).

	1	2	3	Yhteensä
jääpelit	8	9	7	24
laskettelu	11	5	7	23
pesäpallo	4	8	8	20
luistelu	6	3	3	12
uinti	-	7	5	12
lentopallo	2	5	3	10
koripallo	3	2	3	8
jalkapallo	3	3	-	6
hiihto	3	1	2	6
yleisurheilu	1	-	3	4
muut	4	2	7	8
	45	45	45	135

LIITE 3: Suosituimmat liikuntalajit koulujen mukaan.

TAULUKKKO 18. KPS-koulujen suosituimmat liikuntalajit, (1 = suosituin, 2 = toiseksi suosituin, 3 = kolmanneksi suosituin).

	Koulut												Y
	Kontinjoki			Pohjavaara			Sapsokoski			Yhteensä			
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	
laskettelu	1	5	2	4	1	-	1	-	1	6	6	3	15
pesäpallo	-	-	2	-	3	3	-	5	2	-	8	7	15
jääpelit	1	-	-	1	3	3	4	1	1	6	4	4	14
uinti	1	2	1	2	2	1	1	2	2	4	6	4	14
luistelu	-	-	2	2	2	-	3	2	-	5	4	2	11
koripallo	-	1	2	2	-	5	1	-	-	3	1	7	11
lentopallo	2	4	2	-	-	-	-	2	1	2	6	3	11
hiihto	-	-	-	1	1	1	4	1	1	5	2	2	9
sulkapallo	2	-	1	1	1	-	-	-	1	3	1	2	6
jalkapallo	1	-	-	1	2	-	-	1	1	2	3	1	6
muut	6	2	2	2	1	3	2	2	6	10	5	11	26
Yhteensä	14	14	14	16	16	16	16	16	16	46	46	46	138

TAULUKKKO 19. VUOKATIN koulun suosituimmat liikuntalajit, (1 = suosituin, 2 = toiseksi suosituin, 3 = kolmanneksi suosituin).

	Koulut									Y
	Vuokatti 5 lk			Vuokatti 6 lk			Yhteensä			
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	
laskettelu	6	4	3	6	3	4	12	7	7	26
jääpelit	2	4	1	-	3	5	2	7	6	15
lentopallo	1	2	1	6	3	-	7	5	1	13
pesäpallo	3	5	2	2	-	1	5	5	3	13
luistelu	3	2	1	2	1	2	5	3	3	11
jalkapallo	1	1	-	2	5	2	3	6	2	11
uinti	1	3	3	-	2	1	1	5	4	10
yleisurheilu	-	-	4	1	1	1	1	1	5	7
telinevoimistelu	-	-	5	-	1	1	-	1	7	8
suunnistus	1	1	2	-	-	1	1	1	3	5
koripallo	1	-	1	1	1	1	2	1	2	5
muut	6	3	2	1	1	1	7	4	3	14
Yhteensä	25	25	25	21	21	21	46	46	46	138

LIITE 4: Oppilaiden halu tutustua uusiin liikuntalajeihin.**TAULUKKO 20. TYTTÖJEN halu tutustua liikuntalajeihin, (1 = halu mieluiten tutustua, 2 = halu toiseksi mieluiten tutustua, 3 = halu kolmanneksi mieluiten tutustua).**

	1	2	3	Yhteensä
tennis	5	6	2	13
koripallo	5	3	1	9
sulkapallo	4	5	-	9
laskettelu	3	-	3	6
ratsastus	3	1	-	4
jääpelit	-	3	1	4
voimistelu	1	1	2	4
muut lajit	16	13	6	30
Yhteensä	37	32	15	84

TAULUKKO 21. POIKIEN halu tutustua liikuntalajeihin, (1 = haluaisin tutustua mieluiten, 2 = haluaisin tutustua toiseksi mieluiten, 3 = haluaisin tutustua kolmanneksi mieluiten).

	1	2	3	Yhteensä
koripallo	7	2	1	9
sähly	6	3	-	9
tennis	4	1	3	8
käsipallo	5	2	-	7
jääpelit	1	3	2	6
keilailu	-	5	-	5
karate	3	-	1	4
sulkapallo	1	1	2	4
golf	1	1	2	4
muut lajit	7	6	7	20
Yhteensä	35	24	18	77

LIITE 5: Liikuntamotiiveja mittaavien muuttujien välinen korrelaatiomatriisi.

	Mja.A	Mja.B	Mja.C	Mja.D	Mja.E	Mja.F	Mja.G
Mja.A	1,00000						
Mja.B	,12643	1,00000					
Mja.C	,21493	,33912	1,00000				
Mja.D	,14421	,08727	-,09782	1,00000			
Mja.E	,26031	,36541	,38721	,02837	1,00000		
Mja.F	,23661	,20157	,10038	,24189	,18496	1,00000	
Mja.G	,02574	,31426	,30579	-,04035	,32939	,23652	1,00000
Mja.H	,29471	,10266	,16272	-,06630	,22361	,29458	,08510
Mja.I	,26186	,06840	,07722	,19659	,21453	,33305	,21041
Mja.J	,16307	,08561	,28131	,14243	,12878	,11037	,32455
Mja.K	,36109	,14568	,12689	,09274	,41527	,26484	,24339
Mja.L	,45027	,23260	,21356	,06542	,33385	,37403	,20836
Mja.M	,35219	,32359	,26071	,16669	,20040	,18182	,02438
Mja.N	,28343	,24800	,32627	,16898	,32637	,13805	,32652
Mja.O	,14262	,22930	,27745	-,08397	,15037	,09514	,31607
Mja.P	,25396	,11080	,20558	,05944	,20685	,32339	,17255
Mja.Q	,11315	-,00197	,20850	-,00405	,08868	-,02288	,05177
Mja.R	,38833	,13134	,22624	,12922	,20407	,11818	,26946

	Mja.H	Mja.I	Mja.J	Mja.K	Mja.L	Mja.M	Mja.N
Mja.H	1,00000						
Mja.I	,31317	1,00000					
Mja.J	,14751	,35250	1,00000				
Mja.K	,25665	,22936	,13740	1,00000			
Mja.L	,41152	,19472	,27736	,41687	1,00000		
Mja.M	,30817	,20279	,20344	,27614	,48240	1,00000	
Mja.N	,20043	,22424	,29664	,30614	,23085	,25971	1,00000
Mja.O	,30397	,22639	,28450	,19724	,21540	,13903	,53024
Mja.P	,20542	,18224	,22326	,33182	,52515	,32619	,11744
Mja.Q	,27430	,25270	,15803	,16130	,13996	,30709	,14187
Mja.R	,03872	,39221	,28247	,28150	,26323	,36254	,22679

	Mja.O	Mja.P	Mja.Q	Mja.R
Mja.O	1,00000			
Mja.P	,23258	1,00000		
Mja.Q	,27052	,08237	1,00000	
Mja.R	,22623	,44169	,19264	1,00000

Determinant of Correlation Matrix = ,0050291

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy = ,74763

Bartlett Test of Sphericity = 387,23522, Significance = ,00000

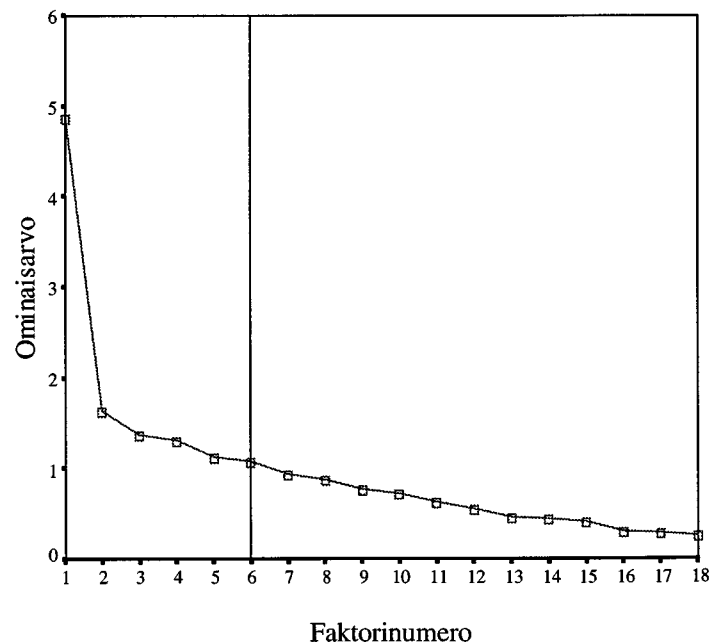
LIITE 6: Kommunaliteettitarkastelut

Initial Statistics:

Variable	Communality	*	Factor	Eigenvalue	Pct of Var	Cum Pct
MERKIT.A	,39143	*	1	4,85791	27,0	27,0
MERKIT.B	,33785	*	2	1,63786	9,1	36,1
MERKIT.C	,36374	*	3	1,36399	7,6	43,7
MERKIT.D	,23538	*	4	1,30062	7,2	50,9
MERKIT.E	,39460	*	5	1,12320	6,2	57,1
MERKIT.F	,35647	*	6	1,07758	6,0	63,1
MERKIT.G	,38982	*	7	,93325	5,2	68,3
MERKIT.H	,38084	*	8	,87525	4,9	73,2
MERKIT.I	,40004	*	9	,77079	4,3	77,4
MERKIT.J	,31433	*	10	,72032	4,0	81,4
MERKIT.K	,35214	*	11	,62579	3,5	84,9
MERKIT.L	,54600	*	12	,54888	3,0	88,0
MERKIT.M	,46468	*	13	,46099	2,6	90,5
MERKIT.N	,46147	*	14	,44748	2,5	93,0
MERKIT.O	,45441	*	15	,40546	2,3	95,3
MERKIT.P	,44247	*	16	,30842	1,7	97,0
MERKIT.Q	,25862	*	17	,28667	1,6	98,6
MERKIT.R	,47539	*	18	,25555	1,4	100,0

Final Statistics:

Variable	Communality	*	Factor	Eigenvalue	Pct of Var	Cum Pct
MERKIT.A	,34732	*	1	4,33454	24,1	24,1
MERKIT.B	,39057	*	2	1,11665	6,2	30,3
MERKIT.C	,39330	*	3	,83781	4,7	34,9
MERKIT.D	,51894	*	4	,77589	4,3	39,2
MERKIT.E	,37102	*	5	,67098	3,7	43,0
MERKIT.F	,46836	*	6	,57849	3,2	46,2
MERKIT.G	,56588	*				
MERKIT.H	,60704	*				
MERKIT.I	,46395	*				
MERKIT.J	,27991	*				
MERKIT.K	,31113	*				
MERKIT.L	,63649	*				
MERKIT.M	,56258	*				
MERKIT.N	,47812	*				
MERKIT.O	,45126	*				
MERKIT.P	,46329	*				
MERKIT.Q	,29265	*				
MERKIT.R	,71256	*				

Kuvio 26. Faktorien plottauskuvio.

LIITE 7: Faktorien lataus- ja korrelaatiomatriisit:

Faktorien latausmatriisi:

	Factor 1	Factor 2	Factor 3	Factor 4	Factor 5	Factor 6
Mja.R	,82956	-,02161	,09943	,11918	-,21962	-,03587
Mja.P	,57468	,01668	-,10469	-,09557	,27643	,01121
Mja.A	,27481	,12519	,13734	,10603	,21337	,21672
Mja.B	-,06318	,65070	,07978	-,08984	,01186	,02392
Mja.C	,10995	,52941	-,14785	,16460	-,08338	-,00696
Mja.E	,06576	,51040	-,00645	-,02903	,17106	-,04759
Mja.N	-,06557	,44977	,19295	,37404	-,02502	-,11184
Mja.D	-,02297	,02527	,72601	-,06133	-,01338	,08244
Mja.Q	,07567	-,02592	-,03640	,50946	-,00621	,14370
Mja.O	,01407	,23007	-,10546	,50197	,04622	-,20912
Mja.I	,20187	-,17408	,29328	,36809	,22440	-,20404
Mja.J	,22565	,07570	,11430	,28436	,00129	-,19186
Mja.H	-,16007	-,01018	-,11481	,43612	,62592	,10737
Mja.F	,04820	,05225	,24469	-,13932	,56215	-,16038
Mja.L	,32612	,21073	-,07100	-,03905	,51698	,18249
Mja.K	,22349	,19554	,04720	,03296	,29742	,00959
Mja.G	,15826	,37782	-,07421	,01276	,05671	-,54118
Mja.M	,25493	,29228	,14088	,18478	,08163	,47374

Faktorien korrelaatiomatriisi:

	Factor 1	Factor 2	Factor 3	Factor 4	Factor 5	Factor 6
Factor 1	1,00000					
Factor 2	,36006	1,00000				
Factor 3	,22410	,08665	1,00000			
Factor 4	,30353	,27318	,06094	1,00000		
Factor 5	,33314	,28371	,15598	,19281	1,00000	
Factor 6	-,01552	-,11374	-,05989	-,04405	,03949	1,00000

Faktori 1: Toimintakokemusten korostaminen

Faktori 2: Virkistäytyminen

Faktori 3: Sosiaalisuus

Faktori 4: Toiminnan laadun korostaminen

Faktori 5: Hyötynäkökohdat

Faktori 6: Kasvatuksellisuus

LIITE 8: Muuttujien ristiintaulukointi ja liikuntamotiivit sukupuolen mukaan.**Taulukko 21 . Muuttujien ristiintaulukointi sukupuolen mukaan, (tilastollisessa mielessä ei merkitsevät keskiarvojen erot, $P>.05$).**

Liikunnan harrastamisen ympäristö * sukupuoli	TYTÖT	POJAT	YHTEENSÄ
urheiluseurassa	3	6	9
% sukupuolen mukaan	6,4%	11,8%	9,2%
vapaalla	29	23	52
% sukupuolen mukaan	61,7%	45,1%	53,1%
sekä urheiluseurassa että vapaalla	13	19	32
% sukupuolen mukaan	27,7%	37,3%	32,7%
en harrasta	2	3	5
% sukupuolen mukaan	4,3%	5,9%	5,1%
Yhteensä	47	51	98
% sukupuolen mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	2,859	3	,414
Tapausten lkm	98		
Liikuntatunneille osallistuminen * sukupuoli	TYTÖT	POJAT	YHTEENSÄ
erittäin mielelläni	28	39	67
% sukupuolen mukaan	60,9%	75,0%	68,4%
melko mielelläni	18	13	31
% sukupuolen mukaan	39,1%	25,0%	31,6%
Yhteensä	46	52	98
% sukupuolen mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	2,254	1	,133
Tapausten lkm	98		
Uusiin lajeihin tutustuminen liikuntatunneilla* sukupuoli	TYTÖT	POJAT	YHTEENSÄ
En ole tutustunut	11	21	32
% sukupuolen mukaan	23,9%	41,2%	33,0%
Olen tutustunut	35	30	65
% sukupuolen mukaan	76,1%	58,8%	67,0%
Yhteensä	46	51	97
% sukupuolen mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Ti.tod.näk.
Pearson Chi-Square	3,261	1	,071
Tapausten lkm	97		
Mihin lajeihin olet tutustunut liikuntatunneilla * sukupuoli	TYTÖT	POJAT	YHTEENSÄ
lentopallo	11	3	14
% sukupuolen mukaan	33,3%	11,1%	23,3%
koripallo	6	5	11
% sukupuolen mukaan	18,2%	18,5%	18,3%
muut	16	19	35
% sukupuolen mukaan	48,5%	70,4%	58,3%
Yhteensä	33	27	60
% sukupuolen mukaan	100,0%	100,0%	100,0%

(jatkuu)

(jatkuu)

Chi-Square Testi		Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	4,363	2	,113	
Tapausten lkm		60		

Haluaisin mieluisin tutustua * sukupuoli	TYTÖT	POJAT	YHTEENSÄ
mailapelit	11	13	24
% sukupuolen mukaan	29,7%	37,1%	33,3%
muut pallopelit	9	12	21
% sukupuolen mukaan	24,3%	34,3%	29,2%
muut lajit	17	10	27
% sukupuolen mukaan	45,9%	28,6%	37,5%
Yhteensä	37	35	72
% sukupuolen mukaan	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Testi		Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square		2,356	2	,308
Tapausten lkm		72		

Haluaisin toiseksi mieluisin tutustua * sukupuoli	TYTÖT	POJAT	YHTEENSÄ
mailapelit	15	9	24
% sukupuolen mukaan	46,9%	37,5%	42,9%
muut pallopelit	5	10	15
% sukupuolen mukaan	15,6%	41,7%	26,8%
muut lajit	12	5	17
% sukupuolen mukaan	37,5%	20,8%	30,4%
Yhteensä	32	24	56
% sukupuolen mukaan	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Testi		Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square		5,008	2	,082
Tapausten lkm		56		

Toiseksi mieluisin liikuntalaji * sukupuoli	TYTÖT	POJAT	YHTEENSÄ
pallopelit	22	26	48
% sukupuolen mukaan	48,9%	59,1%	53,9%
talviurheilu	13	10	23
% sukupuolen mukaan	28,9%	22,7%	25,8%
muut	10	8	18
% sukupuolen mukaan	22,2%	18,2%	20,2%
Yhteensä	45	44	89
% sukupuolen mukaan	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Testi		Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square		,936	2	,626
Tapausten lkm		89		

Kolmanneksi mieluisin liikuntalaji * sukupuoli	TYTÖT	POJAT	YHTEENSÄ
pallopelit	19	27	46
% sukupuolen mukaan	40,4%	60,0%	50,0%
talviurheilu	9	9	18
% sukupuolen mukaan	19,1%	20,0%	19,6%
muut	19	9	28
% sukupuolen mukaan	40,4%	20,0%	30,4%
Yhteensä	47	45	92
% sukupuolen mukaan	100,0%	100,0%	100,0%

(jatkuu)

(jatkuu)

Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	4,922	2	,085
Tapausten lkm	92		

Uusien asioiden oppiminen liikuntatunneilla * sukupuoli	TYTÖT	POJAT	YHTEENSÄ
olen oppinut paljon uusia asioita	8	16	24
% sukupuolen mukaan	17,0%	31,4%	24,5%
olen oppinut jonkin verran uusia asioita	39	33	72
% sukupuolen mukaan	83,0%	64,7%	73,5%
en ole oppinut uusia asioita	-	2	2
% sukupuolen mukaan	-	3,9%	2,0%
Yhteensä	47	51	98
% sukupuolen mukaan	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	5,012	2	,082
Tapausten lkm	98		

Liikuntatuntien määrä * sukupuoli	TYTÖT	POJAT	YHTEENSÄ
Liian vähän	17	23	40
% sukupuolen mukaan	36,2%	44,2%	40,4%
Sopivasti	30	29	59
% sukupuolen mukaan	63,8%	55,8%	59,6%
Yhteensä	47	52	99
% sukupuolen mukaan	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	,666	1	,414
Tapausten lkm	99		

LIIKUNTAMOTIIVIT SUKUPUOLEN MUKAAN:

Liikunta tuottaa iloa ja koen virkistävänä * sukupuoli	TYTÖT	POJAT	YHTEENSÄ
en osaa sanoa	4	6	10
% sukupuolen mukaan	8,5%	11,5%	10,1%
ei pidä paikkaansa	3	3	6
% sukupuolen mukaan	6,4%	5,8%	6,1%
pitää jossain määrin paikkaansa	21	19	40
% sukupuolen mukaan	44,7%	36,5%	40,4%
pitää suurella määrällä paikkaansa	19	24	43
% sukupuolen mukaan	40,4%	46,2%	43,4%
Yhteensä	47	52	99
% sukupuolen mukaan	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	,831	3	,842
Tapausten lkm	99		

(jatkuu)

(jatkuu)

Liikunta on ajankulua * sukupuoli	TYTÖT	POJAT	YHTEENSÄ
en osaa sanoa	4	6	10
% sukupuolen mukaan	8,5%	11,8%	10,2%
ei pidä paikkaansa	2	10	12
% sukupuolen mukaan	4,3%	19,6%	12,2%
pitää jossain määrin paikkaansa	26	20	46
% sukupuolen mukaan	55,3%	39,2%	46,9%
pitää suuressa määrin paikkaansa	15	15	30
% sukupuolen mukaan	31,9%	29,4%	30,6%
Yhteensä	47	51	98
% sukupuolen mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	6,363	3	,095
Tapausten lkm	98		

Koska kaveritkin harrastavat * sukupuoli	TYTÖT	POJAT	YHTEENSÄ
en osaa sanoa	9	14	23
% sukupuolen mukaan	19,1%	28,0%	23,7%
ei pidä paikkaansa	28	18	46
% sukupuolen mukaan	59,6%	36,0%	47,4%
pitää jossain määrin paikkaansa	6	15	21
% sukupuolen mukaan	12,8%	30,0%	21,6%
pitää suuressa määrin paikkaansa	4	3	7
% sukupuolen mukaan	8,5%	,0%	7,2%
Yhteensä	47	50	97
% sukupuolen mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	7,175	3	,067
Tapausten lkm	97		

Mahdollisuus esiintymiseen * sukupuoli	TYTÖT	POJAT	YHTEENSÄ
en osaa sanoa	19	13	32
% sukupuolen mukaan	40,4%	26,0%	33,0%
ei pidä paikkaansa	9	12	21
% sukupuolen mukaan	19,1%	24,0%	21,6%
pitää jossain määrin paikkaansa	16	19	35
% sukupuolen mukaan	34,0%	38,0%	36,1%
pitää suuressa määrin paikkaansa	3	6	9
% sukupuolen mukaan	6,4%	12,0%	9,3%
Yhteensä	47	50	97
% sukupuolen mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	2,721	3	,437
Tapausten lkm	97		

(jatkuu)

(jatkuu)

Esteettisestä liikunnasta nauttiminen* sukupuoli	TYTÖT	POJAT	YHTEENSÄ
en osaa sanoa	21	16	37
% sukupuolen mukaan	44,7%	32,0%	38,1%
ei pidä paikkaansa	6	14	20
% sukupuolen mukaan	12,8%	28,0%	20,6%
pitää jossain määrin paikkaansa	17	14	31
% sukupuolen mukaan	36,2%	28,0%	32,0%
pitää suuressa määrin paikkaansa	3	6	9
% sukupuolen mukaan	6,4%	12,0%	9,3%
Yhteensä	47	50	97
% sukupuolen mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	5,078	3	,166
Tapausten lkm	46		

Hyvästä kunnosta ja taidoista on hyötyä myöhemmin * sukupuoli	TYTÖT	POJAT	YHTEENSÄ
en osaa sanoa	5	5	10
% sukupuolen mukaan	10,6%	9,8%	10,2%
ei pidä paikkaansa	-	2	2
% sukupuolen mukaan	-	3,9%	2,0%
pitää jossain määrin paikkaansa	13	10	23
% sukupuolen mukaan	27,7%	19,6%	23,5%
pitää suuressa määrin paikkaansa	29	34	63
% sukupuolen mukaan	61,7%	66,7%	64,3%
Yhteensä	47	51	98
% sukupuolen mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	2,629	3	,452
Tapausten lkm	98		

Mahdollisuus saada uusia ystäviä * sukupuoli	TYTÖT	POJAT	YHTEENSÄ
en osaa sanoa	9	5	14
% sukupuolen mukaan	19,1%	10,4%	14,7%
ei pidä paikkaansa	3	3	6
% sukupuolen mukaan	6,4%	6,3%	6,3%
pitää jossain määrin paikkaansa	20	21	41
% sukupuolen mukaan	42,6%	43,8%	43,2%
pitää suuressa määrin paikkaansa	15	19	34
% sukupuolen mukaan	31,9%	39,6%	35,8%
Yhteensä	47	48	95
% sukupuolen mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	1,627	3	,653
Tapausten lkm	95		

(jatkuu)

(jatkuu)

Mahdollisuus yhdessäoloon tyttöjen ja poikien kanssa * sukupuoli			
	TYTÖT	POJAT	YHTEENSÄ
en osaa sanoa	13	13	26
% sukupuolen mukaan	27,7%	25,0%	26,3%
ei pidä paikkaansa	-	6	6
% sukupuolen mukaan	-	11,5%	6,1%
pitää jossain määrin paikkaansa	18	23	41
% sukupuolen mukaan	38,3%	44,2%	41,4%
pitää suuressa määrin paikkaansa	16	10	26
% sukupuolen mukaan	34,0%	19,2%	26,3%
Yhteensä	47	52	99
% sukupuolen mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	7,762	3	,051
Tapausten lkm	99		
Liikunta on terveellistä * sukupuoli			
	TYTÖT	POJAT	YHTEENSÄ
ei pidä paikkaansa	-	1	1
% sukupuolen mukaan	-	2,0%	1,0%
pitää jossain määrin paikkaansa	8	7	15
% sukupuolen mukaan	17,0%	13,7%	15,3%
pitää suuressa määrin paikkaansa	39	43	82
% sukupuolen mukaan	83,0%	84,3%	83,7%
Yhteensä	47	51	98
% sukupuolen mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	1,100	2	,577
Tapausten lkm	98		
Voin kehittyä taitavammaksi, nopeammaksi, voimakkaammaksi, notkeammaksi * sukupuoli			
	TYTÖT	POJAT	YHTEENSÄ
en osaa sanoa	3	3	6
% sukupuolen mukaan	6,4%	5,9%	6,1%
ei pidä paikkaansa	-	1	1
% sukupuolen mukaan	-	2,0%	1,0%
pitää jossain määrin paikkaansa	17	15	32
% sukupuolen mukaan	36,2%	29,4%	32,7%
pitää suuressa määrin paikkaansa	27	32	59
% sukupuolen mukaan	57,4%	62,7%	60,2%
Yhteensä	47	51	98
% sukupuolen mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	1,388	3	,708
Tapausten lkm	98		

(jatkuu)

(jatkuu)

Vanhempaini innostavat liikkumaan * sukupuoli	TYTÖT	POJAT	YHTEENSÄ
en osaa sanoa	14	9	23
% sukupuolen mukaan	29,8%	18,4%	24,0%
ei pidä paikkaansa	3	6	9
% sukupuolen mukaan	6,4%	12,2%	9,4%
pitää jossain määrin paikkaansa	19	18	37
% sukupuolen mukaan	40,4%	36,7%	38,5%
pitää suuressa määrin paikkaansa	11	16	27
% sukupuolen mukaan	23,4%	32,7%	28,1%
Yhteensä	47	49	96
% sukupuolen mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	3,000	3	,392
Tapausten lkm	96		

Voin opetella uusia taitoja * sukupuoli	TYTÖT	POJAT	YHTEENSÄ
en osaa sanoa	5	3	8
% sukupuolen mukaan	10,9%	5,9%	8,2%
ei pidä paikkaansa	1	1	2
% sukupuolen mukaan	2,2%	2,0%	2,1%
pitää jossain määrin paikkaansa	17	15	32
% sukupuolen mukaan	37,0%	29,4%	33,0%
pitää suuressa määrin paikkaansa	23	32	55
% sukupuolen mukaan	50,0%	62,7%	56,7%
Yhteensä	46	51	97
% sukupuolen mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	1,845	3	,605
Tapausten lkm	97		

LIITE 9: Muuttujien ristiintaulukointi ja liikuntamotiivit koulun mukaan.**Taulukko 22 . Muuttujien ristiintaulukointi koulun mukaan, (tilastollisessa mielessä ei merkitsevät keskiarvojen erot, P>.05).**

Liikunnan harrastamisen tiheys vapaa-ajalla koulun mukaan	MUUT	VUOKATTI YHTEENSÄ	
päivittäin	7	9	16
% koulun mukaan	13,7%	19,1%	16,3%
4-6 krt/vk	11	15	26
% koulun mukaan	31,9%	26,5%	26,5%
2-3 krt/vk	19	16	35
% koulun mukaan	37,3%	34,0%	35,7%
kerran viikossa tai harvemmin	14	7	21
% koulun mukaan	27,5%	14,9%	21,4%
Yhteensä	51	47	98
% koulun mukaan	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	3,298	3	,348
Tapausten lkm	98		

Oppilaiden fyysinen kunto koulun mukaan.	MUUT	VUOKATTI YHTEENSÄ	
erittäin hyvä	2	5	7
% koulun mukaan	4,3%	10,9%	7,5%
hyvä	17	22	39
% koulun mukaan	36,2%	47,8%	41,9%
kohtalainen	26	19	45
% koulun mukaan	55,3%	41,3%	48,4%
huono	2	-	2
% koulun mukaan	4,3%	-	2,2%
Yhteensä	47	46	93
% koulun mukaan	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	5,005	3	,171
Tapausten lkm	93		

Suosituin luokkatyyppi yläasteelle siirryttäessä * Koulut	MUUT	VUOKATTI YHTEENSÄ	
liikuntaluokka	17	22	39
% koulun mukaan	34,7%	45,8%	40,2%
versoluokka	8	8	16
% koulun mukaan	16,3%	16,7%	16,5%
normaaliluokka	24	18	42
% koulun mukaan	49,0%	37,5%	43,3%
Yhteensä	49	48	97
% koulun mukaan	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	1,488	2	,475
Tapausten lkm	97		

(jatkuu)

(jatkuu)

Suosituin kouluaine (uusi luokitus) * Koulut	MUUT	VUOKATTI YHTEENSÄ	
liikunta	23	29	52
% koulun mukaan	47,9%	60,4%	54,2%
käsityöt	9	8	17
% koulun mukaan	18,8%	16,7%	17,7%
muut	16	11	27
% koulun mukaan	33,3%	22,9%	28,1%
Yhteensä	48	48	96
% koulun mukaan	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	1,677	2	,432
Tapausten lkm	96		

Olen tutustunut uusiin lajeihin * Koulut	MUUT	VUOKATTI YHTEENSÄ	
lentopallo	4	10	14
% koulun mukaan	18,2%	26,3%	23,3%
koripallo	7	4	11
% koulun mukaan	31,8%	10,5%	18,3%
muut	11	24	35
% koulun mukaan	50,0%	63,2%	58,3%
Yhteensä	22	38	60
% koulun mukaan	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	4,254	2	,119
Tapausten lkm	60		

Haluaisin mieluummin tutustua * Koulut	MUUT	VUOKATTI YHTEENSÄ	
mailapelit	16	8	24
% koulun mukaan	38,1%	26,7%	33,3%
muut pallopelit	9	12	21
% koulun mukaan	21,4%	40,0%	29,2%
muut lajit	17	10	27
% koulun mukaan	40,5%	33,3%	37,5%
Yhteensä	42	30	72
% koulun mukaan	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	2,993	2	,224
Tapausten lkm	72		

Haluaisin toiseksi mieluummin tutustua * Koulut	MUUT	VUOKATTI YHTEENSÄ	
mailapelit	15	9	24
% koulun mukaan	46,9%	37,5%	42,9%
muut pallopelit	8	7	15
% koulun mukaan	25,0%	29,2%	26,8%
muut lajit	9	8	17
% koulun mukaan	28,1%	33,3%	30,4%
Yhteensä	32	24	56
% koulun mukaan	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	,493	2	,782
Tapausten lkm	56		

(jatkuu)

(jatkuu)

Haluaisin kolmanneksi mieluummin tutustua * Koulut	MUUT	VUOKATTI YHTEENSÄ	
maila- ja pallopelit	8	7	15
% koulun mukaan	47,1%	43,8%	45,5%
muut	9	9	18
% koulun mukaan	52,9%	56,3%	54,5%
Yhteensä	17	16	33
% koulun mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	,036	1	,849
Tapausten lkm	33		
Suosituin liikuntalaji * Koulut	MUUT	VUOKATTI YHTEENSÄ	
pallopelit	16	18	34
% koulun mukaan	34,8%	40,9%	37,8%
talviurheilu (paitsi jääpelit)	16	19	35
% koulun mukaan	34,8%	43,2%	38,9%
muut	14	7	21
% koulun mukaan	30,4%	15,9%	23,3%
Yhteensä	46	44	90
% koulun mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testis	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	2,665	2	,264
Tapausten lkm	90		
Toiseksi suosituin liikuntalaji * Koulut	MUUT	VUOKATTI YHTEENSÄ	
pallopelit	23	25	48
% koulun mukaan	52,3%	55,6%	53,9%
talviurheilu (paitsi jääpelit)	12	11	23
% koulun mukaan	27,3%	24,4%	25,8%
muut	9	9	18
% koulun mukaan	20,5%	20,0%	20,2%
Yhteensä	44	45	89
% within koulun mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	,116	2	,944
Tapausten lkm	89		
Liikuntatuntien määrä * Koulut	MUUT	VUOKATTI YHTEENSÄ	
Liian vähän	18	22	40
% koulun mukaan	35,3%	45,8%	40,4%
Sopivasti	33	26	59
% koulun mukaan	64,7%	54,2%	59,6%
Yhteensä	51	48	99
% koulun mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	1,141	1	,286
Tapausten lkm	99		

(jatkuu)

(jatkuu)

Uusien asioiden oppiminen liikuntatunneilla * Koulut	MUUT	VUOKATTI YHTEENSÄ	
olen oppinut paljon uusia asioita	10	14	24
% koulun mukaan	20,0%	29,2%	24,5%
olen oppinut jonkin verran uusia asioita	38	34	72
% koulun mukaan	76,0%	70,8%	73,5%
en ole oppinut uusia asioita	2	-	2
% koulun mukaan	4,0%	-	2,0%
Yhteensä	50	48	98
% koulun mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	2,849	2	,241
Tapausten lkm	98		

LIIKUNTAMOTIIVIT KOULUN MUKAAN:

Liikunta on vauhdikasta ja jännittävää * Koulut	MUUT	VUOKATTI YHTEENSÄ	
en osaa sanoa	6	3	9
% koulun mukaan	11,8%	6,3%	9,1%
ei pidä paikkaansa	4	-	4
% koulun mukaan	7,8%	-	4,0%
pitää jossain määrin paikkaansa	17	21	38
% koulun mukaan	33,3%	43,8%	38,4%
pitää suuressa määrin paikkaansa	24	24	48
% koulun mukaan	47,1%	50,0%	48,5%
Yhteensä	51	48	99
% koulun mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	5,335	3	,149
Tapausten lkm	99		

Liikunta on minulle ajankulua * Koulut	MUUT	VUOKATTI YHTEENSÄ	
en osaa sanoa	4	6	10
% koulun mukaan	7,8%	12,8%	10,2%
ei pidä paikkaansa	8	4	12
% koulun mukaan	15,7%	8,5%	12,2%
pitää jossain määrin paikkaansa	24	22	46
% koulun mukaan	47,1%	46,8%	46,9%
pitää suuressa määrin paikkaansa	15	15	30
% koulun mukaan	29,4%	31,9%	30,6%
Yhteensä	51	47	98
% koulun mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	1,660	3	,646
Tapausten lkm	98		

(jatkuu)

(jatkuu)

Voin iloita edistymisestääni * Koulut	MUUT	VUOKATTI	YHTEENSÄ
en osaa sanoa	6	6	12
% koulun mukaan	11,8%	12,8%	12,2%
ei pidä paikkaansa	3	-	3
% koulun mukaan	5,9%	-	3,1%
pitää jossain määrin paikkaansa	23	23	46
% koulun mukaan	45,1%	48,9%	46,9%
pitää suuressa määrin paikkaansa	19	18	37
% koulun mukaan	37,3%	38,3%	37,8%
Yhteensä	51	47	98
% koulun mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	2,869	3	,412
Tapausten lkm	98		

Liikunta tarjoaa mahdollisuuden esiintymiseen * Koulut	MUUT	VUOKATTI	YHTEENSÄ
en osaa sanoa	16	16	32
% koulun mukaan	31,4%	34,8%	33,0%
ei pidä paikkaansa	12	9	21
% koulun mukaan	23,5%	19,6%	21,6%
pitää jossain määrin paikkaansa	16	19	35
% koulun mukaan	31,4%	41,3%	36,1%
pitää suuressa määrin paikkaansa	7	2	9
% koulun mukaan	13,7%	4,3%	9,3%
Yhteensä	51	46	97
% koulun mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	3,214	3	,360
Tapausten lkm	97		

Koska kaveritkin harrastavat * Koulut	MUUT	VUOKATTI	YHTEENSÄ
en osaa sanoa	15	8	23
% koulun mukaan	29,4%	17,4%	23,7%
ei pidä paikkaansa	20	26	46
% koulun mukaan	39,2%	56,5%	47,4%
pitää jossain määrin paikkaansa	11	10	21
% koulun mukaan	21,6%	21,7%	21,6%
pitää suuressa määrin paikkaansa	5	2	7
% koulun mukaan	9,8%	4,3%	7,2%
Yhteensä	51	46	97
% koulun mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	3,999	3	,262
Tapausten lkm	97		

(jatkuu)

(jatkuu)

Haluan tulla urheilijaksi * Koulut	MUUT	VUOKATTI	YHTEENSÄ
en osaa sanoa	13	19	32
% koulun mukaan	25,5%	39,6%	32,3%
ei pidä paikkaansa	16	7	23
% koulun mukaan	31,4%	14,6%	23,2%
pitää jossain määrin paikkaansa	13	12	25
% koulun mukaan	25,5%	25,0%	25,3%
pitää suuressa määrin paikkaansa	9	10	19
% koulun mukaan	17,6%	20,8%	19,2%
Yhteensä	51	48	99
% koulun mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	4,653	3	,199
Tapausten lkm	99		

Hyvästä kunnosta ja taidoista on hyötyä myöhemmin * Koulut	MUUT	VUOKATTI	YHTEENSÄ
en osaa sanoa	5	5	10
% koulun mukaan	9,8%	10,6%	10,2%
ei pidä paikkaansa	2	-	2
% koulun mukaan	3,9%	-	2,0%
pitää jossain määrin paikkaansa	12	11	23
% koulun mukaan	23,5%	23,4%	23,5%
pitää suuressa määrin paikkaansa	32	31	63
% koulun mukaan	62,7%	66,0%	64,3%
Yhteensä	51	47	98
% koulun mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	1,899	3	,594
Tapausten lkm	98		

Voin saada uusia ystäviä * Koulut	MUUT	VUOKATTI	YHTEENSÄ
en osaa sanoa	9	5	14
% koulun mukaan	18,0%	11,1%	14,7%
ei pidä paikkaansa	4	2	6
% koulun mukaan	8,0%	4,4%	6,3%
pitää jossain määrin paikkaansa	19	22	41
% koulun mukaan	38,0%	48,9%	43,2%
pitää suuressa määrin paikkaansa	18	16	34
% koulun mukaan	36,0%	35,6%	35,8%
Yhteensä	50	45	95
% koulun mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	1,889	3	,596
Tapausten lkm	95		

(jatkuu)

(jatkuu)

Liikunta tarjoaa mahdollisuuden yhdessäoloon tyttöjen ja poikien kanssa * Koulut			
	MUUT	VUOKATTI	YHTEENSÄ
en osaa sanoa	13	13	26
% koulun mukaan	25,5%	27,1%	26,3%
ei pidä paikkaansa	4	2	6
% koulun mukaan	7,8%	4,2%	6,1%
pitää jossain määrin paikkaansa	20	21	41
% koulun mukaan	39,2%	43,8%	41,4%
pitää suuressa määrin paikkaansa	14	12	26
% koulun mukaan	27,5%	25,0%	26,3%
Yhteensä	51	48	99
% koulun mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	,755	3	,860
Tapausten lkm	99		

Liikunta on terveellistä * Koulut			
	MUUT	VUOKATTI	YHTEENSÄ
ei pidä paikkaansa	1	-	1
% koulun mukaan	2,0%	-	1,0%
pitää jossain määrin paikkaansa	11	4	15
% koulun mukaan	22,0%	8,3%	15,3%
pitää suuressa määrin paikkaansa	38	44	82
% koulun mukaan	76,0%	91,7%	83,7%
Yhteensä	50	48	98
% koulun mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	4,667	2	,097
Tapausten lkm	98		

Voin kehittyä taitavammaksi, nopeammaksi, voimakkaammaksi, notkeammaksi * Koulut			
	MUUT	VUOKATTI	YHTEENSÄ
en osaa sanoa	6	-	6
% koulun mukaan	11,8%	-	6,1%
ei pidä paikkaansa	1	-	1
% koulun mukaan	2,0%	-	1,0%
pitää jossain määrin paikkaansa	14	18	32
% koulun mukaan	27,5%	38,3%	32,7%
pitää suuressa määrin paikkaansa	30	29	59
% koulun mukaan	58,8%	61,7%	60,2%
Yhteensä	51	47	98
% koulun mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	7,366	3	,061
Tapausten lkm	98		

(jatkuu)

(jatkuu)

Voin menestyä kilpailuissa * Koulut	MUUT	VUOKATTI YHTEENSÄ	
en osaa sanoa	9	8	17
% koulun mukaan	18,0%	17,8%	17,9%
ei pidä paikkaansa	6	2	8
% koulun mukaan	12,0%	4,4%	8,4%
pitää jossain määrin paikkaansa	17	17	34
% koulun mukaan	34,0%	37,8%	35,8%
pitää suuressa määrin paikkaansa	18	18	36
% koulun mukaan	36,0%	40,0%	37,9%
Yhteensä	50	45	95
% koulun mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	1,801	3	,615
Tapausten lkm	95		
Voin opetella uusia taitoja * Koulut	MUUT	VUOKATTI YHTEENSÄ	
en osaa sanoa	4	4	8
% koulun mukaan	8,0%	8,5%	8,2%
ei pidä paikkaansa	1	1	2
% koulun mukaan	2,0%	2,1%	2,1%
pitää jossain määrin paikkaansa	16	16	32
% koulun mukaan	32,0%	34,0%	33,0%
pitää suuressa määrin paikkaansa	29	26	55
% koulun mukaan	58,0%	55,3%	56,7%
Yhteensä	50	47	97
% koulun mukaan	100,0%	100,0%	100,0%
Chi-Square Testi	Arvo	df	Til.tod.näk.
Pearson Chi-Square	,071	3	,995
Tapausten lkm	97		